

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

RAPORT
z wykonania
„PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA
LATA 2008-2011 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA
2012-2019”
za okres od 1 stycznia 2008r. do 31 grudnia 2010r.

Poznań, wrzesień 2011r.

Opracowanie:

Arcadis Sp. z o.o.

ul. Puławska 182

02 – 670 Warszawa

Biuro w Katowicach

Dział Analiz Środowiskowych w Infrastrukturze

Prace nad przygotowaniem Raportu z realizacji „Programu ...” prowadzone były przy ścisłej współpracy z Departamentem Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, gminami i powiatami należącymi administracyjnie do województwa wielkopolskiego oraz innymi jednostkami zaangażowanymi w realizację działań związanych z ochroną środowiska na terenie województwa.

Spis treści:

WPROWADZENIE	7
1. WSTĘP.....	8
1.1 Zakres „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019”.....	8
1.2 Metodyka opracowania raportu	8
2. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA.....	10
2.1. Środowisko przyrodnicze	10
2.1.1. Obszary prawnie chronione.....	10
2.1.2. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000	10
2.2. Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa	13
2.2.1. Wody powierzchniowe.....	13
2.2.2. Wody podziemne.....	16
2.2.3. Gospodarka wodno-ściekowa.....	17
2.2.4. Główne zagrożenia i problemy.....	18
2.3. Jakość powietrza atmosferycznego.....	19
2.3.1. Emisje do powietrza	19
2.3.2. Jakość powietrza	20
2.3.3. Główne zagrożenia	21
2.4. Klimat akustyczny	21
2.4.1. Wprowadzenie.....	21
2.4.2. Hałas drogowy.....	22
2.4.3. Hałas kolejowy	23
2.4.4. Hałas lotniczy	23
2.4.5. Hałas przemysłowy	24
2.4.6. Mapy akustyczne i Programy ochrony przed hałasem	24
2.4.7. Główne zagrożenia	25
2.5. Pola elektromagnetyczne	25
2.6. Poważne awarie	26
3. ANALIZA ZMIAN UWARUNKOWAŃ REALIZACJI „PROGRAMU...” W LATACH 2008-2010 ..	27
4. OCENA REALIZACJI CELÓW DO 2019 ROKU	28
4.1. Priorytety ekologiczne	28
4.2. Cele ekologiczne do 2019 roku i stopień ich realizacji	28
4.2.1. Ochrona zasobów naturalnych	28
4.2.1.1. Ochrona przyrody	28
4.2.1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	30
4.2.1.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.....	31
4.2.1.4. Ochrona powierzchni ziemi.....	32
4.2.1.5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi	33
4.2.2. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	34
4.2.2.1. Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa.....	34
4.2.2.2. Jakość powietrza.....	35
4.2.2.3. Hałas	37
4.2.2.4. Pola elektromagnetyczne.....	38
4.2.2.5. Poważne awarie przemysłowe.....	39
4.2.3. Zagadnienia systemowe	40
4.2.3.1. Edukacja dla zrównoważonego rozwoju	40
4.2.3.2. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych	41
4.2.3.3. Aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym	42
4.2.3.4. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska	42
4.2.3.5. Zarządzanie środowiskowe	43
4.2.3.6. Rozwój badań i postęp techniczny	44
4.2.3.7. Odpowiedzialność za szkody w środowisku	45
4.2.4. Główne działania w ramach zarządzania Programem ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego w latach 2008-2010.....	45

4.3. Wskaźniki monitorowania „Programu...” jako wymierna ocena stopnia realizacji celów ekologicznych	45
5. OCENA WYKONANIA PLANU OPERACYJNEGO W LATACH 2008-2010	51
6. ANALIZA FINANSOWA REALIZACJI ZADAŃ Z OCHRONY ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W LATACH 2008-2010.....	91
6.1. Wprowadzenie	91
6.2. Finansowanie ochrony środowiska – dane GUS	91
6.3. Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w latach 2008-2010	92
6.4. Finansowanie przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w województwie wielkopolskim w latach 2008-2010.....	102
6.5. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko w województwie wielkopolskim.....	107
6.6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 w województwie wielkopolskim.....	107
6.7. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013	119
6.8. Finansowanie przedsięwzięć ze środków EkoFunduszu w województwie wielkopolskim w latach 2008-2010	125
7. ANALIZA RZECZOWA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2008-2010 – EFEKTY EKOLOGICZNE.....	128
7.1. Wprowadzenie	128
7.2. Efekty rzeczowe w ochronie środowiska wg GUS.....	128
7.3. Efekty rzeczowe realizacji KPOŚK.....	129
7.4. Efekty ekologiczne uzyskane w związku z działalnością WFOŚiGW w Poznaniu	131
7.5. Efekty ekologiczne uzyskane w związku z działalnością NFOŚiGW w Warszawie	132
8. PODSUMOWANIE	133
9. WYKAZ SKRÓTÓW	135
10. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	137

Spis rysunków

Rysunek 1.	Liczba przedsięwzięć planowanych i wykonanych w poszczególnych obszarach w ramach realizacji Programu w latach 2008-2010.	133
Rysunek 2.	Procentowy udział kosztów wykonanych w kosztach planowanych w podziale na obszary inwestowania realizacji Programu w latach 2008-2010.	134

Spis tabel

Tabela 1.	Obszary Natura 2000 w województwie wielkopolskim (wg danych RDOŚ w Poznaniu)	11
Tabela 2.	Główne emitery substancji do powietrza w województwie wielkopolskim dane wg Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu)	19
Tabela 3.	Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przyrody.....	29
Tabela 4.	Ocena realizacji celu w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów.....	31
Tabela 5.	Ocena realizacji celu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.....	32
Tabela 6.	Ocena realizacji celu w zakresie ochrony powierzchni ziemi.....	32
Tabela 7.	Ocena realizacji celu w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi.....	33
Tabela 8.	Ocena realizacji celów w zakresie jakości wód i gospodarki wodno-ściekowej.....	34
Tabela 9.	Ocena realizacji celu w zakresie jakości powietrza.....	36
Tabela 10.	Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przed hałasem.....	37
Tabela 11.	Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi.....	38
Tabela 12.	Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii.....	39
Tabela 13.	Ocena realizacji celów w zakresie edukacji dla zrównoważonego rozwoju.....	40
Tabela 14.	Ocena realizacji celu w zakresie uwzględniania zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.....	42
Tabela 15.	Ocena realizacji celu średniookresowego w zakresie uwzględniania aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym.....	42
Tabela 16.	Ocena realizacji celu w zakresie aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska.....	43

Tabela 17.	Ocena realizacji celu w zakresie aktywizacji rynku do działań na rzecz ochrony środowiska.....	43
Tabela 18.	Ocena realizacji celu w zakresie rozwoju badań i postępu technicznego.....	44
Tabela 19.	Ocena realizacji celu w zakresie odpowiedzialności za szkody w środowisku.....	45
Tabela 20.	Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko dla województwa wielkopolskiego w roku 2008 i 2010.....	47
Tabela 21.	Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH.....	52
Tabela 22.	Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, JAKOŚĆ WÓD I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	60
Tabela 23	Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, JAKOŚĆ POWIETRZA	67
Tabela 24.	Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, HAŁAS.....	74
Tabela 25.	Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	77
Tabela 26.	Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE.....	79
Tabela 27.	Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, EDUKACJA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.....	82
Tabela 28.	Ilość przedsięwzięć wykonanych w stosunku do planowanych w latach 2008-2010.	90
Tabela 29.	Koszty poniesione w stosunku do planowanych w latach 2008-2010.....	90
Tabela 30.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania w tys. zł. w latach 2008-2009r. (dane GUS, Ochrona środowiska 2009 i Ochrona środowiska 2010).....	91
Tabela 31.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg źródeł finansowania w tys. zł. w latach 2008-2009r. (dane GUS, Ochrona środowiska 2009 i Ochrona środowiska 2010).....	92
Tabela 32.	Struktura przychodów WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2008-2010 (w zł).....	92
Tabela 33.	Struktura wypłaconej przez WFOŚiGW w Poznaniu pomocy finansowej w formie pożyczek i dotacji na zadania ekologiczne w latach 2008- 2009 według dziedzin (w zł).....	93
Tabela 34.	Zawarte przez WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2008-2010 umowy pożyczkowe (największe pod względem wartości).....	94
Tabela 35.	Największe przedsięwzięcia wspierane przez WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2008-2010 pomocą dotacyjną	98
Tabela 36.	Przedsięwzięcia wspierane przez NFOŚiGW w latach 2008-2010 pomocą dotacyjną ..	103
Tabela 37.	Zawarte przez NFOŚiGW w latach 2008-2009 umowy pożyczkowe (brak umów pożyczkowych w roku 2010).....	106
Tabela 38.	Projekty „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” realizowane na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2009-2010 w ramach działania "Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej".	109
Tabela 39.	Największe projekty Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego w ramach Priorytetu III. Środowisko Przyrodnicze.	121
Tabela 40.	Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie wielkopolskim w latach 2008-2009r. (dane GUS)	128
Tabela 41.	Charakterystyka wybranych zagadnień w zakresie gospodarki ściekowej w województwie wielkopolskim – efekty ekologiczne (wg KPOŚK).....	130

Tabela 42.	Efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w dziale ochrona wód w latach 2008-2010 (wg danych WFOŚiGW w Poznaniu).	131
Tabela 43.	Efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w dziale ochrona powietrza w latach 2008-2010 (wg danych WFOŚiGW w Poznaniu).	131
Tabela 44.	Efekty ekologiczne planowane do uzyskania w dziale ochrona powietrza w latach 2008-2010 (wg danych NFOŚiGW)	132
Tabela 45.	Efekty ekologiczne planowane do uzyskania w dziale ochrona wód w roku 2010- brak danych za 2008r. i 2009r. (wg danych NFOŚiGW)	132

WPROWADZENIE

„Program Ochrony Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” został przyjęty Uchwałą Nr XLIX/737/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 5 lipca 2010r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019”.

Zarządy województw zobowiązane są do opracowywania, co 2 lata¹, raportów z wykonania wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz sprawozdań z realizacji planów gospodarki odpadami i przedstawiania ich sejmikowi województwa.

Dotychczas raporty i sprawozdania sporządzane były w różnych terminach i zakresach czasowych co wynikało z uregulowań ustawowych.

Zgodnie z zapisami ustawy POŚ z *Programu ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego (na lata 2002-2010)* uchwalonego przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr LI/731/2001 z dnia 9 lipca 2002 roku (aktualizowanego w 2010 roku *Programem Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019*) wykonano i przedłożono 2 raporty: w 2005 roku za lata 2002-2004 oraz za lata 2005-207 w 2008 roku.

Z kolei nowelizacja w roku 2005 ustawy o odpadach (Dz. U. Nr 175, poz. 1458) wprowadziła modyfikacje okresów sprawozdawczych oraz procedury przygotowania pierwszych sprawozdań z realizacji planów gospodarki odpadami – pierwsze sprawozdania z planów na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego objęły okres sprawozdawczy od dnia uchwalenia pierwszego planu gospodarki odpadami do dnia 31 grudnia 2006r. i w przypadku planów wojewódzkich określiła termin składania tj. do 30 września po upływie okresu sprawozdawczego. Dla *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego* uchwalonego uchwałą XIII/170/2003 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 września 2003 r., (aktualizowanego *Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019* z 2008 roku) pierwsze Sprawozdanie obejmujące okres od dnia 29 września 2003 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. zostało przedłożone Sejmikowi Województwa Wielkopolskiego w dniu 24 września 2007 roku oraz przesłane Ministrowi Środowiska, a drugie za okres od 01.01.2007 r. do 31.12.2008 r. zostało przedłożone Sejmikowi Województwa Wielkopolskiego w dniu 30 listopada 2009 roku oraz przesłane Ministrowi Środowiska.

Ostatnio opracowany *Program Ochrony Środowiska Województwa i Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa* obejmują zakres czasowy 2008-2011 co wpłynęło na określenie zakresu czasowego raportu i Sprawozdania, które po raz pierwszy sporządzane są równocześnie.

Niniejszy Raport z realizacji „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2010 r. jest dokumentem przedstawiającym i podsumowującym działania podjęte w latach 2008-2010 w zakresie ochrony środowiska na terenie województwa wielkopolskiego.

W celu dokonania oceny stopnia wdrażania „Programu...” i jego efektów przyjęto w dokumencie wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko oraz wskaźniki świadomości społecznej. W zakresie wskaźników przyjęto rok 2008 jako rok odniesienia (stan środowiska ujęty w „Programie...” dotyczył roku 2008) oraz rok 2010 (lub rok 2009 w przypadku braku danych za rok 2010) dla niniejszego Raportu.

¹ Zgodnie z art. 18 ust. 2 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 ze zm.)

1. WSTĘP

1.1 Zakres „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019”

W „Programie ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019”² sformułowano:

- cele ekologiczne do 2019 roku wraz z kierunkami działań, ujęte w następujących blokach tematycznych: ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz cele i zadania o charakterze systemowym,
- przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2008-2011 wraz z ich kosztami i źródłami finansowania (tzw. plan operacyjny),
- zarządzanie Programem, w tym monitoring realizacji Programu wraz ze wskaźnikami monitorowania efektywności Programu,
- aspekty finansowe wdrażania Programu,
- wytyczne do sporządzania powiatowych programów ochrony środowiska.

1.2 Metodyka opracowania raportu

Źródłami danych przy sporządzaniu niniejszego raportu były:

- ankietyzacja poszczególnych powiatów i gmin województwa,
- ankietyzacja podmiotów gospodarczych,
- Raport o stanie środowiska w województwie wielkopolskim za rok 2009, WIOŚ 2010,
- dane o środowisku Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- informacje i opracowania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego,
- informacje z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu (WFOŚiGW), Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu.

Niniejszy Raport dokonuje oceny w zakresie:

- (1) realizacji przedsięwzięć w latach 2008-2010 i ich kosztów,
- (2) realizacji poszczególnych celów do 2019 roku.

Ocenę realizacji celów do 2019 r. wraz z analizą wskaźników wykonano w oparciu o dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) oraz o dane z monitoringu środowiska dostępne w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Poznaniu.

Podstawą oceny realizacji zadań w latach 2008-2010 była ankietyzacja gmin i powiatów województwa. Zwrot ankiet wyniósł 94% w przypadku powiatów oraz 70,8% w przypadku gmin. Zwrot ankiet od przedsiębiorców wyniósł 39%. Uzupełnieniem ankiet były także dane uzyskane z WFOŚiGW w Poznaniu odnośnie pożyczek, dotacji i umorzeń odsetek kredytów odnośnie projektów w zakresie ochrony środowiska odnoszące się do szczegółowych projektów, dane z NFOŚiGW w Warszawie i EkoFunduszu dotyczące finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska w województwie wielkopolskim, informacje uzyskane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego odnośnie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na terenie województwa, dane z Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego dotyczące realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, ankietyzacja telefoniczna, a także opracowania sprawozdawcze odnośnie wykorzystania funduszy zewnętrznych, w tym unijnych.

Ponadto przeprowadzono ankietyzację Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu, Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu i Pile, Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu oraz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Należy podkreślić, iż pomimo dużej liczby odpowiedzi zawarte w otrzymanych materiałach dane były w większości niepełne, w szczególności w zakresie efektów ekologicznych i źródeł finansowania.

² zwany w dalszej części dokumentu „Programem...”

W związku z tym w raporcie przedstawiono informacje dotyczące efektów ekologicznych uzyskanych w wyniku realizacji Programu na podstawie danych statystycznych oraz sprawozdań z działalności WFOŚiGW w Poznaniu oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

Biorąc pod uwagę powyższy zakres, niniejszy Raport składa się z następujących rozdziałów:

Rozdział 1 WSTĘP

W rozdziale tym przedstawiono: informacje ogólne nt. zakresu „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 –2011 z perspektywą na lata 2012-2019 roku”, źródła danych do opracowania Raportu i zakres Raportu.

Rozdział 2 DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA

W rozdziale przedstawiono krótką ocenę stanu środowiska dla wybranych zagadnień (środowisko przyrodnicze, jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa, jakość powietrza atmosferycznego, klimat akustyczny, pola elektromagnetyczne, poważne awarie).

Rozdział 3 ANALIZA ZMIAN UWARUNKOWAŃ REALIZACJI „PROGRAMU...” W LATACH 2008-2010

W rozdziale przedstawiono krótką ocenę zmian prawnych w Polsce w zakresie ochrony środowiska w latach 2008-2010.

Rozdział 4 OCENA REALIZACJI CELÓW

W rozdziale przytoczono wojewódzkie cele ekologiczne do roku 2019 (zgodnie z zapisami Programu). Każdy cel został oceniony z punktu widzenia stopnia jego realizacji. Rozdział zawiera także dane charakteryzujące zmiany wielkości wskaźników monitorowania Programu.

Rozdział 5 OCENA WYKONANIA PRZEDSIĘWZIĘC PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W LATACH 2008-2010

Rozdział przedstawia informacje (wraz z odpowiednim komentarzem) nt. przedsięwzięć planowanych do realizacji w latach 2008-2010 i ich wykonania wraz z planowanymi i poniesionymi kosztami. Wyniki oceny przedstawione zostały w tabelach.

Rozdział 6 ANALIZA FINANSOWA REALIZACJI ZADAŃ Z OCHRONY ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W LATACH 2008-2010

W rozdziale przedstawiono analizę finansową dla realizacji przedsięwzięć ekologicznych na terenie województwa ze szczególnym uwzględnieniem środków pomocowych, funduszy celowych (WFOŚiGW), środków własnych samorządów i podmiotów gospodarczych.

Rozdział 7 ANALIZA RZECZOWA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2008-2010 – EFEKTY EKOLOGICZNE

W rozdziale przedstawiono efekty ekologiczne realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w województwie wielkopolskim w oparciu o dane GUS oraz sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Poznaniu oraz NFOŚiGW.

Rozdział 8 PODSUMOWANIE

W rozdziale przedstawiono ocenę wykonania „Programu...” za okres 2008-2010. Ocena opatrzona została odpowiednimi rycinami.

Rozdział 9 WYKAZ SKRÓTÓW

Rozdział 10 MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

2. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA

2.1. Środowisko przyrodnicze

2.1.1. Obszary prawnie chronione

Obszary prawnie chronione w województwie wielkopolskim w 2010r.³ stanowiły 31,8% powierzchni ogólnej województwa, powierzchnia parków narodowych wynosiła 7 961,7 ha, rezerwatów – 4 103, 1 ha, parków krajobrazowych – 179 410, 6 ha, a obszarów chronionego krajobrazu – 756 284, 8 ha.

Na terenie województwa zlokalizowano:

- dwa parki narodowe, objęte pełną ochroną wszystkich form przyrody i walorów krajobrazowych:
 - Wielkopolski Park Narodowy, o powierzchni 7 584 ha (a wraz z otuliną 14 840 ha), utworzony w roku 1957, celem ochrony krajobrazu polodowcowego, naturalnych zbiorowisk roślinnych i licznych gatunków zwierząt.
 - Drawieński Park Narodowy, utworzony w roku 1990, będący częścią kompleksu leśnego Puszczy Drawskiej, o całkowitej powierzchni ponad 11,4 tys. ha, w tym na obszarze województwa wielkopolskiego w gminie Krzyż (powiat czarnkowsko-trzcianecki) – 377,8 ha.
- 98 rezerwatów przyrody⁴, w tym:
 - 43 rezerwaty leśne,
 - 19 rezerwatów florystycznych,
 - 15 torfowiskowych,
 - 7 faunistycznych,
 - 12 krajobrazowych
 - 1 wodny
 - 1 leśno-krajobrazowy.
- 13 parków krajobrazowych⁵ o łącznej powierzchni 179 410,6 ha, utworzonych na obszarach cennych ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe, wyodrębnionych w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju;
- 35 obszarów chronionego krajobrazu⁶. Są to obszary rozleglejsze niż parki krajobrazowe, obejmujące pełne jednostki środowiska naturalnego takie jak: doliny rzeczne, kompleksy leśne, ciągi wzgórz, pola wydymowe, torfowiska; chronione przez utworzenie na nich obszarów chronionego krajobrazu; głównie obszary rekreacyjne, na których działalność gospodarcza podlega niewielkim ograniczeniom (zakaz wznoszenia obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko i niszczenia środowiska naturalnego).

Ochrona obszarowa obejmuje również:

- 120 użytków ekologicznych,
- 3 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- 1 stanowisko dokumentacyjne,
- 3 809 pomników przyrody (wg BDL za 2010 r.),
- strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową.

2.1.2. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000 objęto tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających

³ Dane za 2010 r., Bank Danych Lokalnych GUS

⁴ Dane za 2010 r. wg wykazu RDOŚ

⁵ W 2009r. utworzono Nadgoplański Park Tysiąclecia

⁶ Dane za 2010 r.

znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych i różnorodności biologicznej Europy. Sieć Natura 2000 stanowią obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz obszary o znaczeniu wspólnotowym (OZW) – wyznaczone ze względu na występowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk istotnych dla ochrony określonych gatunków roślin i zwierząt innych niż ptaki. Obszary sieci Natura 2000 w wielu przypadkach pokrywają się całkowicie lub częściowo z innymi formami ochrony przyrody nie zastępując ich.

W ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Obszarów Natura 2000 na terenie województwa wielkopolskiego wyznaczono:

- 19 obszarów specjalnej ochrony ptaków,
- 58 obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW)

Tabela poniżej przedstawia obszary Natura 2000 wyznaczone na terenie województwa wielkopolskiego.

Tabela 1. Obszary Natura 2000 w województwie wielkopolskim (wg danych RDOŚ w Poznaniu)

Lp.	Kod obszaru	Nazwa	Powierzchnia [ha]
Obszary specjalnej ochrony ptaków			
1.	PLB020001	Dolina Baryczy	13 243,0
2.	PLB300006	Dolina Małej Wełny pod Kiszkowem	1 252,3
3.	PLB300013	Dolina Samicy	2 391
4.	PLB300001	Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	21 180,5
5.	PLB300002	Dolina Środkowej Warty	52 832,8
6.	PLB300007	Dąbrowy Krotoszyńskie	34 245,3
7.	PLB080005	Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry	6 796,5
8.	PLB300009	Jezioro Zgierzynieckie	552,8
9.	PLB320016	Lasy Puszczy nad Drawą	15 366,3
10.	PLB300003	Nadnoteckie Łęgi	16 058,1
11.	PLB040004	Ostoja Nadgopłańska	3 191,7
12.	PLB300017	Ostoja Rogalińska	21 763,1
13.	PLB300011	Pojezierze Sławskie	21 884,1
14.	PLB100001	Pradolina Warszawsko-Berlińska	1 443,5
15.	PLB300012	Puszcza nad Gwdą	50 116,4
16.	PLB300015	Puszcza Notecka	136 167,5
17.	PLB300004	Wielki Łęg Obrzański	23 431,1
18.	PLB100002	Zbiornik Jeziorsko	615,7
19.	PLB300005	Zbiornik Wonieść	2 802,1
Obszary o znaczeniu wspólnotowym			
1.	PLH300016	Bagno Chlebowo	465,31
2.	PLH300035	Baranów	12,3
3.	PLH300028	Barłoznia Wolsztyńska	22,0
4.	PLH300039	Będlewo-Bieczyny	752,0
5.	PLH300001	Biedrusko	9 938,1
6.	PLH300056	Buczyna w Długiej Goślinie	703,5
7.	PLH300055	Dębowa Góra	586,8
8.	PLH300046	Dolina Bukówki	776,1
9.	PLH300038	Dolina Cybiny	2 424,7
10.	PLH300047	Dolina Debrzynki	920,9
11.	PLH300031	Dolina Kamionki	847,7
12.	PLH300042	Dolina Miały	514,6
13.	PLH300033	Dolina Mogielnicy	1 161,3
14.	PLH300004	Dolina Noteci	38 651, 7
15.	PLH320025	Dolina Piławy	3,15
16.	PLH300017	Dolina Rurzycy	766,0
17.	PLH300034	Dolina Swędrni	1 290,7

Lp.	Kod obszaru	Nazwa	Powierzchnia [ha]
18.	PLH220066	Dolina Szczyry	31,6
19.	PLH300043	Dolina Wełny	1 147,0
20.	PLH300040	Dolina Łobżonki	2 727,3
21.	PLH300057	Dolina Średzkiej Strugi	557,0
22.	PLH300002	Dąbrowy Krotoszyńskie	34 225,2
23.	PLH300003	Dąbrowy Obrzyckie	885,2
24.	PLH300005	Fortyfikacje w Poznaniu	137,4
25.	PLH300048	Glinianki w Lenartowicach	7,4
26.	PLH300051	Grądy Bytyńskie	1 300,7
27.	PLH300049	Grądy w Czarniejewie	1 212,9
28.	PLH080002	Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry	6 796,0
29.	PLH300018	Jezioro Brenno	79,5
30.	PLH040007	Jezioro Gopło	3 192,2
31.	PLH300044	Jezioro Kaliszańskie	719,1
32.	PLH300006	Jezioro Kubek	1 048,8
33.	PLH300029	Jezioro Mnich	46,0
34.	PLH300037	Kiszewo	2 301,1
35.	PLH300008	Kopanki	0,5
36.	PLH300053	Lasy Żerkowsko-Czeszewskie	7 158,2
37.	PLH300030	Ostoja koło Promna	1 399,0
38.	PLH300032	Ostoja Międzychodzko-Sierakowska	7 591,1
39.	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	15 788,0
40.	PLH300009	Ostoja Nadwarciańska	26 653,1
41.	PLH300045	Ostoja Pilska	3 068,6
42.	PLH300041	Ostoja Przemęcka	862,5
43.	PLH300010	Ostoja Wielkopolska	8 427,1
44.	PLH300007	Ostoja Zgierzyniecka	574,9
45.	PLH300026	Pojezierze Gnieźnieńskie	11 739,0
46.	PLH300021	Poligon w Okonku	2 180,2
47.	PLH100006	Pradolina Bzury-Neru	1 370,0
48.	PLH300011	Puszcza Bieniszewska	954,0
49.	PLH300012	Rogalińska Dolina Warty	14 753,6
50.	PLH300013	Sieraków	1,5
51.	PLH300050	Stawy Kiszkowskie	477,5
52.	PLH300054	Struga Białośliwka	251,7
53.	PLH300019	Torfowisko Rzecińskie	236,35
54.	PLH300052	Uroczyska Kujańskie	1 018,2
55.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	9 754,0
56.	PLH300058	Uroczyska Puszczy Zielonki	1 238,3
57.	PLH300014	Zachodnie Pojezierze Krzywińskie	5 494,8
58.	PLH300036	Zamorze Pniewskie	305,3

2.2. Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa

2.2.1. Wody powierzchniowe

Województwo wielkopolskie położone jest prawie w całości w dorzeczu Odry (jedynie niewielkie fragmenty gmin Chodów, Przedecz i Wierzbiniek we wschodniej części województwa oraz gminy Lipka w części północnej leżą w dorzeczu Wisły). Jego obszar generalnie dzielą dwa regiony wodne. Region wodny Warty administrowany przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu obejmuje centralną i północną część województwa, natomiast w regionie wodnym środkowej Odry podlegającym Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej we Wrocławiu znajduje się znacznie mniejsza południowo-zachodnia część województwa. Główne rzeki województwa to Warta oraz Noteć z dopływami Gwdą i Drawą, tworzące prawobrzeżną część dorzecza Warty oraz Proсна i Obra w części lewobrzeżnej.

Podstawową jednostką, dla której zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW) określa się stan wód i w obrębie, której planuje i realizuje się gospodarowanie wodami w obrębie dorzecza jest tzw. jednolita część wód (powierzchniowych lub podziemnych). Transpozycją dyrektywy do prawa polskiego są zapisy ustawy Prawo wodne⁷, które definiują jednolitą część wód powierzchniowych (JCWP) jako oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak:

- jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny,
- sztuczny zbiornik wodny,
- struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części,
- morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Obszar województwa wielkopolskiego obejmuje w całości lub częściowo 331 jednolitych części wód wydzielonych na zlewniach rzek oraz 128 jednolitych części dla jezior.

Na potrzeby opracowania planów gospodarowania wodami w dorzeczach, zatwierdzonych decyzją Rady Ministrów z 11 lutego 2011r.⁸, jednolite części wód powierzchniowych zostały zgrupowane w tzw. scalone części wód powierzchniowych (SCWP). W granicach województwa znajduje się około 94 takich części (w tym 50 w całości lub prawie w całości i 44 częściowo), z tego 80 w regionie wodnym Warty i 14 w regionie wodnym środkowej Odry.

Jednym z działań zawartych w planach gospodarowania wodami w dorzeczach jest monitorowanie stanu i potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego wód powierzchniowych. Badania stanu wód powierzchniowych prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) niektóre części wód powierzchniowych pod warunkami określonymi w art. 4 ust.3 mogą zostać zakwalifikowane jako:

- części wód silnie zmienione (SZJCWP) – takie części wód, które zostały przekształcone w zakresie hydromorfologii tak, że ich charakter został w znacznym stopniu zmieniony na skutek fizycznego oddziaływania człowieka (art. 2 ust. 9 RDW),
- sztuczne części wód (SCWP) – takie części wód, które powstały na skutek działalności człowieka (art. 2 ust. 8 RDW).

Ramowa Dyrektywa Wodnej określa wymóg osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego i chemicznego dla jednolitych części wód (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) oraz dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego dla sztucznych i silnie zmienionych części wód.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się w pięciostopniowej skali ustalonej wg wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych (klasa I – stan bardzo dobry, klasa II – stan dobry, klasa III – stan umiarkowany, klasa IV – stan słaby, klasa V – stan zły). Podstawą formalno-prawną dla dokonania oceny jakości wód powierzchniowych jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2008r. Nr 162 poz. 1008). Oceny stanu wód dokonuje się na podstawie wyników monitoringu.

⁷tekst jednolity: Dz. U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019

⁸ Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, M.P. 2011 nr 40 poz. 451

Monitoring wód powierzchniowych w województwie wielkopolskim w 2010r. prowadzony był w oparciu o przepisy ustawy Prawo wodne oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. z 2009r. Nr 81, poz. 685).

Badania realizowane były w podziale na:

- monitoring diagnostyczny wód stojących, w tym monitoring reperowy
- monitoring operacyjny
- monitoring badawczy

Wody powierzchniowe płynące

W 2010 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w ramach monitoringu wód powierzchniowych płynących zrealizował pełny zakres badań jakości wód dla dokonania oceny stanu i potencjału ekologicznego na 67 stanowiskach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych w obrębie 60 jednolitych części wód powierzchniowych. W 33 przypadkach określono stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód, w pozostałych 27 – potencjał ekologiczny silnie zmienionych lub sztucznych JCW.

Wyniki pomiarów wykazały:

- dobry stan lub potencjał ekologiczny (II klasa) w 3 JCW (dobry stan ekologiczny w 2 JCW – Orla od jeziora Witosławskiego do ujścia, dopływ z jeziora Starskiego; dobry potencjał ekologiczny w jednej JCW – Noteć od Kanału Romanowskiego do Bukówki)
- umiarkowany stan lub potencjał ekologiczny (III klasa) w 51 JCW (umiarkowany stan ekologiczny w 28 JCW i umiarkowany potencjał ekologiczny w 23 JCW)
- słaby stan lub potencjał ekologiczny (IV klasa) w 6 JCW (słaby stan ekologiczny w 3 JCW – Głuszynka, Pyszaca, Krępica; słaby potencjał ekologiczny w 3 JCW – Mogilnica Zachodnia, Potok Junikowski, Ner)

W żadnej z badanych JCW nie stwierdzono bardzo dobrego (I klasa) ani złego stanu lub potencjału ekologicznego (V klasa).

Oceny stanu chemicznego dokonano dla 26 jednolitych części wód. W 10 przypadkach (Moskawa od Wielkiej do ujścia, Warta od dopływu z Uchorowa do Wełny, Trojanówka od Pokrzywnicy do ujścia, Kanał Mosiński od Kani do Kanału Przysieka Stara, Kanał Wonieść, Kiełbaska od Strugi Janiszewskiej do ujścia, Meszna od Strugi Bawół do ujścia, Warta od Siekiernika do Neru, Wrześnica, Wełna od Dopływu poniżej Jeziora Łęgowo do ujścia) stan chemiczny określono jako dobry. W pozostałych 16 JCW (Główna od zlewni zbiornika Kowalskiego do ujścia, Kanał Mosiński od Żydowskiego Rowu do ujścia, Sama od Kanału Przybrodzkiego do ujścia, Samica Sęszewska, Warta od Pyszacej do Kopli, Barycz od źródła do Dąbrówki, Lutynia od Lubieszki do ujścia, Proсна od Dopływu z Piątka małego do ujścia, Dojca, Obrzański Kanał Południowy, Noteć do Dopływu z jeziora Lubotyń, Warta od Topca do Powy, Drawa od Mierzęckiej Strugi do ujścia, Gwda od Piławy do ujścia, Noteć od Bukówki do Drawy, Piława od Zbiornika Nadarzyckiego do ujścia) stwierdzono stan chemiczny poniżej dobrego.

Wody powierzchniowe stojące

W 2010 roku w ramach monitoringu jednolitych części wód stojących (monitoring diagnostyczny) zbadano wody 29 jezior, w następstwie czego stwierdzono:

- bardzo dobry stan ekologiczny (I klasa) w 3 JCW (jeziora Czeszewskie, Kaliszańskie, Powidzkie Małe,)
- dobry stan lub potencjał ekologiczny (II klasa) w 5 JCW (dobry stan ekologiczny w 4 JCW – jeziora Krępsko Długie, Małolno, Niepruszewskie, Śremskie; dobry potencjał ekologiczny w 1 JCW – jezioro Pątnowskie,)
- umiarkowany stan ekologiczny (III klasa) w 11 JCW (jeziora Bralin, Chrzypskie, Cichowo, Grzymisławskie, Jaroszewskie, Ławickie, Lubotyń, Margonińskie, Mórka, Sławianowskie, Zbęchy)
- słaby stan ekologiczny (IV klasa) w 6 JCW (jeziora Borówno, Kubek, Łoniewskie, Prusieckie, Strykowskie, Stepuchowskie)
- zły stan ekologiczny (V klasa) w 4 JCW (jezioro Chodzieskie, Łękno, Skulska Wieś, Straduńskie)

Dobry stan chemiczny stwierdzono jedynie w przypadku jeziora Kaliszańskiego. Pozostałe wykazały stan poniżej dobrego.

Dla wszystkich jednolitych części wód zbadanych w ramach monitoringu wód powierzchniowych wyniki wykazały następujący udział poszczególnych klas jakości:

- klasa I (stan lub potencjał bardzo dobry) – 3,4%
- klasa II (stan lub potencjał dobry) – 9,0%
- klasa III (stan lub potencjał umiarkowany) – 69,6%
- klasa IV (stan lub potencjał słaby) – 13,5%

klasa V (stan lub potencjał zły) – 4,5%

Monitoring jakości wód powierzchniowych, które są wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia

Monitoring jakości wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (w ramach monitoringu operacyjnego) prowadzony jest w województwie wielkopolskim w dwóch punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na Warcie: Krajkowo i Wiórek. Ocena jakości wód dokonywana jest w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. z 2002r. Nr 204, poz. 1728). Wody powierzchniowe klasyfikowane są wg kategorii:

- A1 – woda wymagająca prostego uzdatniania fizycznego
- A2 – woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego
- A3 – woda wymagająca wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego

Ocena jakości wód w 2010 roku na podstawie wyników monitoringu wykazała, podobnie jak w latach poprzednich, że w żadnym z dwóch punktów pomiarowo-kontrolnych woda nie spełnia wymagań kategorii A3.

Monitoring wód będących środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych

W roku 2010 oceny przydatności wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych (w ramach monitoringu operacyjnego) dokonano dla 34 rzek i 9 jezior. Kryteria oceny określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. z 2002r. Nr 176, poz. 1455). Jedynie w przypadku Jeziora Kaliszańskiego spełnione były normy określone w rozporządzeniu. Na żadnym ze stanowisk jakość wód nie spełniała norm prawnych.

Monitoring wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych

W ramach monitoringu operacyjnego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu przeprowadził w 2010 roku badania zawartości azotanów w wodach powierzchniowych na 23 stanowiskach pomiarowych w obszarach szczególnie narażonych, z których odpływ azotu do wód należy ograniczyć.

Otrzymane wyniki badań odniesiono do norm zawartych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2002r. Nr 241, poz. 2093).

Wyniki monitoringu wód powierzchniowych wykazały:

- obecność wód zanieczyszczonych azotanami pochodzenia rolniczego na stanowiskach:
 - Ciemna – Kucharki
 - Dobrącznia – Sikorzyn
 - Dąbrówka – Smagorzewo
 - Giszka – Tursko
 - Kopel – Szczytniki
 - Pogona – Skokówko
 - Radęca – Jutrosin

- obecność wód zagrożonych zanieczyszczeniem azotanami pochodzenia rolniczego na stanowiskach:
 - Kopel – Czapury
 - Orla – Baszków
 - Orla – Dubin
- obecność wód niewrażliwych na zanieczyszczenie azotanami pochodzenia rolniczego na stanowiskach:
 - Borownica – Jutrosin
 - Głuszynka – Kamionki
 - Kanał Wilczyna – Wydawy
 - Mogilnica – Wojnowice
 - Mogilnica Wschodnia – Łagwy
 - Olszynka – Krosno
 - Orla – Wydawy
 - Rów Polski – Karzec
 - Rów Polski – Tarnowa Łąka
 - Sama – Piotrkówko
 - Samica Stęszewska – Skrzyńki
 - Oszczenica – Charcice
 - Żydowski Potok – Baszków

2.2.2. Wody podziemne

Zasoby eksploatacyjne zwykłych wód podziemnych w województwie wielkopolskim (stan na 31.12.2009r. wg PIG „Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce”) wynoszą ogółem 183 971,12 m³/h (1 611,6 hm³/rok), tj. około 9,5% zasobów Polski. Moduł zasobowy dla województwa wynosi 148,1 m³/d/km² (6,17 m³/h/km²), co jest wartością średnią w skali kraju, gdzie moduł zasobowy jest równy 149,5 m³/d/km² (6,23 m³/h/km²).

Z ilości tej 60,7% to zasoby piętra czwartorzędowego, 24,5% zasoby piętra trzeciorzędowego, 13,2% zasoby piętra kredowego i 1,6% warstw starszych od kredowych.

Zgodnie z systematyką jednostek hydrogeologicznych („Hydrogeologia regionalna Polski” Państwowy Instytut Geologiczny, 2007) województwo wielkopolskie leży w obrębie trzech regionów należących do prowincji Odry. Przeważająca część województwa obejmująca rejony centralne, północne i wschodnie położona jest w obrębie subregionu Warty nizinnej należącego do regionu Warty. Pozostała część znajduje się w regionie środkowej Odry, w obrębie którego południowo-zachodnią część województwa obejmuje subregion środkowej Odry północny, a niewielki fragment na południu województwa – subregion środkowej Odry południowy.

W obrębie województwa wielkopolskiego znajdują się 22 główne zbiorniki wód podziemnych. Zdecydowana większość to zbiorniki o charakterze porowym. Pod względem stratygrafii dominują zbiorniki czwartorzędowe.

Podstawową jednostkę systematyki hydrogeologicznej stanowią jednolite części wód podziemnych (JCWPd) definiowane wg ustawy Prawo wodne jako objętość wód podziemnych występująca w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Podział na jednolite części wód podziemnych dokonany został w roku 2004 przez Państwowy Instytut Geologiczny, w konsultacji z regionalnymi zarządami gospodarki wodnej, Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska i Biurem Gospodarki Wodnej i podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych jest elementem wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW). Obecna wersja podziału obejmuje 161 części i obowiązuje do końca 2014 roku. Na terenie województwa wielkopolskiego znajduje się osiemnaście jednolitych części wód podziemnych, z których czternaście należy do regionu wodnego Warty, a cztery do regionu wodnego środkowej Odry.

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzony jest w celu określenia stanu chemicznego wód, obserwacji jego zmian oraz diagnozowania zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Badania chemizmu wód podziemnych na terenie województwa wielkopolskiego w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie.

W 2010 roku badania jakości wód podziemnych prowadzone były w ramach monitoringu ilościowego i diagnostycznego. Sieć monitoringu na terenie województwa wielkopolskiego obejmowała 54 stanowiska pomiarowe, w zdecydowanej większości bazujące na zasobach czwartorzędowego piętra wodonośnego.

Ocena jakości wód oparta jest o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008r. Nr 143, poz. 896).

Jakość wód określono dla 40 stanowisk. Wyniki pomiarów przedstawiały się następująco:

- wody dobrej jakości (II klasa) – 6 stanowisk tj. 15%
- wody zadowalającej jakości (III klasa) – 21 stanowisk tj. 52,5%
- wody niezadowalającej jakości (IV klasa) – 8 stanowisk tj. 20%
- wody złej jakości (V klasa) – 5 stanowisk tj. 12,5%

Obecności wód bardzo dobrej jakości (I klasa) nie stwierdzono.

2.2.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla potrzeb socjalno-bytowych w województwie wielkopolskim są wody podziemne. Zaopatrzenie w wodę na cele przemysłowe opiera się głównie na zasobach wód powierzchniowych.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie wielkopolskim w roku 2010 wg danych GUS wyniosło 1 539 315,5 dam³, wykazując spadek o około 15,6 % w stosunku do roku poprzedniego (1 823 373,9 dam³).

W ogólnym poborze wód na potrzeby przemysłowe, który w 2010 roku wyniósł 1 267 070,0 dam³ (spadek o około 18,5% w stosunku do 2009 roku), około 98,4% stanowiły wody z zakładowych ujęć wód powierzchniowych, 1,6% – wody z zakładowych ujęć wód podziemnych.

W ogólnej wielkości poboru wód w województwie wielkopolskim w 2010 roku (wg danych GUS), około 82,3% stanowiło przeznaczenie na cele przemysłowe z ujęć własnych, 7,5% przeznaczenie dla rolnictwa i leśnictwa, a 10,2% przeznaczenie dla celów komunalnych (zasilanie sieci wodociągowych zarówno dla celów bytowych jak i innych). Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych wyniosło 120 372,5 dam³, co stanowi około 76,8% ilości wody przesyłanej ogółem siecią wodociagową. Zużycie jednostkowe wyniosło 35,2 m³/mieszkańca/rok.

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w województwie wielkopolskim (stan na koniec 2010 roku, wg danych GUS) wynosi 29 064,4 km (przyrost w stosunku do roku 2009 o 415,7 km), długość sieci kanalizacyjnej – 9 520,8 km (przyrost w stosunku do roku 2009 o 488,5 km).

Wskaźnik zwodociagowania województwa wg danych GUS na koniec roku 2009 wyniósł 92,4% (96,6% w miastach, 87,0% na terenach wiejskich), a wskaźnik skanalizowania – 60,4% (86,1% w miastach, 27,6% na terenach wiejskich).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2010 roku, w województwie wielkopolskim funkcjonuje 419 oczyszczalni ścieków, w tym 308 oczyszczalni komunalnych o łącznej zaprojektowanej przepustowości 729 813 m³/d (łączna wydajność – 4 264 286 RLM) i 111 oczyszczalni ścieków przemysłowych o łącznej przepustowości 866 666 m³/d. Z komunalnych oczyszczalni ścieków korzystają mieszkańcy terenów skanalizowanych oraz gospodarstw domowych obsługiwanych przez tabor asenizacyjny. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowi 63,0% społeczeństwa (w miastach – 87,5%, na terenach wiejskich 31,9%).

Ilość ścieków wymagających oczyszczenia, odprowadzanych do środowiska ze źródeł przemysłowych i z gospodarki komunalnej, wyniosła w 2010 roku 200 211,9 dam³, z czego oczyszczonych zostało 99,7%.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991r. (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych – ogólnopolski dokument strategiczny określający potrzeby i planowane działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne. Program uwzględnia aglomeracje miejskie i wiejskie o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2 000. Jest on narzędziem służącym koordynacji działań gmin jako władz lokalnych i przedsiębiorstw wodociagowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury gospodarki ściekowej na ich terenach.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych zatwierdzony został przez Radę Ministrów 16 grudnia 2003r. Kolejne jego aktualizacje zatwierdzane były w roku 2005 (AKPOŚK2005), w marcu 2010r. (AKPOŚK2009) oraz w grudniu 2010r. (AKPOŚK2010).

W ramach pierwszych dwóch aktualizacji weryfikowane były potrzeby poszczególnych aglomeracji ujętych w programie oraz aglomeracji nowoutworzonych, w zakresie inwestycyjnym i finansowym. Ponadto w ramach drugiej aktualizacji określono priorytety inwestycyjne wprowadzając podział aglomeracji na:

- Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 1), obejmuje 1313 aglomeracji powyżej 2 000 RLM (łącznie RLM - 44 161 819, który stanowi 97% całkowitego RLM Programu)
- Aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 2), obejmuje 322 aglomeracje z przedziału 2 000-10 000 RLM (łącznie RLM – 1 360 434, który stanowi 3% całkowitego RLM Programu)
- Aglomeracje pozostałe (Załącznik 3) – 104 aglomeracje o łącznej RLM – 474 956, nowo wyznaczone, które nie spełniły wymogów formalnych, by znaleźć się w załączniku 1 i 2. (aglomeracje te nie są wliczone do zakresu rzeczowego i finansowego programu)

Trzecia aktualizacja programu (AKPOŚK2010) swoim zakresem objęła wyłącznie dane dotyczące terminów realizacji inwestycji. Jej celem była analiza stanu zaawansowania realizacji inwestycji oraz analiza przyczyn zaistniałych opóźnień i w rezultacie ustalenie realnych terminów ich zakończenia. Informacje zawarte w AKPOŚK2010 dotyczą stanu realizacji inwestycji na dzień 30 czerwca 2010r.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK2010) uwzględnia obecnie 207 aglomeracji na terenie województwa wielkopolskiego, w tym 175 priorytetowych dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 1 AKPOŚK2010) i 32 niestanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 2 AKPOŚK2010).

Wg stanu na 31 grudnia 2010 (zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji KPOŚK) na terenach wyznaczonych aglomeracji zamieszkuje 3 003 298 osób, tj. około 88,2% ludności województwa.

RLM we wszystkich aglomeracjach (zgodnie z zapisami uchwał ustanawiających aglomeracje) wynosi 4 454 335.

Obecnie na terenie wszystkich wyznaczonych aglomeracji z systemu kanalizacyjnego korzysta 2 190 078 osób, tj. ok. 72,9% mieszkańców aglomeracji (około 64,3% całej społeczności województwa).

Z taboru asenizacyjnego korzysta w aglomeracjach 694 315 osób, co stanowi ok. 22,1% mieszkańców aglomeracji (około 20,4% wszystkich mieszkańców województwa).

Z przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wyznaczonych aglomeracji korzysta 19 669 osób, tj. około 0,7% mieszkańców aglomeracji (około 0,6% mieszkańców województwa).

Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenach aglomeracji wynosi 8 756,9 km, długość kanalizacji ogólnospławnej to 692,5 km, a kanalizacji deszczowej – 2 529,2 km.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej wybudowanej w ramach programu w 2010 roku wyniosła 619,8 km, długość sieci zmodernizowanej w tym samym czasie – 170,2 km. W roku 2010 dostęp do sieci kanalizacyjnej uzyskało 34 924 mieszkańców aglomeracji (przyrost o około 1,6%).

W aglomeracjach uwzględnionych w AKPOŚK2010 łączna ilość ścieków komunalnych odprowadzonych w roku 2010 wyniosła 143 864,1 tys. m³, z tego zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni ścieków odprowadzonych było 124 480,5 tys. m³ (86,5%), taborzem asenizacyjnym – 6 436,8 tys. m³ (4,5%), do oczyszczalni przydomowych odprowadzono 890,4 tys. m³ (0,6%), natomiast 9 802,3 tys. m³ (6,8%) stanowiły ścieki odprowadzone do środowiska bez oczyszczenia.

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji KPOŚK w roku 2010 na terenach aglomeracji średnia łączna przepustowość wszystkich istniejących oczyszczalni ścieków wynosi 607 570,8 m³/d, przepustowość maksymalna – 878 608,2 m³/d.

Charakterystykę wybranych zagadnień w zakresie gospodarki ściekowej określających stan realizacji KPOŚK w latach 2008-2010 przedstawia **Tabela 41** w rozdziale 7.3.

2.2.4. Główne zagrożenia i problemy

1. Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań z zakresu gospodarki ściekowej w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych i związane z tym zagrożenie nie dotrzymania terminów realizacji zadań.

2. Odprowadzanie do wód i do ziemi nieoczyszczonych ścieków komunalnych w ilościach zagrażających jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
3. Brak dostatecznej kontroli stanu funkcjonowania i obsługi bezodpływowych zbiorników na ścieki bytowe oraz oczyszczalni przydomowych.
4. Negatywny wpływ zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych głównie w wyniku działalności rolniczej.
5. Odprowadzanie do wód i do ziemi ścieków przemysłowych w tym ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego.
6. Zagrożenie powodziowe, głównie w wyniku wezbrań opadowych w okresach letnich
7. Niewystarczająca ilość zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

2.3. Jakość powietrza atmosferycznego

2.3.1. Emisje do powietrza

Jakość powietrza na terenie województwa uzależniona jest od wielkości i przestrzennego rozkładu emisji ze wszystkich źródeł, z uwzględnieniem przepływów transgranicznych. Przestrzenny rozkład emisji na terenie województwa wielkopolskiego jest zróżnicowany. Największe skupiska emitorów punktowych, a także znaczna emisja liniowa, związane są z obszarami zurbanizowanymi dużych miast. Największe skupiska emitorów punktowych zlokalizowane są we wschodniej części województwa. O wielkości emisji ze źródeł punktowych decyduje przemysł energetyczny.

Wg danych GUS (dane za 2010r.), województwo wielkopolskie zajmuje 4 miejsce w kraju pod względem emisji gazów ogółem i 2 miejsce pod względem emisji pyłów ogółem z zakładów uciążliwych należących do przedsiębiorstw mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Emisja substancji gazowych wynosiła 16,80 mln Mg, w tym: dwutlenku siarki 30,65 tys. Mg, tlenków azotu 23,91 tys. Mg, tlenku węgla 7,54 tys. Mg oraz dwutlenku węgla 16 722 tys. Mg. Natomiast emisja pyłów wynosiła 5,612 tys. Mg, w tym pyłów ze spalania paliw 5,032 tys. Mg.

Wg danych za 2010 rok, największe ilości pyłów emitowanych do powietrza pochodzą z powiatu tureckiego⁹ (41%), miasta Konin (10%), miasta Kalisza (7,7%) i miasta Poznań (7,7%). Pod względem wielkości emisji gazów (bez CO₂) – pierwsze miejsce zajmuje powiat turecki (27 %), a kolejne miasto Konin i powiat ostrowski.

Największymi emitentami substancji do powietrza są elektrownie: Zespół Elektrowni Pątnów Adamów Konin, Pątnów II oraz Dalkia Poznań ZEC S.A. (dawniej Zespół Elektrociepłowni Poznańskich). Łączna emisja gazów z tych zakładów stanowi około 86% wielkości emisji z zakładów, będących największymi emitentami substancji do powietrza w województwie wielkopolskim. Natomiast w odniesieniu do emisji pyłów – udział tych zakładów stanowi około 70%. Zestawienie głównych emitentów zanieczyszczeń na terenie województwa wielkopolskiego przedstawiono w tabeli poniżej.

Znaczący wpływ na stan jakości powietrza miały również emisja ze źródeł liniowych oraz z indywidualnych systemów ogrzewania domów.

Tabela 2. Główny emitory substancji do powietrza w województwie wielkopolskim (dane wg Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu)

Nazwa zakładu	Emisja w roku 2010	
	gazów [tys. Mg]	pyłów [Mg]
1. Dalkia Poznań ZEC S.A. dawniej Zespół Elektrociepłowni Poznańskich S.A., ul. Gdyńska 54, 60-960 Poznań	1 504,80	238,63
2. Dalkia Poznań S.A., ul. Świerzawska 18, 60-321 Poznań	60,09	8,04
3. Poznańska Energetyka Ciepła Gniezno, ul. Staszica 13, 62-200 Gniezno, Instalacja - ul. Spichrzowa 18, Gniezno	53,05	79,85
4. System Gazociągów Tranzytowych "EuRoPol GAZ" S.A., Al. Stanów Zjednoczonych 61, 04-028 Warszawa, Tłocznia Gazu Szamotuły Emilianowo ob. Przyborowo	99,09	0,59
5. Pfeifer & Langen Polska S.A., ul. Mickiewicza 35, 60-959 Poznań,	223,26	180,47
6. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazowe S.A. Oddział w Odolanowie (PGNIG) ul. Krotoszyńska 148, 63-430 Odolanów	63,49	0,26

⁹ Dane procentowe dotyczą udziału w emisji z terenu województwa

Nazwa zakładu	Emisja w roku 2010	
	gazów [tys. Mg]	pyłów [Mg]
7. Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Pile , ul. Kaczorska 20, 64-920 Piła	100,64	69,68
8. STEICO S.A., ul. Przemysłowa 2, 64-700 Czarnków	212,18	132,38
9. PAROC POLSKA Sp. z o. o. ul. Gnieźnieńska 4, 62-240 Trzemeszno	60,42	94,91
10. ENERGA Elektrociepłownia Kalisz S.A., ul. Torowa 115, 62-800 Kalisz	78,25	326,17
11. Sobieski Trade Sp. z o. o. Kołaczkowo 9, 62-230 Witkowo	990,95	0,09
12. Ostrowski Zakład Ciepłowniczy S.A., ul. Wysocka 57, 63-400 Ostrów Wlkp.	87,72	122,22
13. Zespół Elektrowni Pątnów Adamów Konin S.A. ul. Kazimierska 45, 62-510 Konin	10 781,84	2 739,56
14. Elektrownia Pątnów II, ul. Kazimierska 45, 62-510 Konin	2 358,79	107,75
15. PHILIPS LIGHTING POLAND S.A. ul. Kossaka 150, 64-920 Piła	65,90	30,62
16. ARDAGH GLASS UJŚCIE S.A. (dawniej HUTA SZKŁA UJŚCIE S.A.), Huty Szklą 2, 64-850 Ujście	52,45	79,02
17. ARDAGH GLASS GOSTYŃ S.A. ul. Starogostyńska 9, 63-800 Gostyń	81,00	45,19
18. Gospodarstwo Rolne PARTNER S.C. Emil Derda, Jędrzej Pietrowicz, ul. Gen. Zygmunta Berlinga 26, 62-400 Słupca	95,13	0,00
19. Odlewnia Żeliwa "Śrem" S.A. w Śremie, ul. Staszica 1, 62-100 Śrem	52,07	125,63
20. Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o., ul. Spółdzielcza 12, 64-100 Leszno	63,44	8,95

2.3.2. Jakość powietrza

Ocena jakości powietrza prowadzona jest pod kątem ochrony zdrowia i pod kątem ochrony roślin. Podstawę oceny stanowią wyniki pomiarów automatycznych, manualnych i prowadzonych metodą pasywną. Ocena roczną jakości powietrza za rok 2010 wykonano w odniesieniu do nowego układu stref¹⁰: Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmowała ponadto po raz pierwszy ocenę poziomu pyłu zawieszonego PM_{2,5} (w wyniku transpozycji do prawa polskiego Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy).

Ocenę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia na terenie województwa wielkopolskiego dokonano w 3 strefach. Są to strefy: aglomeracja poznańska, miasto Kalisz, strefa wielkopolska obejmująca pozostałą część województwa.

Ocenę jakości powietrza ze względu na ochronę roślin dokonano w 1 strefie – strefa wielkopolska.

Wyniki rocznej oceny jakości powietrza w 2010r.:

- pod kątem ochrony roślin sklasyfikowano 1 strefę,
 - jakość powietrza na terenie strefy ze względu na SO₂ i NO_x zaliczono do klasy A,
 - ze względu na ozon strefę wielkopolską zaliczono do klasy C,
- pod kątem ochrony zdrowia sklasyfikowano 3 strefy (w tym jedną aglomerację – miasto Poznań),
 - wszystkie strefy zostały zaliczone do klasy A z uwagi na poziomy stężenie dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu oraz ołowiu, kadmu, arsenu, niklu i ozonu zawartych w pyłe zawieszonym PM₁₀,
 - wszystkie strefy zostały zaliczone do klasy A z uwagi na poziom docelowy ozonu, natomiast do klasy D2 z uwagi na poziom celu długoterminowego dla ozonu,
 - wszystkie trzy strefy zaklasyfikowano do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀ (z powodu przekroczenia dopuszczalnej krotności przekroczeń dla stężeń 24-godzinnych) oraz benzo(a)pirenu,

¹⁰ Jako strefa w ocenie jakości powietrza rozumiane są:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

- z uwagi na poziom dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} strefa miasto Poznań została zaliczona do klasy A, natomiast pozostałe dwie strefy (miasto Kalisz oraz strefa wielkopolska) zaliczono do klasy B.

Dla obowiązujących w ubiegłych latach stref, zaliczonych do klasy C ze względu na przekroczenie standardu jakości powietrza z uwagi na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, wyznaczono obszary przekroczeń i wykonano Programy Ochrony Powietrza, stosowne do ówczesnego podziału województwa wielkopolskiego na strefy przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀.

Realizacja działań naprawczych, określonych w ww. Programach Ochrony Powietrza, sięga roku 2015 oraz w przypadku strefy powiatu gnieźnieńskiego do 2020 r. Wykonano następujące programy ochrony powietrza:

- Program Ochrony Powietrza dla strefy – miasto na prawach powiatu Kalisz,
- Program Ochrony Powietrza dla strefy powiat ostrowski w województwie wielkopolskim,
- Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Leszno w województwie wielkopolskim,
- Program Ochrony Powietrza dla strefy – powiat pільski,
- Program Ochrony Powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań,
- Program Ochrony Powietrza dla strefy – powiat gnieźnieński.

W przypadku ozonu i benzo(a)pirenu program naprawczy mający na celu osiągnięcie poziomu docelowego substancji w powietrzu przygotowuje się dla tych stref, dla których jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie.

Dla terenu strefy wielkopolskiej oraz strefy miasto Kalisz zaliczonych do klasy B ze względu na poziom pyłu PM_{2,5} należy określić miejsca i przyczyny występowania przekroczeń poziomu dopuszczalnego i podejmować działania w celu zmniejszenia emisji tego zanieczyszczenia w taki sposób, aby w 2015 roku poziom stężeń nie przekraczał wartości dopuszczalnej (w 2015 roku margines tolerancji nie będzie już obowiązywał).

2.3.3. Główne zagrożenia

1. Uciążliwość niskiej emisji: małe kotłownie i indywidualne paleniska domowe niskiej sprawności wykorzystujące węgiel złej jakości.
2. Duży udział indywidualnych systemów grzewczych na paliwa stałe w zaspokajaniu potrzeb grzewczych mieszkańców.
3. Spalanie odpadów w indywidualnych paleniskach domowych,
4. Znaczne straty energii cieplnej spowodowane niezadawalającym stanem technicznym budynków.
5. Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych rosnąca wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego przy niedostatecznej przepustowości układów drogowych.

2.4. Klimat akustyczny

2.4.1. Wprowadzenie

Hałas jest jedną z najpowszechniejszych uciążliwości, z jaką spotykają się ludzie mieszkający przede wszystkim w aglomeracjach miejskich. Szkodliwość/uciążliwość hałasu zależy od szeregu parametrów charakteryzujących hałas (m.in. od jego natężenia, częstotliwości i długotrwałości działania), jak i od indywidualnych cech odbiorcy hałasu (m.in. stanu zdrowia, wieku).

W zależności od źródła hałasu rozróżnia się dwie podstawowe kategorie hałasu, tj. hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy) i hałas przemysłowy.

Kryteria oceny, zróżnicowane w zależności od rodzaju terenu, rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu oraz w zależności od okresów, do których odnoszą się poziomy hałasu, jako czas odniesienia, są określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. (Dz. U. z 2007r. Nr 120, poz. 826) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku – wydane na podstawie art. 113 ustawy POŚ.

Zgodnie z art. 117 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska oceny stanu akustycznego środowiska

dokonywane są obowiązkowo dla:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys.,
- terenów poza aglomeracjami, na których eksploatacja obiektów (drogi, linii kolejowej, lotniska) może powodować przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085)

w aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy (Poznań) właściwy starosta był zobowiązany do sporządzenia mapy akustycznej do dnia 30 czerwca 2007 r. Natomiast w aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. (Kalisz) obowiązek ten upłyne 30 czerwca 2012 r. W tym samym terminie Prezydent Miasta Poznania powinien dokonać aktualizacji mapy akustycznej.

Odpowiedzialnym za ocenę klimatu akustycznego na terenie aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców (ustawa POŚ, art. 118 ust. 1) jest starosta (dokonywanie ocen w formie map akustycznych opracowywanych i aktualizowanych w cyklach pięcioletnich). Natomiast za ocenę klimatu akustycznego dla terenów poza aglomeracjami, na których eksploatacja obiektów (drogi, linii kolejowej, lotniska) może powodować przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu – odpowiada zarządzający tymi obiektami.

Ponadto powiatowy program ochrony środowiska (ustawa POŚ, art. 117, ust. 3) może określać inne niż wymienione powyżej tereny, dla których dokonywana będzie ocena stanu akustycznego środowiska.

Programy ochrony środowiska przed hałasem dla tych terenów określa, w drodze uchwały Sejmik Województwa.

Na terenach niewymienionych powyżej oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje wojewódzki inspektor środowiska (ustawa POŚ, art. 117, ust.5).

Główne źródła hałasu na terenie województwa wielkopolskiego to:

- Drogi - sieć dróg na terenie województwa tworzą: autostrada A-2 (wschodnia granica województwa do Nowego Tomyśla, drogi krajowe nr 2, 5, 8, 10, 11, 12, 15, 22, 24, 25, 32, 36, 39, 72, 83, 92 oraz drogi S5 i S11.
- Koleje - sieć komunikacji kolejowej; składa się z między innymi z: linii Warszawa – Poznań – Kunowice, Poznań – Wrocław, Poznań – Szczecin, Poznań – Gniezno – Inowrocław, Poznań – Ostrów Wielkopolski – Katowice i Poznań – Kalisz – Zduńska Wola. Główne węzły kolejowe to Poznań, Piła i Ostrów Wielkopolski.
- Tramwaje - komunikacja tramwajowa funkcjonuje jedynie w Poznaniu.
- Lotniska - na terenie województwa znajdują się cztery lotniska cywilne: Poznań-Ławica, Poznań-Kobylnica, Michałów k/Ostrowa Wielkopolskiego i Strzyżewice k/Leszna oraz dwa lotniska wojskowe: Poznań-Krzesiny oraz lotnisko w Powidzu. Ponadto znajduje się też kilka lądowisk.
- Tor Poznań.
- Zakłady przemysłowe i usługowe.
- Placówki handlowe, puby, restauracje i dyskoteki.

2.4.2. Hałas drogowy

W latach 2008-2010 badania hałasu komunikacyjnego prowadzono na kilkuset km odcinkach dróg. W ramach monitoringu w latach 2008 - 2010 WIOŚ w Poznaniu wykonywał badania hałasu komunikacyjnego, odpowiednio w 40 pp¹¹ w 2008r. (w następujących miejscowościach: Wronki, Kiszkowo, Gniezno, Wróblewo, Kłodzisko, Obrzycko, Trzemeszno, Piotrów, Chocz, Niniew, Gizalki, Golina, Kawnice, Kramsk, Krobia, Wolsztyn i Złotów), w 24 pp w 2009r. (w następujących miejscowościach: Swarzędz, Gniezno, Nowy Tomyśl, Sęszew, Nowe Skalmierzyce, Strzałkowo, Władysławowo, Rzgów, Sompólno, Szydłowo, Margonin, Mochy i Rakoniewice) i 11 pp w 2010r. (w następujących miejscowościach: Luboń, Opatówek, Piła, Golina i Kościan). Przekroczenia dopuszczalnych poziomów wartości dźwięku stwierdzono w niemal wszystkich badanych przypadkach.

W 2009r. w dwóch punktach pomiarowych, tj. w Swarzędzu, w rejonie gimnazjum, od strony drogi wojewódzkiej nr 433 oraz w Nowych Skalmierzycach, w rejonie ul. Kaliskiej 65, oprócz badań w celu ustalenia wartości wskaźników oceny hałasu dotyczących jednej doby (L_{AeqD} i L_{AeqN}), prowadzono również

¹¹ Punkt pomiarowy

pomiary zmierzające do określenia wartości poziomów długookresowych (L_{DWN} i L_N). Uzyskane wartości wskaźników długookresowych wynoszą:

- w Swarzędzu, w rejonie gimnazjum: $L_{DWN} = 70,6$ dB; $L_N = 63,0$ dB,
- w Nowych Skalmierzycach, w rejonie ul. Kaliskiej 65:
 - $L_{DWN} = 73,8$ dB; $L_N = 66,7$ dB przed oddaniem obwodnicy miasta,
 - $L_{DWN} = 69,7$ dB; $L_N = 62,0$ dB po oddaniu obwodnicy,
 - $L_{DWN} = 72,9$ dB; $L_N = 65,7$ dB dla rocznego okresu czasu, obejmującego warunki sprzed i po realizacji obwodnicy.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że następuje zwiększanie się obszarów poddanych nadmiernemu oddziaływaniu hałasu szczególnie komunikacyjnego i niepokojące zmniejszanie powierzchni terenów o korzystnych warunkach akustycznych. Największe zagrożenie hałasem, głównie komunikacyjnym występuje w centrach większych miast, np. w Poznaniu.

2.4.3. Hałas kolejowy

Na terenie Wielkopolski znajduje się 12 linii kolejowych o znaczeniu państwowym, 9 linii obwodnicowych (7 w Poznaniu i 2 we Wrześni) oraz 18 linii posiadających charakter lokalny. Główne węzły kolejowe to Poznań, Piła i Ostrów Wielkopolski.

Subiektywnie mniejsza dokuczliwość hałasów kolejowych niż drogowych, a także ograniczona częstotliwość kursowania pociągów sprawiają, że problem hałasów kolejowych ma mniejsze znaczenie w skali województwa

2.4.4. Hałas lotniczy

Istotne uciążliwości akustyczne związane są z funkcjonowaniem lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny oraz Portu Lotniczego Poznań-Ławica. Najbardziej narażona na hałas lotniczy jest zabudowa mieszkaniowa osiedla Marlewo w Poznaniu.

Dla lotnisk wojskowych Poznań-Krzesiny oraz w Powidzu w latach 2003-2004 zostały utworzone przez Wojewodę Wielkopolskiego obszary ograniczonego użytkowania. W 2007 r. w związku ze zmianą rodzaju stacjonujących na lotnisku Poznań-Krzesiny samolotów, granice obszaru ograniczonego użytkowania zostały zmienione.

Naczelny Sąd Administracyjny w uzasadnieniu postanowienia znak: IIOSK 548/09 z dnia 6.10.2010 r. dotyczącego obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Poznań-Krzesiny stwierdził, że zaskarżone rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego nr 40/07 utraciło moc obowiązującą z dniem 15.11.2008 r. Powyższe zostało spowodowane zmianą treści art. 135 ust. 2 Prawa ochrony środowiska, który obecnie brzmi: obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie, tworzy sejmik województwa, w drodze uchwały. Wobec powyższego dla lotnisk wojskowych Poznań – Krzesiny i Powidz istnieje konieczność utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu przeprowadził w dniach 15.10 i 18.10.2010 r. pomiary hałasu powodowanego przez samoloty F16. Wyniki pomiarów wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu w 2011 r. wszczął postępowanie administracyjne w sprawie nałożenia na Wojskowy Zarząd Infrastruktury w Poznaniu obowiązku sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego dla lotniska Poznań-Krzesiny. Wyniki przeglądu ekologicznego będą podstawą do przygotowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu wydał decyzję znak: WOO-II.4230.1.2011.JS z dnia 28 lutego 2011 r. o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia pn. „Rozbudowa i modernizacji Portu Lotniczego Poznań Ławica...”, w której stwierdził konieczność utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Wobec powyższego istnieje konieczność utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół Portu lotniczego Poznań Ławica.

Zarząd Województwa Wielkopolskiego przedłoży do końca 2011 r. projekt uchwały w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska Poznań – Ławica i przedstawi na posiedzeniu Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w celu jej uchwalenia.

Jeżeli z przeglądu ekologicznego będzie wynikać, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem lotniska, to na tej podstawie Zarząd Województwa Wielkopolskiego może przygotować projekt uchwały w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania i przedstawić ją na posiedzeniu Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w celu jej uchwalenia.

2.4.5. Hałas przemysłowy

Mimo znacznej liczby zakładów przemysłowych, oddziaływanie tej grupy obiektów na klimat akustyczny ma zwykle charakter lokalny. WIOŚ w Poznaniu przeprowadza corocznie kontrolę w zakresie hałasu przemysłowego średnio w ponad 100 zakładach. Dominującymi źródłami hałasu są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne i stolarskie, maszyny do wytwarzania konstrukcji metalowych, urządzenia do wytwarzania elementów budowlanych, instalacja przemiału zbóż, transport wewnątrzzakładowy, urządzenia nagłaśniające.

W latach 2009-2010 wykonano również pomiary w obrębie Toru Poznań. Badania WIOŚ potwierdziły występowanie przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w otoczeniu Toru Poznań. Degradacja klimatu akustycznego związana z działalnością obiektu obejmuje tereny w Przeźmierowie i Poznaniu.

2.4.6. Mapy akustyczne i Programy ochrony przed hałasem

W związku z realizacją obowiązków ustawowych w zakresie monitoringu klimatu akustycznego, w roku 2007 zakończono realizację mapy akustycznej miasta Poznania, a w roku 2008 opracowano „Program Ochrony przed Hałasem Miasta Poznania na lata 2008–2013”. Program został zatwierdzony przez Radę Miasta Poznania i opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 listopada 2008r. (Nr 200, poz. 3281).

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad wykonała mapy akustyczne dla odcinków dróg po których przejeżdża ponad 6 mln pojazdów rocznie:

- nr 2 na odcinkach: Kościelec-Koło, Koło /obwodnica/, Genowefa – Kościelec, Konin – Genowefa,
- droga nr 5 na odcinkach: Gniezno /obwodnica/, Poznań – Komorniki, Kobylnica – Poznań, Komorniki – Stęszew, Rawicz /przejście/,
- nr 11 na odcinkach: Jarocin /przejście/, Ostrów Wlkp./przejście/, Chludowo – Poznań, Poznań – Gądky, Gądky – Kórnik,
- nr 25 na odcinku Konin – Modła,
- nr 92 na odcinkach: Poznań – Swarzędz, Swarzędz /przejście/, Kostrzyn /obwodnica/, Swarzędz – Kostrzyn, Tarnowo Podgórne – Poznań,
- autostrada A2 na odcinkach: Komorniki-Dębina i Dębina-Krzesiny.

Ponadto wykonane zostały mapy akustyczne dla wybranych odcinków dróg wojewódzkich:

- drogi nr 178 na odcinku Oborniki – przejście,
- drogi nr 430 na odcinku Ostrów Wlkp. – skrzyżowanie z ul. Długa - Rondo Sybiraków.

W 2010 roku Zarząd Województwa Wielkopolskiego przystąpił do przygotowania następujących dokumentów:

- Projekt programu ochrony środowiska przed hałasem dla czterech odcinków drogi krajowej nr 2 o łącznej długości 26,37 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko;
- Projekt programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 5 o łącznej długości 23,20 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko;
- Projekt programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 11 o łącznej długości 24,02 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko;
- Projekt programu ochrony środowiska przed hałasem dla odcinka drogi krajowej nr 25 o długości 3,63 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko;
- Projekt programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 92 o łącznej długości 23,26 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko;
- Projekt programu ochrony środowiska przed hałasem dla dwóch odcinków autostrady A2 o łącznej długości 11,16 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Zarząd Województwa Wielkopolskiego przedłożył do końca 2011 r. projekty uchwał w sprawie określenia Programów ochrony środowiska przed hałasem i przedstawił je na posiedzeniu Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w celu ich uchwalenia.

2.4.7. Główne zagrożenia

1. Powiększanie się obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku
2. Lokalizacja lotnisk w sąsiedztwie terenów ochrony akustycznej oraz niejasny stan formalno – prawny powodują konflikty pomiędzy społecznością lokalną a zarządzającymi lotniskami.
3. Niepełna inwentaryzacja obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku

2.5. Pola elektromagnetyczne

Do głównych źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne zaliczyć należy:

- obiekty elektroenergetyczne takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV i więcej), Główne Punkty Zasilania (GPZ),
- obiekty radiokomunikacyjne czyli stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej,
- obiekty radiolokacyjne (wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji).

Ocenę oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko przeprowadza się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie badań monitoringowych oraz informacji o źródłach emitujących pola. Od 2008r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007r. Nr 221, poz. 1645) pomiary na terenie województwa prowadzono w trzech obszarach:

- 1) centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców > 50 tys.,
- 2) pozostałych miastach,
- 3) terenach wiejskich.

W latach 2008 - 2010 przeprowadzono pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz, łącznie w 135 punktach pomiarowych. W żadnym z badanych punktów nie wykazano przekroczeń dopuszczalnej wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m (dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Większość uzyskanych w 2008 roku wartości wahała się w pobliżu 1 V/m. Jedynie w przypadku instalacji w Koninie przy ul. 11-go Listopada stwierdzono w dwóch punktach wartości wyższe (3,74 V/m oraz 1,78 V/m). W miejscach tych, oprócz stacji bazowej telefonii komórkowej, na natężenie pola w istotny sposób wpływają przekaźniki telewizyjne zlokalizowane w Koninie na dachu wieżowca przy ul. 11-go Listopada 17. W roku 2009 w większości punktów pomiarowych otrzymano wynik poniżej 0,8 V/m. Najwyższe zmierzone poziomy składowej elektrycznej pola stwierdzono w Ostrowie Wielkopolskim przy ul. Paderewskiego (przy stadionie) - 1,12 V/m oraz w Poznaniu przy skrzyżowaniu ul. Słowiańskiej i Oziminy - 1,28 V/m i przy ul. Bułgarskiej - 1,46 V/m. Również pomiary przeprowadzone w 2010 roku wykazały niski poziom pól elektromagnetycznych. Większość wyników kształtowała się w pobliżu wartości 0,5 V/m. Największa wartość wystąpiła w punkcie w Poznaniu, na os. Jana III Sobieskiego 40 i wynosiła 1,02 V/m. Tak, więc w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Zmierzone wartości składowej elektrycznej w ok. 95% punktów kształtowały się poniżej 10% wartości dopuszczalnej.

Główne zagrożenia

1. Niewłaściwa świadomość społeczeństwa na temat oddziaływania źródeł pól elektromagnetycznych (negatywne odczucia odnośnie zagrożenia, jakie niosą stacje bazowe telefonii komórkowej).
2. Ograniczanie monitoringu tylko do miejsc, gdzie zlokalizowane są stacje bazowe (radiowe, telewizyjne oraz telefonii komórkowej).

2.6. Poważne awarie

W województwie wielkopolskim znajdują się 123 zakłady będące potencjalnymi sprawcami poważnych awarii, w tym:

- 13 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR);
- 20 zakładów zakwalifikowanych do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZZR);
- 90 zakładów zaklasyfikowanych do grupy pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie, które ze względu na ilość substancji niebezpiecznej jaka może znajdować się w zakładzie nie klasyfikują się do grup ZZR lub ZDR, ale z uwagi na rodzaj substancji, prowadzone procesy technologiczne lub usytuowanie instalacji, stanowią zagrożenie dla środowiska.

Obiektami, które potencjalnie mogą spowodować zagrożenie dla środowiska są również, niewymienione powyżej, stacje paliw.

W 2008r. na terenie województwa wystąpiły 4 zdarzenia mające znamiona poważnej awarii, a w 2009r. miało miejsce 8 takich zdarzeń: 4 wystąpiły podczas transportu drogowego, 1 w zakładzie dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii, 3 w zakładach niekwalifikujących się do listy potencjalnych sprawców poważnych awarii. Natomiast w 2010 roku wystąpiły 3 przypadki tego typu zdarzeń. Zdarzenia te związane były z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych substancjami ropopochodnymi i innymi związkami, awariami autocystern przewożących gazy, awariami na terenie zakładów przemysłowych. W usuwanie skutków poważnych awarii zaangażowane są m.in. służby Państwowej Straży Pożarnej. Nie odnotowano awarii podlegających zgłoszeniu do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 roku w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia /Dz. U. z 2003 roku Nr 5, poz. 58/.

Poza działaniami wynikającymi ze zdarzeń mających miejsce w roku 2009 i 2010, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadził nadzór nad usuwaniem skutków poważnych awarii, które wystąpiły w latach poprzednich.

Główne zagrożenia

1. Potencjalne zagrożenie środowiska z tytułu funkcjonowania na terenie województwa wielkopolskiego 13 zakładów kwalifikowanych do grupy dużego ryzyka i 20 zakładów kwalifikowanych do grupy zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii.
2. Transport substancji niebezpiecznych przez centra miast i tereny zabudowy.
3. Ograniczenie miejsc postoju dla samochodów przewożących substancje niebezpieczne.
4. Incydentalnie nieodpowiednie zabezpieczanie przewożonych ładunków z materiałami niebezpiecznymi.

3. ANALIZA ZMIAN UWARUNKOWAŃ REALIZACJI „PROGRAMU...” W LATACH 2008-2010

Począwszy od 2008r. opracowano i uchwalono kilka nowych ustaw, nowelizacji oraz aktów wykonawczych do ustaw. Niektóre zapisy weszły w życie dopiero w 2009 r. Wśród najważniejszych ustaw, mających bezpośredni wpływ na wdrażanie programów ochrony środowiska, należy wymienić następujące:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz.150 ze zm.) wraz z aktami zmieniającymi i wykonawczymi:
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U. z 2010r. Nr 226, poz. 1479),
 - Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy — Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009r. Nr 215, poz. 1664), którą wprowadzono od 1 stycznia 2010r. likwidację powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska, środkami tych funduszy będą dysponować odpowiednio starostowie i wójtowie (burmistrzowie lub prezydenci miast). Dotychczasowe tytuły przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej z tytułu opłat i kar – w dotychczasowych proporcjach – od 1 stycznia 2010 r. stanowią dochody budżetów odpowiednio gmin i powiatów,
- Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), która weszła w życie 15 listopada 2008 r. i powołała do życia Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska oraz Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska. Ustawa ta uporządkowała także niektóre regulacje wcześniej ujęte w ustawie Prawo ochrony środowiska czy też ustawie o ochronie przyrody,
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) z nowymi aktami wykonawczymi:
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 510),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010r. Nr 64, poz. 401),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (tekst jednolity – Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.) wraz z aktami zmieniającymi i wykonawczymi:
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2010 r. Nr 137, poz. 922),
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2010r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 130, poz. 874),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2009 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 122, poz. 1018),
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (Dz. U. z 2009r. Nr 106, poz. 882),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. z 2009 r. Nr 81, poz. 685).

4. OCENA REALIZACJI CELÓW DO 2019 ROKU

4.1. Priorytety ekologiczne

Celem strategicznym polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego do 2019 roku jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) oraz harmonizacja rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną walorów środowiskowych.

W dokumencie „Programu...” zdefiniowano następujące cele szczegółowe, którym powinny być podporządkowane działania do 2019 roku:

- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- doskonalenie systemu zarządzania ochroną środowiska.

Powyższe priorytety zostały uwzględnione przy definiowaniu celów do 2019 roku oraz przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2008-2011.

4.2. Cele ekologiczne do 2019 roku i stopień ich realizacji

Cele ekologiczne zawarte w dokumencie „Programu...” zostały sformułowane dla zagadnień wyszczególnionych w dalszej części tego rozdziału. Ponieważ w większości były to cele niewymierne (przedstawione opisowo a nie ilościowo), obecnie nie jest możliwe ilościowe określenie stopnia realizacji danego celu (w procentach). W tych przypadkach ocena realizacji celów ekologicznych została przedstawiona opisowo poprzez ocenę działań podejmowanych w ramach poszczególnych kierunków działań podporządkowanych poszczególnym celom.

Wymiernym efektem realizacji celów są wartości tzw. wskaźników monitorowania „Programu...” (wg zapisów analizowanego „Programu...”). Wskaźniki te zostały przedstawione w par. 4.3.

Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej są zgodne z „Polityką ekologiczną państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016” i wpisują się w osiągnięcie celów polityki państwa.

4.2.1. Ochrona zasobów naturalnych

W ramach ochrony zasobów naturalnych uwzględniono następujące zagadnienia:

- ochrona przyrody,
- ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- ochrona powierzchni ziemi,
- gospodarowanie zasobami geologicznymi.

4.2.1.1. Ochrona przyrody

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019 r.), któremu podporządkowano następujące kierunki działań:

1. Dalsze rozpoznanie obszarów o dużej różnorodności biologicznej w celu ich ochrony prawnej.
2. Rozbudowa systemu obszarów chronionych w województwie wielkopolskim.
3. Opracowanie planów ochrony parków krajobrazowych.
4. Kontynuacja wdrażania sieci Natura 2000.
5. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.
6. Utrzymanie różnorodności gatunków, w tym opracowanie i wdrażanie planów ochrony dla gatunków zagrożonych.
7. Wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu przestrzennym.
8. Intensyfikacja wdrażania i promocji programów rolnośrodowiskowych.
9. Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych.

10. Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej
 11. Utrzymanie i rozwój terenów zieleni.

Cel ten wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3. Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przyrody.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	<p><i>Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych</i></p>	<p>W latach 2008-2010 w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu opracowano dokumentację planów ochrony dla 13 rezerwatów przyrody, 7 planów ochrony dla obszarów Natura 2000, 4 projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Na terenie województwa znajduje się 77 obszarów Natura 2000, w tym 19 obszarów specjalnej ochrony ptaków, utworzonych wg. Dyrektywy Ptasiej i 58 obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW).</p> <p>W ramach projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski” RDOŚ w Poznaniu planuje opracowanie 21 projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 w województwie, obejmujących łącznie powierzchnię 334 161,6 ha, tj. ok. 11,2% województwa.</p> <p>W roku 2010 opracowano projekty planów zadań ochronnych dla trzech obszarów Natura 2000: PLH300001 Biedrusko, PLH300003 Dąbrowy Krotoszyńskie i PLH300012 Rogalińska Dolina Warty. Pozostałe plany zostaną opracowane do końca 2013 r.</p> <p>Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego (ZPKWW) opracował plany ochrony dla: Powidzkiego Parku Krajobrazowego, Rogalińskiego Parku Krajobrazowego, Lednickiego Parku Krajobrazowego, Przemęckiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego im. gen. D. Chłapowskiego.</p> <p>W latach 2008-2010 przy udziale środków EkoFunduszu zrealizowano projekt Nr: 461/IV/07: Kompleksowa ochrona ekosystemów Łęgowych Lasów Czeszewskich w Czeszewsko-Żerkowskim Parku Krajobrazowym. Celem projektu było zwiększenie retencji wodnej w dolinie Warty i Lutyni, na obszarze uroczysk: Warta, Dębno i Nowe Miasto. Dzięki realizacji projektu polegającego na budowie systemu przepustów, zastawek oraz rowów stworzono system starorzeczy umożliwiający retencjonowanie wód rzecznych. Dzięki temu zahamowano niekorzystne procesy polegające na wysychaniu lokalnych siedlisk.</p> <p>ZPKWW prowadzi szeroko zakrojoną edukację ekologiczną w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej. Działania związane z edukacją oparte są głównie na bazie Ośrodków Edukacji Przyrodniczej w Chalinie i Łądzie. W latach 2008-2009 ZPKWW uzyskał dofinansowanie z WFOŚiGW w Poznaniu do działalności Ośrodków Edukacji Przyrodniczej w Chalinie i Łądzie oraz realizacji programu Zielone Szkoły.</p> <p>WODR w Poznaniu prowadzi na bieżąco szkolenia z zakresu programów rolnośrodowiskowych.</p> <p>21 października 2010r. odbyło się w Poznaniu seminarium zorganizowane przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska, na którym spotkali się lokalni dziennikarze zainteresowani możliwościami pogodzenia ochrony najcenniejszych składników wielkopolskiej przyrody z prowadzeniem inwestycji służących rozwojowi regionu. Prelegentami byli pracownicy merytoryczni Generalnej Dyrekcji, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska</p>

		<p>w Poznaniu oraz poznańskiego oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Seminarium współfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.</p> <p>Prowadzeniem szkoleń i edukacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej na terenie województwa zajmują się także organizacje pozarządowe. Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski (PKE) przeprowadził w maju 2009r. szkolenie dla nauczycieli, którego tematem była ochrona przyrody dla zrównoważonego rozwoju realizowana poprzez aktywną edukację ekologiczną. Ponadto PKE organizuje cyklicznie: Gnieźnieńskie Prezentacje Ekologiczne, Forum Ekologiczne, rajdy rowerowe i piesze, cotygodniowe audycje radiowe z konkursami, Europejski Dzień bez Samochodu oraz kampanię na rzecz odzysku opakowań wtórnych EKOLIDER. Fundacja Biblioteka Ekologiczna z Poznania prowadzi edukację ekologiczną poprzez organizowanie projekcji filmów przyrodniczych, konkursów oraz wystaw edukacyjnych, jak np. plakatów, prac dzieci pt.: „Bałtyk być albo nie być”, „Matka Ziemia Naszym Domem”, „Bałtyk w witrażach”. Towarzystwo Ekologiczne "Ziemia Przede Wszystkim" prowadzi m.in. kampanię edukacyjną na rzecz ochrony praw zwierząt, wydawanie i dystrybucję publikacji edukacyjno-informacyjnych; prelekcje, wykłady, organizowanie pokazów slajdów i filmów edukacyjnych oraz prowadzi biuro interwencji i porad ekologicznych dla mieszkańców Poznania i Wielkopolski. Działalność edukacyjna Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra” prowadzona w latach 2009-2010 była dofinansowywana ze środków WFOŚiGW w Poznaniu.</p> <p>Znaczne nakłady finansowe są przeznaczane przez poszczególne gminy i powiaty województwa na realizację zadań związanych z tworzeniem terenów zieleni i ich bieżącym utrzymaniem (w latach 2008-2010 takie działania prowadziły 84 gminy województwa i 14 powiatów).</p>
--	--	--

4.2.1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019 r.), któremu podporządkowano 10 kierunków działań:

1. Realizacja zrównoważonej gospodarki leśnej.
2. Prowadzenie zalesień gruntów rolnych.
3. Ujmowanie w dokumentach planistycznych gruntów do zalesień, wyznaczanie w m.p.z.p. granic rolno-leśnych.
4. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów.
5. Systematyczna zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów, w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenozy leśnych.
6. Odbudowa zdegradowanych siedlisk leśnych.
7. Kontynuacja monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób.
8. Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju przez nadleśnictwa i inne instytucje oraz organizacje pozarządowe.
9. Wdrażanie programu małej retencji na terenach leśnych.
10. Ochrona różnorodności biologicznej w lasach prywatnych.

Cel w zakresie ochrony lasów wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 4. Ocena realizacji celu w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Zwiększanie lesistości województwa oraz prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej	<p>Na terenie działania RDLP w Poznaniu i Pile nadal jest realizowany Regionalny Program Operacyjny Polityki Leśnej Państwa z 2003r., zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości. Na terenie województwa zaplanowano w latach 2001-2020 zalesienie ok. 110, 7 tys. ha gruntów. W latach 2008-2010r. zalesiono 1 101 ha. Lesistość w 2010 r. wynosiła 25,6%, podobnie jak w latach poprzednich. Odnowieniom i zalesieniom w latach 2008-2010 poddano 14 055,2 ha gruntów . Ze środków POIiŚ realizowany jest projekt „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałania powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”.</p> <p>Dzięki wsparciu finansowemu NFOŚiGW w latach 2008-2010 zrealizowano wiele przedsięwzięć na terenie województwa m.in. rozwój zaplecza szkółkarskiego w Nadleśnictwie Wolsztyn i Nadleśnictwie Bolewice, zabezpieczenie przeciwpożarowe Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Notecka w Nadleśnictwie Międzychód, ochrona ekosystemów leśnych w Wielkopolskim Parku Narodowym i poprawa bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych Lasów Państwowych RDLP Poznań.</p> <p>Przy udziale środków finansowych WFOŚiGW w Poznaniu zrealizowano następujące zadania na terenie RDLP w Poznaniu: likwidacja skutków klęski żywiołowej celem zachowania i ochrony ekosystemów leśnych oraz rozwój edukacji ekologicznej.</p> <p>Poszczególne Nadleśnictwa RDLP w Poznaniu i RDLP w Pile realizują zadania z zakresu edukacji ekologicznej społeczeństwa. Służą temu m.in. liczne ścieżki dydaktyczne oraz dwa Leśne Kompleksy Promocyjne: LKP Lasy Rychtańskie i LKP Puszcza Notecka. Ponadto organizowane są spotkania z leśnikami w szkołach, lekcje w lesie, warsztaty, konkursy, wystawy, prelekcje, pogadanki.</p>

4.2.1.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019 r.), któremu podporządkowano poniższe kierunki działań:

1. Realizacja harmonogramu wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej w regionie wodnym Warty
2. Wdrażanie Dyrektywy Powodziowej w regionie wodnym Warty
3. Objęcie ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych rzek
4. Przebudowa, rozbudowa i budowa wałów przeciwpowodziowych
5. Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych
6. Odbudowa zniszczonych obiektów hydrotechnicznych
7. Budowa obiektów małej retencji
8. Modernizacja melioracji szczegółowych
9. Budowa przepławek dla ryb
10. Ustanawianie i odpowiednie zagospodarowywanie stref ochronnych ujęć wód podziemnych.

Cel w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5. Ocena realizacji celu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Zrównoważone użytkowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą	Zużycie wód na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie wielkopolskim w roku 2010 było wyraźnie mniejsze w porównaniu z rokiem 2008, choć na przestrzeni ostatnich lat nie wykazuje jednoznacznej tendencji zmian. Niewystarczające są inwestycje służące gospodarce wodnej, w 2008 roku nakłady na gospodarkę wodną wyniosły 141,4 mln zł, w roku 2009 – 161,3 mln zł. Koszty realizacji zadań w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej (m.in. budowy i modernizacji zbiorników retencyjnych, regulacji rzek, budowy i modernizacji wałów przeciwpowodziowych i melioracji) w latach 2008-2010 wyniosły 29,1% kosztów planowanych. Jednostką realizującą lub koordynującą większość z zaplanowanych zadań jest Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (WZMiUW) w Poznaniu. Regionalny Zarząd Gospodarki w Poznaniu realizuje działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Są to takie działania jak przystosowanie aplikacji do archiwizowania danych i analiz sytuacji hydrologicznej, opracowanie mapy zagrożenia powodziowego w ramach obowiązku dotyczącego oceny i zarządzania ryzykiem powodziowym jaki nakłada znowelizowana ustawa Prawo wodne oraz szkolenia pracowników odpowiedzialnych za korzystanie z powyższych środków prewencyjnych.

4.2.1.4. Ochrona powierzchni ziemi

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel średniookresowy (do 2019 r.), któremu podporządkowano kierunki działań:

1. Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo.
2. Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb.
3. Wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego.
4. Ochrona gruntów ornych (przeciwdziałanie przeznaczaniu gruntów ornych na cele nierolnicze).
5. Minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan powierzchni ziemi.
6. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska glebowego w województwie.
7. Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych.
8. Rewitalizacja terenów zdegradowanych.

Cel w zakresie ochrony powierzchni ziemi podano w tabeli poniżej wraz z opisem jego realizacji.

Tabela 6. Ocena realizacji celu w zakresie ochrony powierzchni ziemi.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	Badania jakości gleby i ziemi, zgodnie z art. 109 ustawy Poś, należą do zadań własnych starostów. Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu ostatni cykl badań gleb przeprowadziła w latach 2005-2007. Ochrona gruntów rolnych i leśnych jest w kompetencjach powiatów, które uzgadniają projekty decyzji o warunkach zabudowy w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych. Naliczane są także opłaty za wyłączenie z produkcji gruntów chronionych ¹² . W 2010r. wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 591 ha tych gruntów (w 2008r. 508 ha, w 2009r. 506 ha). Łącznie

¹² Art. 12 ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2004 Nr 121, poz. 1266)

		<p>w latach 2008-2010 wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 1 605 ha gruntów. W 2010r. zrehabilitowano 288 ha gruntów (w 2008r. 383 ha, w 2009r. 651 ha). W latach 2008-2010 ogółem zrehabilitowano 1 322 ha gruntów.</p> <p>W latach 2008-2010 zrealizowano nieliczne przedsięwzięcia w zakresie melioracji.</p> <p>W ramach edukacji ekologicznej rolników prowadzone są szkolenia w zakresie KDPR przez ośrodki doradztwa rolniczego.</p>
--	--	---

4.2.1.5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel średniookresowy (do 2019r.), któremu podporządkowano kierunki działań:

1. Kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania złóż kopalin.
2. Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin,
3. Ochrona złóż kopalin przed zabudową infrastrukturalną m.in. poprzez uwzględnianie złóż kopalin w opracowaniach planistycznych
4. Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin.

Cel w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi podano w tabeli poniżej wraz z opisem jego realizacji.

Tabela 7. Ocena realizacji celu w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ochrona środowiska w trakcie ich eksploatacji	<p>Nadzór nad eksploatacją kopalin oraz nad zakładami górnictwem prowadzi Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu. W kompetencjach Marszałka Województwa Wielkopolskiego jest m.in. prowadzenie spraw związanych z udzielaniem koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych oraz sprawowanie nadzoru i kontroli w zakresie wykonywania przez przedsiębiorcę uprawnień z tytułu koncesji, opiniowanie koncesji wydawanych przez starostów na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych, a także inwentaryzacja i bilansowanie złóż kopalin i zasobów wód podziemnych, zatwierdzanie dokumentacji złóż oraz dokumentacji hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich.</p> <p>W zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania złóż najistotniejszych w aspekcie gospodarczym kopalin województwa wielkopolskiego (kopalin podstawowych), w roku 2009 włączono do bilansu zasobów jedno nowe złożo węgla brunatnych (dwa inne złoża skreślono z bilansu po zakończeniu eksploatacji) oraz trzy nowe złoża gazu ziemnego. W zakresie najbardziej powszechnych kopalin pospolitych do bilansu zasobów włączono jedno nowe złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej, wzrosła też (o 61 sztuk) liczba udokumentowanych złóż piasków i żwirów oraz wielkość zasobów bilansowych i przemysłowych tych kopalin.</p> <p>Do zadań starostów jako organów administracji geologicznej należy opiniowanie i wprowadzanie zmian do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania oraz planów zagospodarowania przestrzennego gmin. Obecnie zmiany w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w celu ochrony obszarów perspektywicznych występowania złóż kopalin wprowadzane są w przypadku miasta Poznań i gminy Stęszew.</p> <p>Do kompetencji Marszałka Województwa należy również zatwierdzanie projektów prac geologicznych określających warunki hydrogeologiczne w związku z projektowaniem inwestycji mogących zanieczyścić wody podziemne –</p>

		<p>w odniesieniu do inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika z przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227).</p> <p>Starostowie zgodnie ze swoimi kompetencjami, w ramach eliminacji nielegalnej eksploatacji kopalin prowadzą sprawy dotyczące wydobywania kopalin bez wymaganej koncesji.</p> <p>W zakresie rekultywacji obszarów górniczych obecnie prowadzone są prace związane z zagospodarowaniem terenu po likwidacji odwiertów w obrębie złóż gazu ziemnego w powiecie nowotomyskim.</p>
--	--	--

4.2.2. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

W „Programie ...” w ramach bloku tematycznego *jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne* uwzględniono następujące zagadnienia:

- jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa,
- jakość powietrza,
- gospodarka odpadami,
- hałas,
- pola elektromagnetyczne,
- poważne awarie przemysłowe.

4.2.2.1. Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa

W dokumencie „Programu...” podano 2 cele (do 2019 r.), którym podporządkowano kierunki działań:

1. Budowa nowych i przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków wraz z systemami gospodarowania osadami ściekowymi
2. Budowa nowych i przebudowa istniejących systemów kanalizacji zbiorczej
3. Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, na terenach gdzie budowa systemów zbiorczych jest nieuzasadniona ze względu na uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne
4. Rozbudowa infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych
5. Realizacja programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych w obszarach regionalnych zarządów gospodarki wodnej
6. Rozbudowa sieci wodociągowej, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody
7. Wzmocnienie kadrowe i aparaturowe WIOŚ w Poznaniu, pozwalające na pełną realizację zadań monitoringowych i kontrolnych na obszarach OSN.

Cele w zakresie jakości wód i gospodarki wodno-ściekowej podano poniżej wraz z opisami ich realizacji.

Tabela 8. Ocena realizacji celów w zakresie jakości wód i gospodarki wodno-ściekowej.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	<i>Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska wodnego</i>	<p>Aktualnie prowadzonych jest wiele inwestycji w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w wyznaczonych aglomeracjach. Realizowane są także inwestycje na terenach wiejskich finansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.</p> <p>W latach 2008-2010 na obszarze województwa wykonano 991,9 km sieci kanalizacyjnej. Wskaźnik gęstości sieci wzrósł o 3,3 km/100 km². Liczba przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych wzrosła o około 18,3 tys. sztuk. Liczba osób korzystających ze zbiorczych sieci kanalizacji sanitarnej wzrosła w roku 2009 o około 28,0 tys.</p>

		<p>W sektorze przemysłowym wzrosła o 5 liczba zakładowych oczyszczalni ścieków powodując wzrost łącznej przepustowości o około 20%. Jednocześnie zmniejszeniu o około 13% w stosunku do roku 2008 uległo zużycie wody w przemyśle i o około 12% ilość ścieków odprowadzanych do środowiska. Wzrosła o około 14% ilość ścieków oczyszczanych w zakładach przemysłowych, jednocześnie wzrósł też z 98,6% do 99,3%, udział ścieków oczyszczonych w ogólnej ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia.</p> <p>Ilość oczyszczanych ścieków komunalnych i przemysłowych łącznie wzrosła o około 7%, a udział ścieków oczyszczonych w ogólnej ilości ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczenia wzrósł z 97,9% do 99,7%.</p> <p>W kierunku ograniczania odpływu azotu ze źródeł rolniczych, program działań w tym zakresie w wybranych zlewniach regionu wodnego Warty realizuje RZGW w Poznaniu.</p> <p>W ramach monitoringu wód powierzchniowych ocenie w zakresie stanu i potencjału ekologicznego poddano 76 punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Bardzo dobry stan ekologiczny (klasa I) stwierdzono w 3,4% ppk, stan dobry (klasa II) w 9% ppk, stan umiarkowany (klasa III) w 69, 6% ppk, słaby stan (klasa IV) w 13,5% ppk i stan zły (klasa V) w 4,5% ppk. W porównaniu z 2008r. ogólna ocena stanu jakości wód powierzchniowych wskazuje na pogorszenie.</p> <p>W ramach monitoringu wód podziemnych w 2010r. oceny jakości wód dokonano na 40 punktach pomiarowo-kontrolnych. Klasę II stwierdzono w 15% ppk, klasę III w 52,5% ppk, klasę IV w 20% ppk i klasę V w 12,5% ppk. Wód spełniających normy klasy I nie stwierdzono. W porównaniu z 2008r. ogólna ocena stanu jakości wód powierzchniowych wskazuje na pogorszenie.</p>
2.	Usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę	<p>W latach 2008-2010 na obszarze województwa sieci wykonano 882,1 km sieci wodociągowej. Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej wzrósł o 2,9 km/100km². Liczba osób korzystających ze zbiorczych sieci wodociągowych wzrosła w roku 2009 o około 13,7 tys.</p> <p>Nadal realizowane są przedsięwzięcia związane ze zwodociągowaniem miast i gmin województwa.</p>

4.2.2.2. Jakość powietrza

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019 r.), którym podporządkowano kierunki działań:

1. Wdrażanie programów ochrony powietrza.
2. Wzmocnienie systemu monitoringu powietrza.
3. Ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnych źródeł energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł).
4. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych.
5. Wprowadzanie zintegrowanej gospodarki energetycznej w miastach poprzez wykorzystanie do celów komunalnych ciepła odpadowego z elektrociepłowni i kotłowni zakładowych.
6. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
7. Modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, w tym wprowadzanie nowoczesnych technik spalania,
8. Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia.
9. Modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych oraz ich automatyzacja.
10. Wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT).

11. Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza zakładów wymienianych w monitoringu WIOŚ w Poznaniu jako szczególnie uciążliwych dla środowiska.
12. Realizacja systemu handlu emisją dwutlenkiem węgla.
13. Rozwój infrastruktury drogowej z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska (obwodnice, poprawa stanu technicznego dróg).
14. Promocja i wspieranie rozwiązań w transporcie pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji, m.in. poprzez: wprowadzanie pojazdów spełniających normy Euro 4 i Euro 5, zmiany organizacji ruchu na terenach miejskich, transport zbiorowy, kolej, transport wodny i rowerowy.
15. Ograniczanie emisji komunikacyjnej poprzez odpowiednie utrzymanie czystości nawierzchni ulic.
16. Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz korzystania ze środków transportu publicznego.

Cel w zakresie jakości powietrza wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 9. Ocena realizacji celu w zakresie jakości powietrza.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	<i>Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa</i>	<p>W wyniku rocznej oceny jakości powietrza w 2010 roku sklasyfikowano pod kątem ochrony roślin 1 strefę - wielkopolską, którą ze względu na SO₂ i NO_x zaliczono do klasy A, a ze względu na ozon zaliczono do klasy C.</p> <p>Pod kątem ochrony zdrowia sklasyfikowano 3 strefy (w tym jedną aglomerację – miasto Poznań), które zostały zaliczone do klasy A z uwagi na poziomy stężenie dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu oraz ołowiu, kadmu, arsenu, niklu i ozonu zawartych w pyłe zawieszonym PM10 i poziom docelowy ozonu, do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 (z powodu przekroczenia dopuszczalnej krotności przekroczeń dla stężeń 24-godzinnych) oraz benzo(a)pirenu, a także do klasy D2 z uwagi na poziom celu długoterminowego dla ozonu.</p> <p>Natomiast z uwagi na poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM2,5 strefa miasta Poznań została zaliczona do klasy A, a pozostałe dwie strefy (miasto Kalisz oraz strefa wielkopolska) zaliczono do klasy B.</p> <p>Na terenie województwa przedsiębiorcy w latach 2008 – 2010r. prowadzili szereg modernizacji zmierzających do ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rekonstrukcja Elektrowni Pątnów - Etap I, bloki 7 i 8 (Elektrownia Pątnów II Sp. z o. o.), - Budowa kotła dedykowanego do spalania biomasy w Elektrowni Pątnów – Konin (Zespół Elektrowni PAK S.A.) - Modernizacja chłodni kominowej nr 4 w Elektrowni Adamów (Zespół Elektrowni PAK S.A.), - Modernizacja Kotłowni Rejonowej w Jarocinie (PEC Sp. z o. o. Jarocin). <p>W analizowanym okresie rozpoczęte zostały znaczące inwestycje zmierzające do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa elektrowni wiatrowej „MG-3” wraz z instalacją do przesyłu energii w m. Tokarzew (ENWIA Sp. z o. o.), - Budowa elektrowni wiatrowej z instalacją do przesyłu energii na terenie gminy Września (Polskie Elektrownie Wiatrowe Sp. z o. o.), - Budowa elektrowni wiatrowej z instalacją do przesyłu energii o mocy znamionowej 2 MW w Graboszewie (Wielkopolskie Elektrownie Wiatrowe Sp. z o. o.), - System grzewczy z odnawialnych źródeł energii z instalacją

	<p>przesyłową przy użyciu pomp ciepła typu Solanka/Woda dla osiedla Podolany w Poznaniu (Termy Podolańskie Sp. z o. o.)</p> <p>Ponadto prowadzona jest termomodernizacja budynków użyteczności publicznej przez samorządy lokalne przy współudziale znacznych środków pochodzących z WFOŚiGW w Poznaniu.</p> <p>Podejmowane były także działania zmierzające do ograniczenia wielkości emisji ze środków transportu (modernizacja taboru autobusowego i tramwajowego – w największym zakresie prowadzone przez MPK Poznań Sp. z o.o.). Ponadto prowadzone są inwestycje związane z budową i rozbudową dróg krajowych i autostrad oraz obwodnic miast co także wpłynie na poprawę jakości powietrza.</p>
--	---

4.2.2.3. Hałas

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019r.), któremu podporządkowano następujące kierunki działań:

1. Realizacja programów ochrony środowiska przed hałasem
2. Systematyczna aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem
3. Rozszerzanie monitoringu hałasu w środowisku, szczególnie na terenach będących pod wpływem oddziaływania określonej kategorii dróg, linii kolejowych oraz terenów wskazanych w powiatowych programach ochrony środowiska.
4. Realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja szlaków komunikacyjnych, budowa ekranów akustycznych, rewitalizacja odcinków linii kolejowych i wymiana taboru na mniej hałaśliwy, itp.).
5. Dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu).
6. Przestrzeganie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w odniesieniu do nowo zagospodarowywanych terenów: stosowanie w planowaniu przestrzennym zasady strefowania.

Cel w zakresie ochrony przed hałasem wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 10. Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przed hałasem.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego	<p>W 2008r. został przygotowany i jest na etapie realizacji Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Poznania. Natomiast w 2010r. Urząd Marszałkowski w Poznaniu rozpoczął prace nad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla czterech odcinków drogi krajowej nr 2 o łącznej długości 26,37 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 5 o łącznej długości 23,20 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 11 o łącznej długości 24,02 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla odcinka drogi krajowej nr 25 o długości 3,63 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 92 o łącznej długości 23,26 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla dwóch odcinków autostrady A2 o łącznej długości 11,16 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

		<p>Zarząd Województwa Wielkopolskiego przedłoży do końca 2011 r. projekty uchwał w sprawie określenia Programów ochrony środowiska przed hałasem i przedstawi je na posiedzeniu Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w celu ich uchwalenia.</p> <p>W ostatnich latach podjęto szereg działań zmierzających do poprawy klimatu akustycznego związanych z poprawą stanu nawierzchni dróg, budową nowych mostów, obwodnic oraz ekranów akustycznych, co w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 realizuje Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Poznaniu (GDDKiA w Poznaniu). W 2008r. zakończyła się budowa obwodnicy Konina i rozbudowa drogi krajowej nr 25 (łącznie długość 6,45 km), a w 2009r. zrealizowano: budowę obwodnicy miasta Wyrzyska w ciągu drogi krajowej nr 10 Piła – Bydgoszcz (łącznie długość 7,8 km, zastosowano ekrany akustyczne typu „zielona ściana”, przewidziano liczne nasadzenia i trawniki), obwodnicy Nowych Skalmierzyc wzdłuż drogi krajowej nr 25 Kalisz – Ostrów w bezpośrednim sąsiedztwie m. Kalisza (łącznie długość 7,25 km), zakończono I etap budowy obwodnicy Ostrowa Wlkp. (przebiega po północno – wschodniej stronie miasta, rozpoczyna na drodze krajowej nr 11 a kończy się na drodze krajowej nr 25 Kalisz – Ostrów Wlkp. - łącznie długość 6,1 km) oraz rozbudowano drogę krajową nr 11 do parametrów drogi ekspresowej (na dwóch odcinkach: odcinek I A2 węzeł Krzesiny – Skrzynki i odcinek II Skrzynki – węzeł Kórnik II - łącznie długość 14,1 km; przewidziano ekrany akustyczne, w tym: ekrany pochłaniające dł. 4816m i ekrany odbijające dł. 408m oraz bariery sprężyste zapewniające bezpieczeństwo). Natomiast w latach 2008-2010 trwały prace nad rozpoczętymi w latach 2008-2009 budowami: obwodnicy Zachodniej miasta Poznania - etap IIa Złotkowo - węzeł Rokietnica (S11), obwodnicy Zachodniej miasta Poznania - etap I węzeł Swadzim - węzeł Głuchowo (S11), obwodnicy Bojanowa i Rawicza (odcinek Kaczkowo – Korzeńsko - S5) oraz obwodnicy Wschodniej miasta Poznania (S5 Gniezno – Poznań).</p>
--	--	--

4.2.2.4. Pola elektromagnetyczne

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019r.), któremu podporządkowano następujące kierunki działań:

1. Kontynuacja badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania.
2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi.
3. Opracowanie i wdrożenie systemu pomiarów i ich ewidencji (baza danych w systemie GIS) w celu monitorowania zmian wielkości i stopnia zagrożenia środowiska polami elektromagnetycznymi.
4. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.
5. Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Cel w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych wraz z opisem jego realizacji przedstawiono poniżej w tabeli.

Tabela 11. Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko	W latach 2008 - 2010 przeprowadzono pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości, co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz, łącznie w 135 punktach pomiarowych. W żadnym z badanych punktów nie wykazano przekroczeń dopuszczalnej wartości składowej

	<p>elektrycznej pola elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m (dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Większość uzyskanych w 2008 roku wartości wahała się w pobliżu 1 V/m.</p> <p>W roku 2009 w większości punktów pomiarowych otrzymano wynik poniżej 0,8 V/m. Również pomiary przeprowadzone w 2010 roku wykazały niski poziom pól elektromagnetycznych. Większość wyników kształtowała się w pobliżu wartości 0,5 V/m.</p> <p>Większość gmin wprowadza do m.p.z.p. odpowiednie zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie PEM na ludność i środowisko.</p>
--	---

4.2.2.5. Poważne awarie przemysłowe

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019 r.), któremu podporządkowano następujące kierunki działań:

1. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych.
2. Bezpieczny transport materiałów niebezpiecznych, w tym minimalizacja transportu substancji niebezpiecznych przez obszary zamieszkałe
3. Usuwanie skutków zagrożeń środowiska oraz bezpieczne, tymczasowe magazynowanie odpadów powstałych w czasie usuwania skutków poważnej awarii
4. Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń

Cel wraz z opisem jego realizacji przedstawiono poniżej w tabeli.

Tabela 12. Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	<i>Minimalizacja skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska</i>	<p>W 2008r. na terenie województwa wystąpiły 4 zdarzenia mające znamiona poważnej awarii, a w 2009r. miało miejsce 8 takich zdarzeń. Natomiast w 2010 roku wystąpiły 3 przypadki tego typu zdarzeń. W usuwanie skutków poważnych awarii zaangażowane są m.in. służby Państwowej Straży Pożarnej. Nie odnotowano awarii podlegających zgłoszeniu do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.</p> <p>Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadził nadzór nad usuwaniem skutków poważnych awarii, które wystąpiły w latach poprzednich.</p> <p>Na stronach Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego znajduje się instrukcja dla obywateli, jak mają się zachować w przypadku wycieku substancji niebezpiecznej. W wielu gminach są organizowane akcje szkoleniowe jak zachować się w trakcie wystąpienia pożaru czy poważnej awarii.</p> <p>Duże wsparcie dla jednostek straży pożarnej stanowi NFOŚiGW, który dofinansowuje zakup wyposażenia specjalistycznego: w 2009r. udzielono dofinansowania na zakup 3 średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych z funkcją ograniczania skażeń chemiczno-ekologicznych dla PSP Komenda Powiatowa Gniezno, PSP Komenda Miejska Poznań i PSP Komenda Powiatowa Grodzisk Wielkopolski. Ze środków NFOŚiGW przeprowadzono także modernizację i wyposażenie komory dymowej do ćwiczeń w PSP Komenda Miejska w Poznaniu.</p> <p>Wsparcie w zakresie zapobiegania i likwidacji skutków poważnych awarii stanowi również WFOŚiGW w Poznaniu. W latach 2008-2009 dofinansowane następujące zadania: zakup samochodów ratowniczo – gaśniczych i sprzętu ratowniczego (Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Poznaniu), zakup 4 ciężkich samochodów gaśniczych dla Komend Powiatowej państwowej Straży Pożarnej w Szamotułach, Turku, Rawiczu i dla powiatu średzkiego.</p>

4.2.3. Zagadnienia systemowe

W „Programie...” w ramach bloku tematycznego *zagadnienia systemowe* uwzględniono następujące zagadnienia:

- edukacja dla zrównoważonego rozwoju,
- uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym,
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
- zarządzanie środowiskowe,
- rozwój badań i postęp techniczny,
- odpowiedzialność za szkody w środowisku.

4.2.3.1. Edukacja dla zrównoważonego rozwoju

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019 r.), któremu podporządkowano następujące kierunki działań:

1. Prowadzenie działań związanych z edukacją dla zrównoważonego rozwoju przez jednostki samorządu terytorialnego.
2. Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach, parkach krajobrazowych i narodowych oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.
3. Współpraca samorządów wszystkich szczebli z mediami regionalnymi i lokalnymi w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
4. Wspieranie Parków Narodowych i Krajobrazowych, współpracujących z placówkami akademickimi i instytutami badawczymi oraz organizacjami naukowymi, instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie prowadzonej przez te ośrodki edukacji ekologicznej wśród młodzieży szkolnej, mieszkańców województwa i turystów.
5. Promowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej.
6. Udział przedstawicieli administracji publicznej szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz przedstawicieli przedsiębiorstw w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku.
7. Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji.

Cel w zakresie edukacji dla zrównoważonego rozwoju wraz z opisem jego realizacji przedstawiono poniżej.

Tabela 13. Ocena realizacji celów w zakresie edukacji dla zrównoważonego rozwoju.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	<i>Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców województwa wielkopolskiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna</i>	Prawie wszystkie przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w latach 2008-2010 zostały wykonane (na 24 przedsięwzięcia planowane wykonanych zostało 22), co w konsekwencji będzie skutkowało wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców województwa. Istotnym wsparciem finansowym w tej dziedzinie są środki NFOŚiGW. W latach 2008-2010 dzięki dofinansowaniu otrzymanemu z NFOŚiGW zrealizowano m.in.: rozwój i modernizację bazy edukacyjnej Centrum Edukacji Ekologicznej Wielkopolskiego Parku Narodowego w Jeziorach, modernizację biblioteki specjalistycznej oraz rozwój bazy czytelniczej na rzecz ochrony środowiska (Fundacja Biblioteka Ekologiczna Poznań) oraz organizację XIV i XV edycji Euro Eco Meetingu Złotów. Działaniami z zakresu kształtowania postaw proekologicznych wśród mieszkańców zajmują się różne koła szkolne i stowarzyszenia uczestniczące w akcjach ekologicznych. Imprezami cyklicznymi organizowanymi na terenie województwa wielkopolskiego są m.in.: Olimpiada Wiedzy Ekologicznej, konkurs „Poznajemy parki krajobrazowe Polski” oraz akcje ekologiczne: Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Dzień Bez Samochodu. Corocznie podczas największych targów branży

		<p>ochrony środowiska w Europie Środkowej - POLEKO odbywa się Zjazd Ekologiczny - spotkanie przedstawicieli najważniejszych organizacji i jednostek funkcjonujących we wszystkich dziedzinach ekologicznych w kraju.</p> <p>Na terenach cennych przyrodniczo edukacja ekologiczna prowadzona jest także przez służby parków narodowych i krajobrazowych oraz przez administrację lasów państwowych. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego (ZPKWW) prowadzi działalność edukacyjną z wykorzystaniem m.in. dwóch ośrodków edukacji ekologicznej w Chalinie i Łądzie. Edukacja ekologiczna prowadzona jest także przez poszczególne Nadleśnictwa RDLP w Poznaniu i RDLP w Pile. Corocznie w różnych formach edukacji ekologicznej prowadzonej przez nadleśnictwa uczestniczy nawet kilkadziesiąt tysięcy osób.</p> <p>Aktywnie działa Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej, będące m.in. wydawcą Wielkopolskiego Biuletynu Ekologicznego i wielu publikacji książkowych oraz organizatorem wielu wystaw i prezentacji.</p> <p>Dużą popularnością cieszy się portal www.regionwielkopolska.pl stanowiący bazę wiedzy o Wielkopolsce: są tam informacje o aktualnych wydarzeniach kulturalnych w województwie, mapy dojazdu i szczegółowe opisy ścieżek i obiektów edukacyjnych przygotowanych przez nadleśnictwa Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu, katalog obiektów umożliwiający zaplanowanie wycieczki oraz gra interaktywna „Poznaj Wielkopolskę”.</p> <p>W Wielkopolsce działają także organizacje zajmujące się promocją zrównoważonego transportu – najbardziej znane jest Stowarzyszenie na rzecz Ekologicznej Komunikacji „Sekcja Rowerzystów Miejskich” z Poznania. Na terenie województwa aktywnie działają również inne organizacje pozarządowe jak np.: Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody "Salamandra", Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski, Stowarzyszenie na rzecz Ekologicznej Komunikacji "Mobilny Poznań", Stowarzyszenie Eko-Technologie z Obłóczkowa, Centrum Inicjatyw Lokalnych „Tilia” w Lipce, Szamotulskie Stowarzyszenie Miłośników Łowiectwa i Środowiska Przyrodniczego "Hubertus, Agencja Informacji i Ochrony Środowiska (AIOŚ) z Poznania, Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne "Eko-Logiczni" w Koninie i wiele innych.</p> <p>Na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego, starostw powiatowych i urzędów miast/gmin umieszczane są programy ochrony środowiska i plany gospodarki odpadami oraz informacje o stanie środowiska.</p>
--	--	--

4.2.3.2. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019r.), któremu podporządkowano kierunki działań:

1. Objęcie dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych (zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku.) strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko.
2. Popularyzacja szkoleń w zakresie metodologii wykonywania i oceniania prognoz skutków oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych.

Cel w zakresie uwzględniania zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 14. Ocena realizacji celu w zakresie uwzględniania zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem	Od 2008r. wymogiem ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku jest opracowywanie prognoz oddziaływania na środowisko projektów dokumentów strategicznych (wcześniej regulacja ustawy Prawo ochrony środowiska). W dniu 26 kwietnia 2010r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął uchwałę nr XLVI/690/10 w sprawie uchwalenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, co zostało poprzedzone procedurą oceny oddziaływania projektu zmiany Planu na środowisko.

4.2.3.3. Aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019r.), którym podporządkowano następujące kierunki działań:

1. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska (w szczególności w zakresie powietrza, hałasu i wód) oraz identyfikacja konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi.
2. Wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które jest opracowaniem planistycznym obejmującym teren całej gminy
3. Uwzględnianie progów tzw. "chłonności" środowiskowej i "pojemności" przestrzennej wraz z systemem monitorowania zmian.
4. Zachowanie korzystnych warunków w zakresie stanu środowiska na istniejących terenach o wysokich walorach.

Cel w zakresie uwzględniania aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 15. Ocena realizacji celu średniookresowego w zakresie uwzględniania aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, sprzyjającej równoważeniu wykorzystania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska	W 2010r. została uchwalona zmiana Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Uwzględnione zostały w nim aspekty ekologiczne gospodarowania przestrzenią. Zgodnie z art. 46 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r., Nr 199, poz. 1227, ze zmianami) dla „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” przeprowadzona została strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

4.2.3.4. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019r.), któremu podporządkowano kierunki działań:

1. Analiza możliwości wprowadzenia w województwie nowych rynkowych instrumentów wspierających działania w zakresie ochrony środowiska.
2. Promocja tworzenia "zielonych miejsc pracy" z wykorzystaniem środków pomocowych UE.
3. Promocja wśród mieszkańców województwa etykiet informujących o produktach ekologicznych.

4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w prowadzeniu kampanii promocyjnych etykiet ekologicznych, zrównoważonej konsumpcji oraz tworzenia "zielonych miejsc pracy".
5. Promocja polskich firm, zwłaszcza lokalnych, produkujących urządzenia ochrony środowiska

Cel w zakresie aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 16. Ocena realizacji celu w zakresie aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	<i>Wdrożenie mechanizmów zapewniających aktywizację rynku na rzecz ochrony środowiska</i>	Narzędzia prawne do realizacji tego celu posiada Ministerstwo Środowiska (ustawodawca). Trwają prace związane z wdrożeniem m.in. Ramowej Dyrektywy Wodnej i związanej z nią ekonomizacją gospodarki wodnej (odpłatność za usługi wodne). Wdrożono system etykiet ekologicznych (Ecolabel) – jednostką certyfikującą jest Polskie Centrum Badań i Certyfikacji. Agencja Informacji i Ochrony Środowiska z Poznania prowadzi skierowany do firm Program Promocji Gospodarczej „Przedsiębiorcy dla Środowiska”. Jego celem jest wyróżnienie firm, które podejmują działania zmierzające do poprawy ochrony środowiska naturalnego w Polsce. Laureatami programu zostały także firmy z terenu województwa: PWiK Sp. z o.o. w Jarocinie, Wielkopolskie Elektrownie Wiatrowe Sp. z o.o. w Poznaniu, Zakład Gospodarki Odpadami w Jarocinie, Abrys Technika Sp. z o.o. w Poznaniu, Aquanet S.A. Poznań, P.P.U. Eco-Zec Sp. z o.o. Poznań i Eko-Cars Sp. z o.o. Poznań. Gminy z terenu województwa prowadzą szereg akcji edukacyjnych, podczas których propagowane są działania proekologiczne, rozdawane ulotki, kalendarze i torby ekologiczne (m.in. gminy: Buk, Wągrowiec, Wieleń, Miasto Kalisz, Miasto Gniezno, Miasto Ostrów Wielkopolski).

4.2.3.5. Zarządzanie środowiskowe

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019r.), któremu podporządkowano kierunki działań:

1. Promowanie systemów zarządzania środowiskowego (SZŚ) a w szczególności EMAS.
2. Stymulowanie organizacji do udziału w programach szkoleniowo-informacyjnych w zakresie systemu EMAS oraz do korzystania z instrumentów (organizacyjnych, technicznych i finansowych) zachęcających organizacje do wdrażania EMAS.

Cel w zakresie zarządzania środowiskowego wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 17. Ocena realizacji celu w zakresie aktywizacji rynku do działań na rzecz ochrony środowiska.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	<i>Promowanie i wsparcie wdrażania systemu EMAS w gałęziach przemysłu o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, w sektorze małych przedsiębiorstw oraz administracji publicznej szczebla regionalnego i lokalnego</i>	Takie działania prowadzą firmy audytorskie lub organizacje zrzeszające przedsiębiorców. Na mocy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) do zadań RDOŚ należy wykonywanie zadań związanych z udziałem organizacji w systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) na zasadach i w zakresie określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu

		<p>(EMAS). Do kompetencji RDOŚ w zakresie systemu EMAS należy przyjmowanie, analiza i ocena wniosków organizacji zainteresowanych rejestracją w systemie EMAS oraz prowadzenie rejestrów regionalnych organizacji.</p> <p>W I kwartale 2010 r. (po wejściu w życie Rozporządzenia EMAS III) odbyło się szkolenie przygotowane przez GDOŚ dla przedstawicieli RDOŚ, odpowiedzialnych za wykonywanie zadań z udziałem organizacji w systemie ekozarządzania i audytu (EMAS). Temat szkolenia "Rozporządzenie EMAS III¹³ – implikacje dla procesu rejestracji we wspólnotowym systemie ekozarządzania i audytu". Zostało ono przeprowadzone z udziałem zarejestrowanych organizacji, a także weryfikatorów środowiskowych. W krajowym rejestrze EMAS brak jest jednostek z terenu województwa wielkopolskiego.</p> <p>Ponadto w dniach 28-29 października 2010r. w siedzibie RDOŚ w Poznaniu odbyło się seminarium „Ekozarządzanie w przedsiębiorstwie”. Celem seminarium było przedstawienie procedury rejestracji organizacji w systemie ekozarządzania i audytu EMAS. W warsztatach uczestniczyły 43 osoby.</p>
--	--	---

4.2.3.6. Rozwój badań i postęp techniczny

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019r.), któremu podporządkowano kierunki działań:

1. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych regionu na rzecz innowacji
2. Wsparcie dla powiązań o charakterze klastrów
3. Promowanie i wspieranie przedsiębiorstw wprowadzających innowacje

Cel w zakresie rozwoju badań i postępu technicznego wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Ocena realizacji celu w zakresie rozwoju badań i postępu technicznego.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	<p><i>Zwiększenie roli wielkopolskich placówek badawczych we wdrażaniu innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska</i></p>	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego aktywnie wspiera i promuje rozwój innowacyjnych technologii na terenie województwa a także powstawanie klastrów technologicznych. Priorytety polityki innowacyjnej w Wielkopolsce wyznacza „Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski” przyjęta Uchwałą nr XX/283/04 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 marca 2004r.</p> <p>Obecnie trwa budowa Wielkopolskiego Centrum Zaawansowanych Technologii, które rozpocznie działalność w 2013r. W Centrum ma zatrudniać najlepszych specjalistów z nauk ścisłych, przyrodniczych, medycznych i technicznych. Działalność Centrum będzie dotyczyła m.in. nowych technologii chemicznych, opracowywania bio i nano - materiałów, co będzie wykorzystywane w medycynie, farmacji, rolnictwie, a także przemyśle i technice.</p> <p>Prężnie działa także Poznański Park Naukowo-</p>

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS)

	Technologiczny Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. PPNT wspiera funkcjonowanie nowych, innowacyjnych firm. Przedsiębiorcy mogą korzystać ze wsparcia ludzi dysponujących wiedzą oraz doświadczeniem naukowym i biznesowym.
--	--

4.2.3.7. Odpowiedzialność za szkody w środowisku

W dokumencie „Programu...” podano 1 cel (do 2019r.), któremu podporządkowano kierunki działań:

1. Udział pracowników administracji w szkoleniach na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku
2. Wzmocnienie kadrowe i aparaturowe WIOŚ w Poznaniu, pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych

Cel w zakresie odpowiedzialności za szkody w środowisku wraz z opisem jego realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 19. Ocena realizacji celu w zakresie odpowiedzialności za szkody w środowisku.

Lp.	Cel	Opis realizacji celu
1.	Wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody	Kompetencje w zakresie naprawy i zapobiegania szkodom w środowisku posiada regionalna dyrekcja ochrony środowiska, która m.in. przyjmuje zgłoszenia o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku a także uzgadnia warunki czy też obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych. 8 grudnia 2010r. RDOŚ w Poznaniu zorganizował konferencję naukową pt. „Prawno-procesowe aspekty ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie”. Patronat nad konferencją objęli: Wojewoda Wielkopolski oraz Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Konferencja była współfinansowana ze środków WFOŚiGW w Poznaniu. Poruszano tematykę szeroko pojętych postępowań w sprawie szkód w środowisku prowadzonych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 kwietnia 2007r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Na konferencji spotkało się wielu przedstawicieli nauki i praktyki zaangażowanych w tematykę szkód w środowisku.

4.2.4. Główne działania w ramach zarządzania Programem ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego w latach 2008-2010

W latach 2008-2010 opracowano aktualizację Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego pod nazwą „Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019”. Program został przyjęty Uchwałą Nr XLIX/737/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 5 lipca 2010r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019”.

4.3. Wskaźniki monitorowania „Programu...” jako wymierna ocena stopnia realizacji celów ekologicznych

W „Programie...” przedstawiono listę wskaźników monitorowania Programu. Są to: wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko oraz wskaźniki świadomości społecznej.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko wyrażają w sposób wymierny efekt działań podejmowanych w zakresie ochrony środowiska, a więc pośrednio mogą służyć ocenie realizacji celów Programu.

W poniższej ocenie zmian w zakresie wskaźników przyjęto 2008 rok jako rok odniesienia (stan środowiska ujęty w „Programie...” dotyczył 2008 roku) oraz rok 2010 (lub 2009 w przypadku braku danych za rok 2010) dla niniejszego Raportu.

Wartości wskaźników przedstawia Tabela 20.

Analiza wartości wskaźników pozwala stwierdzić, że pozytywny trend obserwuje się w zakresie 12 wskaźników na ogólną ilość 19 wskaźników, 5 wskaźników ma trend negatywny a 2 utrzymują się na podobnym poziomie.

Tabela 20. Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko dla województwa wielkopolskiego w roku 2008 i 2010.

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika		Trend zmian
		2008r.	2010r.	
1.	Ocena stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych (procent JCW, gdzie stwierdzono dany stan ekologiczny spośród badanych)*	bardzo dobry: 9,5% dobry: 4,8% umiarkowani: 71, 4% słaby: 14,3% zły: 0%	bardzo dobry: 3,4% dobry: 9,0% umiarkowani: 69,6% słaby: 13,5% zły: 4,5%	↓
2.	Ocena jakości wód podziemnych (procent punktów pomiarowych, gdzie stwierdzono daną klasę wód)	II – 67%, III – 21%, IV – 11% V – 1%	II – 15,0%, III – 52,5%, IV – 20,0% V – 12,5%	↓
3.	Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	1 769,0 hm ³	1 582,0 hm ³	↑
4.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	1 718,2 hm ³	1 539,3 hm ³	↑
5.	Zużycie wody z ujęć własnych na potrzeby przemysłu	1 448,8 hm ³	1 267,1 hm ³	↑
6.	Procentowy udział ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia	97,9 %	99,7 %	↑
7.	% udział ścieków oczyszczanych biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w ściekach wymagających oczyszczenia	59, 1%	55,2%	↓
8.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	63,9 %	63,0 %	↓
9.	Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej	28,6 km/100km ²	31,9 km/100km ²	↑
10.	Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej	94,5 km/100km ²	97,4 km/100km ²	↑
11.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	2 031 428 os.	2 059 390 (dane za rok 2009)	↑
12.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	3 136 373 os.	3 150 080 (dane za rok 2009)	↑
13.	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	6,59 tys. Mg	5, 61 tys. Mg	↑
14.	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	18 264,7 tys. Mg	16 801, 3 tys. Mg	↑
15.	Liczba stref o klasie C kryterium ochrony zdrowia dla PM10	3	3	—
16.	Lesistość województwa (% ogólnej powierzchni województwa)	25,6%	25,6%	—
17.	Powierzchnia terenów objęta formami prawnej ochrony obszarowej (% ogólnej powierzchni województwa) ¹⁴	31,57% (34,7% ¹⁵)	31,79%	↑
18.	Powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji	10 133 ha	9 575 ha	↑
19.	Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gosp. wodną/rok	909,1 mln zł	848, 8 mln zł. (2009)	↓

Legenda: — bez zmian, ↑ tendencja pozytywna, ↓ tendencja negatywna

Uwaga: W powyższej tabeli nie podano wskaźników odnoszących się do zagadnienia gospodarki odpadami. Wskaźniki te zawarte są w Sprawozdaniu z realizacji „Planu Gospodarki Odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2008- 2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za lata 2009-2010.

¹⁴ Dane dla roku 2008 i 2010 wg GUS.

¹⁵ Dane wg. „Programu...” zgodnie z informacjami uzyskanymi od Regionalnego Konserwatora Przyrody

Analiza porównawcza wskaźników stanu środowiska i zmiany presji na środowisko dla województwa wielkopolskiego dla lat 2008 i 2010 wykazała, że trend pozytywny uzyskało 63% wskaźników, negatywny 26% wskaźników, 11% wskaźników nie zmieniło swoich wartości.

Negatywny trend zmian wykazuje ocena jakości wód podziemnych. W roku 2010 odnotowano kilkakrotnie mniejszy udział stanowisk pomiarowo-kontrolnych monitoringu, w których wyniki badań kwalifikują wody podziemne do klasy II, przy jednoczesnym wzroście udziału stanowisk, gdzie stwierdzano każdą z niższych klas – II, IV i V. O jakości wód na poziomie klasy V w województwie wielkopolskim decydowały stężenia potasu i azotanów, a także żelaza, cynku, manganu, fluoru i ogólnego węgla organicznego.

O przynależności do klasy IV decydowały głównie stężenia żelaza, jonu amonowego i ogólnego węgla organicznego, a w pojedynczych przypadkach także manganu, fluoru, glinu, sodu i jonu siarczanowego.

Wyniki oceny jakości wód podziemnych w województwie wielkopolskim wykazały udział poszczególnych klas zbliżony do wyników w skali kraju.

Niekorzystne różnice w ogólnej ocenie jakości wód podziemnych na podstawie wyników monitoringu z roku 2008 i 2010 wynikają częściowo ze zmiany obszarów objętych monitoringiem chemicznym. Zmiana ta ma wpływ na wynik przedstawionej statystyki i nie daje przesłanek do zastosowania bezpośredniego porównania oceny jakości wód w latach 2008 i 2010 na podstawie wyników monitoringu.

Niekorzystne zmiany w stosunku do roku 2008 zaobserwowano również na przykładzie wyników monitoringu wód powierzchniowych (ocena stanu lub potencjału ekologicznego JCWP), gdzie nastąpił wyraźny spadek udziału wód klas I i II przy wzroście udziału wód klasy V.

Pogarszanie lub brak wyraźnej tendencji poprawy jakości wód powierzchniowych spowodowany jest obecnymi niedostatkami lokalnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Wynikają one z trwającego okresu przejściowego do osiągnięcia celów w zakresie usprawnienia gospodarki ściekowej, jakie określono w Traktacie Akcesyjnym członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Odprowadzanie do środowiska nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych jest głównym źródłem zagrożenia dla jakości wód powierzchniowych. Efekt zrealizowanych w latach 2008-2010 licznych inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej powinien być widoczny we wskaźnikach jakości wód powierzchniowych w najbliższych latach. Ponadto wpływ na stan jakości wód mają też zanieczyszczenia obszarowe, pochodzące głównie z rolnictwa, zawierające związki azotu i fosforu.

Niewielki spadek w rozpatrywanym okresie czasowym wykazał wskaźnik charakteryzujący udział ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków tj. mieszkańców gospodarstw domowych wyposażonych w sieć kanalizacyjną lub obsługiwanych przez tabor asenizacyjny. O zmniejszeniu tego wskaźnika zadecydowało zmniejszenie tego wskaźnika dla terenów miast, pomimo jego wzrostu na terenach wiejskich. Sytuacja taka, pomimo realizowanych na bieżąco inwestycji w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, może być odzwierciedleniem migracji wewnętrznych społeczeństwa pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi. Z danych GUS wynika, że w latach 2008-2010 nastąpił przyrost liczby stałych mieszkańców województwa o około 0,54%, przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców miast o około 0,21% i znacznie większym wzroście liczby mieszkańców wsi – o około 1,75%. Powyższa tendencja w zakresie migracji oraz przyrostu populacji województwa utrzymuje się na podobnym poziomie w skali każdego roku przynajmniej od kilku lat, co wpływa na statystyki związane z gospodarką wodno-ściekową, w tym z dostępem ludności do oczyszczalni ścieków, zwłaszcza w okresie, kiedy wiele inwestycji budowy i modernizacji oczyszczalni, w większości uwzględnianych w KPOŚK, znajduje się w fazie realizacji. Należy zakładać, że w najbliższych latach, w szczególności po roku 2015 r. wskaźniki dotyczące dostępu mieszkańców województwa do oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji sanitarnej ulegną zdecydowanym pozytywnym zmianom.

Obecnie obserwowany jest niewielki, choć systematyczny wzrost udziału mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (podobnie jak i mieszkańców korzystających z sieci

wodociągowej), głównie w wyniku włączania do sieci gospodarstw domowych korzystających uprzednio z bezodpływowych zbiorników na ścieki sanitarne i obsługiwanych przez tabor asenizacyjny. Ze zmian tych wynika jednocześnie wzrost wskaźników gęstości zarówno sieci kanalizacyjnej jak i wodociągowej.

Korzystne zmiany w roku 2010 wystąpiły w przypadku wielkości zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, która uległa zmniejszeniu o około 10% w stosunku do roku 2008. Spadek zużycia nastąpił w dziedzinie przemysłu (o około 13%), a w mniejszym stopniu także w przypadku zużycia wody wodociągowej w gospodarstwach domowych (o około 1%) oraz zużycia wody wodociągowej ogółem (o około 2%). Wzrost zużycia wody (o około 10%) nastąpił w dziedzinie rolnictwa i leśnictwa.

Spadek nastąpił również w przypadku wielkości poboru wód. Odnotowywana wielkość zużycia wody w województwie wielkopolskim stanowi około 97% wielkości poboru, co najczęściej jest wynikiem strat w przesyłce wody występujących na stacjach pomp, stacjach uzdatniania, zbiornikach wód oraz sieciach i wewnętrznych instalacjach wodociągowych. Pobór wód w roku 2010 wyniósł 1 582,0 hm³.

Liczne inwestycje przedsiębiorstw, szczególnie w energetyce zawodowej spowodowały spadek emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. W następnych latach należy się spodziewać dalszych redukcji tych wskaźników ze względu na konieczność wdrażania przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Europy 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010r.¹⁶ w sprawie emisji przemysłowych (tzw. dyrektywa IED) przez zakłady przemysłowe. Zakłady energetycznego spalania paliw (objęte przepisami dyrektywy) zobligowane będą do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia wielkości emisji tlenków azotu (NO_x), dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO) oraz pyłu. Instalacje energetycznego spalania paliw stałych będą zobowiązane do posiadania instalacji zapewniających określony stopień odsiarczania spalin. Tym samym wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych będzie ulegała zmniejszeniu. Transpozycja dyrektywy IED do przepisów prawa polskiego winna nastąpić do dnia 7 stycznia 2013r.

W zakresie zwiększania lesistości województwa oraz prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej wskaźniki nie wykazują przyrostów ze względu na występujące w odniesieniu do całego kraju czynniki ograniczające realizację Krajowego Programu Zwiększania lesistości. Za najważniejsze przyczyny ograniczenia realizacji programu po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej należy uznać:

- konkurencyjność dopłat związanych z gospodarką rolną w stosunku do dopłat na zalesianie i wynikającą z tego zwiększoną konkurencyjność przeznaczania gruntów rolnych na inne cele,
- zwiększenie z 0,1 ha do 0,5 ha minimalnej powierzchni działki, kwalifikującej się do objęcia dopłatami do zalesień,
- wyłączenie z zalesień trwałych użytków zielonych,
- występowanie restrykcji wynikających z utworzenia obszarów chronionych w ramach sieci Natura 2000,
- brak dostatecznych szkoleń i promocji zalesień wśród rolników.

W zakresie wykonania celów dotyczących zachowania różnorodności biologicznej i jej racjonalnego użytkowania oraz stworzenia spójnego systemu obszarów chronionych realizowane były liczne projekty związane z opracowywaniem planów ochrony obszarów chronionych oraz planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na terenie województwa wielkopolskiego. Obszary prawnie chronione w województwie wielkopolskim w 2010r. stanowiły 31,8%¹⁷ powierzchni ogólnej

¹⁶ Dz. Urz. UE L.334 z 17.12.2010r.

¹⁷ Dane wg GUS

województwa (wzrost o 6 726,9 ha w porównaniu do 2008 r.). W porównaniu do roku 2008 zmniejszeniu uległa liczba rezerwatów przyrody z 99 do 98 wg stanu na koniec 2010 r., co spowodowane było likwidacją w 2009 r. Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia. Wzrosła natomiast ilość parków krajobrazowych (w 2009r. utworzono Nadgoplański Park Tysiąclecia) i obecnie na terenie województwa znajduje się 13 parków krajobrazowych. Zwiększyła się także liczba obszarów chronionego krajobrazu (34 obszary chronionego krajobrazu w 2008 r., wg stanu na koniec 2010 r. 35 obszarów chronionego krajobrazu).

Ponadto ochrona obszarowa obejmuje: 120 użytków ekologicznych (145 w roku 2008), 3 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (bez zmian w latach 2008-2010), 1 stanowisko dokumentacyjne (bez zmian w latach 2008-2010) i 3 809 pomników przyrody (3 834 w roku 2008). Na terenie województwa znajduje się 77 obszarów Natura 2000, w tym 19 obszarów specjalnej ochrony ptaków, utworzonych wg. Dyrektywy Ptasiej i 58 obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW).

Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych realizowane były poprzez inwestycje związane z rekultywacją terenów zdegradowanych (w latach 2008-2010 zrekultywowano 1 322 ha gruntów). Ochrona gruntów rolnych i leśnych realizowana jest zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych¹⁸. Wskaźnik powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w porównaniu do 2008r. zmniejszył się o 558 ha.

Zmniejszeniu w porównaniu do 2008r. uległy nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Trend ten jest charakterystyczny dla wielu województw w kraju. Znaczną część nakładów stanowią środki na gospodarkę ściekową i ochronę wód, co jest widoczne w efektach rzeczowych ochrony środowiska. Analizę finansową realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska wraz z efektami rzeczowymi przedstawiono w dalszych rozdziałach niniejszego raportu.

Analiza wskaźników stanu środowiska i zmiany presji na środowisko dla województwa wielkopolskiego dla lat 2008 i 2010 wykazała, że na terenie województwa utrzymuje się korzystny trend w zakresie wskaźników presji na środowisko (pobór i zużycie wód, wskaźniki emisji zanieczyszczeń do powietrza, powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych), natomiast wskaźniki stanu środowiska w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych mają trend negatywny. W związku z realizowanymi na bieżąco przedsięwzięciami, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej a także ciągłym doskonaleniem systemu monitoringu wód w najbliższych latach należy się spodziewać poprawy tych wskaźników.

¹⁸ Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004r. Nr 121 poz. 1266 - Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych)

5. OCENA WYKONANIA PLANU OPERACYJNEGO W LATACH 2008-2010

Ocenę wykonania przedsięwzięć planowanych do realizacji w latach 2008-2010 (zgodnie z zapisami w „Programie...”) przedstawiono w tabelach:

Ochrona zasobów naturalnych -	Tabela 21
Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa -	Tabela 22
Jakość powietrza -	Tabela 23
Hałas -	Tabela 24
Pola elektromagnetyczne-	Tabela 25
Poważne awarie przemysłowe -	Tabela 26
Edukacja dla zrównoważonego rozwoju -	Tabela 27

W poszczególnych tabelach podano przedsięwzięcia dot. lat 2008-2010, których realizację zaplanowano w „Programie...” wraz z planowanymi kosztami oraz danymi nt. wykonania i faktycznie poniesionymi kosztami.

Ocenę wykonania przedsięwzięć w latach 2008-2010 przedstawiono z punktu widzenia:

- (1) ilości wykonanych przedsięwzięć w stosunku do planowanych (**Tabela 28**),
- (2) kosztów poniesionych w stosunku do planowanych (**Tabela 29**).

Uwaga: Szczegółowe informacje dotyczące przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami znajdują się w Sprawozdaniu z „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za lata 2009-2010.

Tabela 21. Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH.

Liczba przedsięwzięć zaplanowanych: 24

Liczba przedsięwzięć zrealizowanych: 22

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
Ochrona przyrody						
1.	Działania związane z ochroną gatunków, obiektów i obszarów prawnie chronionych (waloryzacje, plany ochrony, wdrażanie sieci Natura 2000, itp.) oraz ochroną gatunkową	RDOS w Poznaniu ZPKWW Gminy Inne jednostki POE Nadleśnictwo Jarocin Koła łowieckie, Województwo Wielkopolskie	884	1 299	1 400	WFOŚiGW, środki budżetowe, Środki własne, Sponsorzy, EkoFundusz, Fundusz Leśny, Budżet Województwa Wielkopolskiego
Realizacja zadania, w tym:			675,8	1 143,9	1 654,5	
W RDOS w Poznaniu opracowano dokumentację planów ochrony dla 13 rezerwatów przyrody, 7 planów ochrony dla obszarów Natura 2000, 4 projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000			255,7	262,3	213,2	WFOŚGW, Wielkopolski Urząd Wojewódzki
RDLP w Pile: Działania związane z opracowywaniem planów ochrony, ochroną czynną w rezerwach i w lasach, stwarzaniem stref ekotonowych			20,6	2,3	24,2	Środki własne
RDLP w Poznaniu: Realizacja nasadzeń drzew i krzewów, montaż skrzynek lęgowych dla sów, montaż barierek antywjazdowych na tereny leśne, wysadzenie na tereny leśne sadzonek jarzębu brekini (w tym wykonanie różnogatunkowych nasadzeń śródpolnych złożonych z ok. 20.000 szt. roślin, wysadzenie w uprawy leśne 15000 szt. sadzonek ginącego drzewa – jarzębu brekini w celu zachowania gatunku w regionie). ZPKWW opracował plany ochrony dla: Powidzkiego Parku Krajobrazowego, Rogalińskiego Parku Krajobrazowego, Lednickiego Parku Krajobrazowego, Przemęckiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego im. gen. D. Chłapowskiego.			23,2	68,2	507,5	WFOŚiGW, nadleśnictwa, gminy i powiaty
Działania samorządów w zakresie ochrony gatunkowej, reintrodukcja gatunków (zająca, kuropatwy, bażanta), ochrona płazów, znakowanie obiektów chronionych, weryfikacja obiektów chronionych. Powiat: kaliski, turecki, miasto Konin, gminy: Kiszkowo, Borek Wlkp., Mycielin, Babiak,			345,7	472,1	363,4	Środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Święciechowa, Piła, Czerwonak, Kleszczewo, Śrem, Szamotuły, Tarnowo Podgórne, Murowana Goślina, Przygodzice					
	Ochrona półnaturalnych ekosystemów łąkowych w Wielkopolskim Parku Narodowym		30,6	-	-	NFOŚiGW
	Ochrona ekosystemów leśnych w Wielkopolskim Parku Narodowym w 2009r.		-	339	-	NFOŚiGW
	Wykup nieruchomości w miejscowości Górka w granicach Wielkopolskiego Parku Narodowego w celu ochrony ekosystemów		-	-	301,2	NFOŚiGW
	Wykonanie inwentaryzacji ornitologicznej dla PLB300015 Puszcza Notecka		-	-	245	NFOŚiGW
2.	Czynna ochrona przyrody (pielęgnacja pomników, zabiegi ochronne, itp.)	RDOŚ w Poznaniu Gminy Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	110	360	531	WFOŚiGW, środki budżetowe Środki własne Środki UE
	Realizacja zadania:		1 110,1	1 008,5	459	-
	RDLP w Pile: Czynna ochrona zasobów przyrody na terenach nadleśnictw, w tym ochrona siedlisk przyrodniczych, rezerwatów		6,9	2,2	5,4	-
	RDLP w Poznaniu: Działania związane z ochroną przyrody na terenie RDLP w Poznaniu (ochrona gatunkowa, inwentaryzacja przyrodniczo-leśna, ochrona rezerwatowa, zachowanie i odtwarzanie elementów środowiska przyrodniczego)		497	290	353	-
	Czynna ochrona gatunkowa prowadzona przez samorzady (rewitalizacja pomnikowych parków zabytkowych, pielęgnacja pomników przyrody). Powiat: pilski, gminy: Opalenica, Ostrów Wlkp., Grabów n. Prosną, Piła, Tarnowo Podgórne, Środa Wlkp., Śrem, Brudzew, Damasławek, Murowana Goślina, Przygodzice		606,2	716,3	100,6	-
Tereny zieleni						
1.	Działania pielęgnacyjne na terenach zieleni, także na obszarach rolnych (pielęgnacja zieleni, zadrzewienia śródpolne)	Gminy, Powiaty, inne	2 150	3 840	2 044	Środki własne EFRR WFOŚiGW, WRPO
	Realizacja zadania: Działania związane z tworzeniem terenów zieleni i ich pielęgnacją realizowały 84 gminy województwa oraz 14 starostw powiatowych. Największe wydatki ponoszą miasta na prawach powiatu (Poznań, Kalisz, Konin, Leszno)		18 588,9	23 733,1	18 052,6	Środki budżetowe, środki własne, GFOŚiGW
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów						
1.	Prowadzenie gospodarki leśnej (w tym wdrażanie Krajowego Programu Zwiększania	RDLP w Poznaniu, RDLP w Pile, Nadleśnictwa, Powiaty	1 007	3 069	14 152	Budżet państwa, WFOŚiGW,

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Lesistości (KPZL), naprawa uszkodzeń, rekultywacja, ochrona przeciwpożarowa, itp.)					Fundusz Leśny, środki właścicieli lasów, EFRROW PROW
Realizacja zadania:			1 714, 4	1 315,7	2 029,5	-
RDLP w Pile: Zadania związane z pielęgnowaniem i ochroną upraw leśnych założonych na gruntach porolnych, zalesianie gruntów porolnych, plany zalesień, modernizacja wież przeciwpożarowych, budowa dróg przeciwpożarowych			1 097, 9	735,5	1 326,0	-
Wdrażanie KPZL w mieście Kaliszu, powiatach: kaliskim, krotoszyńskim, pleszewskim, tureckim, pilskim, wolsztyńskim, słupeckim, poznańskim, nowotomyskim, śremskim, wągrowieckim, gnieźnieńskim, kolskim (refinansowanie upraw, ekwiwalent za wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolnej i wprowadzenie upraw leśnych - środki wydatkowane zgodnie z ustawą z dnia 8 czerwca 2001 roku o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. z 2001 r. Nr 73, poz. 764)			616, 5	580,2	703,5	PROW, ARMiR, Środki własne właścicieli lasów
2.	Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych.	RDLP Poznań, nadleśnictwa z terenu RDLP w Poznaniu	-	-	5 326	Fundusz Spójności, POIiŚ, środki własne Nadleśnictw
Realizacja zadania: Zadanie „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” jest finansowane ze środków POIiŚ (podpisanie umowy w dn. 09.06.2010r.). Całkowity koszt zadania na terenie kraju wynosi 195 mln zł.			b.d.	b.d.	b.d.	-
Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi						
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne						
1.	Opieka techniczna i konserwacja systemu IT – GIS OKI	RZGW Poznań	26	90	65	Budżet Państwa
Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane.			26	90	45	Budżet Państwa
2.	Przygotowanie środowiska RZGW Poznań do wdrożenia aplikacji IT GIS OKI	RZGW Poznań	170	-	-	Budżet Państwa
Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane - przystosowanie do wymogów OKI w Poznaniu aplikacji służącej do gromadzenia i archiwizacji danych, analizy bieżącej sytuacji hydrologicznej, oraz generowania obszarów zalewowych. Przeszkolenie pracowników OKI do obsługi systemu IT GIS OKI. Możliwość sporządzenia studium ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym, które wg przepisów dotychczasowych było			170	-	-	Budżet Państwa

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	zadaniem dyrektora RZGW, możliwość realizowania zadań wynikających z wdrażania Dyrektywy Powodziowej.					
3.	Wyznaczenie mapy zagrożenia powodziowego dla zlewni pilotażowej – warsztaty modelowania	RZGW Poznań	50	-	-	Budżet Państwa
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane.		50	-	-	Budżet Państwa
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Projekty w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej (m.in. budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych, regulacja rzek, budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, melioracje i in.)	Gmina Tarnowo Podgórne, Gmina Jarocin, Gmina Wysoka Gmina Murowana Goślina, Gmina Przemęt, Gmina Miasto Wągrowiec, WZMiUW Zarząd Poznań, WZMiUW RO Konin, WZMiUW RO Piła, WZMiUW RO Ostrów Wlkp., WZMiUW RO Leszno, MEW Energy Sp. z o.o. Bydgoszcz, RZGW Poznań, RDLP Piła	12 972	60 308	124 505	Środki własne, Środki UE Budżet państwa, Środki pomocowe, PROW, budżet Województwa, Program ODRA 2006, FOGR, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane.		10 585, 0	13 997, 8	32 658, 5	-
	WZMiUW <u>2008r.</u> : prace renowacyjne na zbiornikach retencyjnych (Nędzierzew, Lutynia, Jaraczewo, Koszyce), ciekach (rz. Wełna, Gulczanka, Kanał Drawka, Kanał Sokoleński) i jazach (Molita, Czyżkowo, TarnowoII), melioracje szczegółowe (gm. Duszniki); <u>2009r.</u> : regulacja, obwałowanie, odbudowa rzek (Orla, Rów Polski, kościański kanał Obry, Ołobok, Kanał Drawka, Kanał Sokoleński, Gulczanka, Bolemka, Struga Bawół, Kanał Środkowy Obry, Kanał Kadzeweski), modernizacja przepompowni (Zbęchy II, Zakrzewo, Izbice, Komorze, Łęki Wielkie), odbudowa jazów (Molita, Czyżkowo, TarnowoII), modernizacje zbiorników (Nędzierzew, Lutynia, Jaraczewo, Koszyce), melioracje szczegółowe (gm. Duszniki); <u>2010r.</u> : regulacja, obwałowanie, odbudowa rzek (Orla, Rów Polski, Dąbrocznia, Proсна, Kościański Kanał Obry, Ołobok, Struga Kraszewicka, Kanał Drawka, Kanał Sokoleński, Gulczanka, Bolemka, Struga Bawół, Kanał Środkowy Obry, Kanał Kadzeweski), modernizacja przepompowni (Zbęchy II, Zakrzewo, Izbice, Łęki Wielkie), budowa jazów (Nr 2 na kanale Nowy Topiec, nr 9 na Czarnej Strudze Defet, w km 45+365 Kościańskiego		5 708	12 035, 8	32 626, 5	PROW, FOGR, Budżet Wojewody i województwa, środki samorządów, WFOŚiGW

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Kanału Obry, Molita, Czyżkowo, Tarnowo II,), modernizacje, budowa zbiorników (Słupca, Lubstowski, Jutrosin, Jaraczewo, Koszyce), melioracje szczegółowe (gm. Kłodawa, Duszniki).					
	Budowa zbiornika retencyjnego Baranowo w gminie Tarnowo Podgórne.		2 270	1 910	-	Gmina Tarnowo Podgórne, WFOŚiGW
	Gmina Przemęt: melioracje, bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych		36	52	32	Środki własne WFOŚiGW,
	Gmina Koźminek: rewaloryzacja zespołu parkowo-pałacowego – modernizacja zbiornika retencyjnego		511,7	-	-	WFOŚiGW
	Polder Dobrów-Radyczyny - modernizacja wału lewostronnego rzeki Warty - Etap II Gm. Kościelec i Brudzew		2 059, 3	-	-	WFOŚiGW
Ochrona powierzchni ziemi						
1.	Wprowadzenie do m.p.z.p. konieczności ochrony gleb klasy I-IV i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	Gminy	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: Gminy nie zgłosiły takiego przedsięwzięcia.			-	-	-	-
2.	Promowanie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR)	Gminy ODR	Koszty w ramach edukacji ekologicznej			
Realizacja zadania: Przeprowadzono szkolenia rolników w zakresie KDPR w gminie Kaźmierz. Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego prowadzi na bieżąco monitoring stanu rolnictwa na OSN w woj. wielkopolskim- II etap wdrażania Dyrektywy Azotanowej. Efekt ekologiczny - podniesienie świadomości rolników i mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie przestrzegania wymogów ochrony środowiska w gospodarstwach rolnych położonych na OSN (obszar szczególnie narażone).			1,6	1,8	2,0	Środki własne
3.	Promocja programów rolnośrodowiskowych	Gminy, Powiaty, ODR	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: Przeprowadzono szkolenia rolników w zakresie programów rolnośrodowiskowych w gminach: Buk, Stare Miasto. WODR w Poznaniu prowadzi szkolenia z zakresu programu rolnośrodowiskowego prowadzone zgodnie z planem działalności Ośrodka.			0,4	0,4	0,4	Środki własne
4.	Wspieranie i promocja gospodarstw ekologicznych	Gminy, Powiaty, ODR	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
Realizacja zadania, w tym:			13,5	48,1	21,8	Środki własne
WODR w Poznaniu zorganizował wojewódzki etap konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne wraz z konferencją podsumowującą			2,2	31,8	1,8	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu, Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
Starostwo Powiatowe w Gnieźnie: wspieranie działań z zakresu rolnictwa ekologicznego, promocja rolnictwa ekologicznego, szkolenia dla rolników, grup producenckich, wspieranie działań innowacyjnych np. wspierających odbudowę pogłowa rodzin pszczelich przez zakup matek pszczelich.			10,3	15,3	19,0	Środki własne
Zrealizowano szkolenia z rolnictwa ekologicznego w gminie Kaźmierz			1	1	1	-
5.	Monitoring gleb zgodnie z wymaganiami prawnymi (w cyklach 5-letnich)	GIOŚ, IUNG w Puławach	Koszty podano łącznie dla monitoringu środowiska			-
Realizacja zadania: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu ostatni cykl badań gleb przeprowadziła w latach 2005-2007.			-	-	-	-
6.	Realizacja programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru zlewni: Rowu Racockiego, rz. Pogona i Dąbrówka, rz. Kopel, rz. Olszynka, rz. Oszczyńca, rz. Sama, rz. Giszka i Ciemna, rz. Samica Stęszewska i Mogilnica	RZGW w Poznaniu	11 424	22 276	22 205	WFOŚiGW, WODR, OSChR, środki własne prowadzących działalność rolniczą na zagrożonych obszarach, środki własne gmin i powiatów zagrożonych obszarów
Realizacja zadania: Zadanie w trakcie realizacji do 2012r.			Bez kosztów po stronie RZGW			-
7.	Ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych spełniających rolę przeciwoerozyjną	Gminy, rolnicy indywidualni	b.d.	b.d.	b.d.	-
Realizacja zadania: Zadanie realizowane na terenie powiatów: wągrowieckiego, złotowskiego, chodzieskiego, kościańskiego, średzkiego, wągrowieckiego i konińskiego			23,4	46,5	329,9	Środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
8.	Badania chemiczne gleb	Gminy	70	70	70	Środki własne gmin
	Realizacja zadania: Zadanie realizowano na terenie gmin: Nowy Tomyśl, Czerwonak, Kleszczewo, Tarnowo Podgórne, Kaźmierz, Szamotuły, Mycielin, Łęka Opatowska, Wierzbinek, Kłodawa, Sompolno oraz na terenie powiatu gnieźnieńskiego (wykonywanie badań glebowych mających na celu określenie zasobności gleby w makro i mikroelementy oraz dofinansowanie badań technicznych opryskiwaczy).		42,7	51,4	43,6	Środki własne
9.	Agrochemiczne badanie gleb na Obszarach Szczególnie Narazonych w województwie wielkopolskim (kontynuacja)	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	500	-	-	WFOŚiGW
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowano		500	-	-	WFOŚiGW
10.	Program rekultywacji gleb zakwaszonych poprzez nawożenie wapnem pochodzenia naturalnego	Wielkopolska Izba Rolnicza w Poznaniu	1 500	-	-	WFOŚiGW
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowano. Zakupiono 37. 387 ton wapna pochodzenia naturalnego.		3 247,8	-	-	WFOŚiGW, środki własne rolników
11.	Rekultywacja składowisk wyłączonych z użytkowania	Gminy, Zarządzający składowiskami	Koszty uwzględnione w „Planie Gospodarki Odpadami dla województwa wielkopolskiego”			-
	Realizacja zadania: Zadanie realizowane w ramach wojewódzkiego planu gospodarki odpadami		-			-
Gospodarowanie zasobami geologicznymi						
1.	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji	Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu, Marszałek, Starostowie	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
	Realizacja zadania: Wg danych ankietowych zadanie realizowane w powiatach tureckim, nowotomyskim i gnieźnieńskim. Do celów kontroli zakupiono sprzęt mierniczy lub wykonano usługi geodezyjne obejmujące pomiary sytuacyjno-wysokościowe nielegalnych wyrobisk kopalni		1,4	15,2	2,7	Środki własne
2.	Ochrona obszarów występowania złóż kopalni przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację poprzez wprowadzanie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i m.p.z.p. odpowiednich	Gminy	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	zapisów					
	Realizacja zadania: Zadanie takie jest realizowane przez miasto Poznań (na koszt koncesjonariusza) a także przez gminę Stęszew: zmiana studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w zakresie wskazania obszarów występowania złóż kopalin przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację		19,6	12,4	-	Środki koncesjonariusza
3.	Rekultywacja – przywrócenie terenu do stanu pierwotnego użytkowania, zagospodarowanie terenu po likwidacji odwiertów: Paproć – 16, Cicha Góra – 6, Paproć – 17, Paproć – 12, Paproć – 24, Paproć – 32, Paproć – 20, Paproć – 10 (numeracja odwiertów zgodna z rejestrem jednostki odpowiedzialnej)	PGNiG S.A. Oddział w Zielonej Górze	43	117	120	Środki własne
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowano. Brak danych odnośnie poniesionych kosztów.		-	-	-	-
4.	Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	Koncesjonariusze	Koszty po stronie koncesjonariuszy			-
	Realizacja zadania: Brak danych na temat realizacji zadania.		-	-	-	-
			Podsumowanie:			Razem w latach 2008-2010:
Koszty przedsięwzięć planowanych			30 906	91 429	170 418	292 753
Koszty przedsięwzięć wykonanych			36 770,6	41 464,8	55 299,5	133 534,9
Realizacja: %			118,9%	45,3%	32,4%	45,6%

Tabela 22. Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, JAKOŚĆ WÓD I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Liczba przedsięwzięć zaplanowanych: 4

Liczba przedsięwzięć zrealizowanych: 4

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>						
1.	Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontroling parametrów ilościowych i jakościowych wody i ścieków)	Gminy: Murowana Goślina, Kramsk, Kaczory, Krotoszyn, Wągrowiec, Borek Wielkopolski, Gizałki, Nowy Tomyśl, Rychtal, Grodziec, Okonek, Szamocin, Dominowo, Trzcinica	45	75	100	Środki własne gmin
Realizacja zadania: Prowadzenie monitoringu zgłosiły następujące gminy: Szamotuły, Koło, Duszniki, Kłecko, Łęka Opatowska, Grodziec, Stare Miasto, Pobiedziska, Wągrowiec, Borek Wielkopolski, Bralin, Przykona, Sęszew, m. Chodzież, Środa Wielkopolska, Kotlin, Budzyń, Przemęt, Dobrzyca, Kleszczewo, Rychtal, Dominowo, Margonin, Mycielin, Gizałki, Czerwonak, Koło, Wieleń, Trzcinica, Perzów, Krzykosy, Łubowo, Rzgów, Rogoźno, Żerków, Rokietnica, Obrzycko. Murowana Goślina.			499	745	679	Środki własne gmin, GFOŚiGW, środki przedsiębiorstw komunalnych
2.	Koncepcje gospodarki wodno-ściekowej w gminach, studia wykonalności, itp.	Gminy: Miedzichowo, Łobżenica, Kołaczkowo, Duszniki, Kawęczyn, Nowy Tomyśl, Kazimierz Biskupi, Jaraczewo, Rozdrażew, Łubowo, Sompolno, Brzeziny, Krzyż Wlkp., Żelazków, Rychtal, Dobrzyca, Miejska Górka, Kalisz, Czarnków, Osiek Mały, Doruchów, Mieścisko, Bralin, Gołańcz	360	450	100	Środki własne gmin, środki UE
Realizacja zadania: Koncepcje rozbudowy kanalizacji i wodociągów zgłosiły gminy: Szamotuły, Doruchów, Ostrów Wielkopolski, Stare Miasto, Słupca, Środa Wielkopolska,			197	982	543	Środki własne gmin, PROW, RPO, EFRR

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Wierzbinek, Dobrzyca, Kleszczewo, Żelazków, Lwówek, Czarniejewo, Obrzycko.					
3.	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych na ścieki (szamba)	Gminy: Wągrowiec, Trzcinica, Kołaczkowo, Kramsk	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
	Realizacja zadania: Realizację zadania prowadzi UM Poznania oraz gminy: Szamotuły, Kościan i Opalenica		34	34	34	Środki własne gmin
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (m.in. prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa)	Aglomeracje: Leszno, Konin, Ostrów Wlkp., Piła, Poznań, Kalisz, Śmiłowo, Wągrowiec, Nowy Tomyśl, Ostrzeszów, Trzcianka, Czarnków, Chodzież, Koło, Witkowo, Stare Oborzyska, Turek, Kępno, Śrem, Pleszew, Gostyń, Szamotuły, Kórnik, Śmigiel, Przemęt-Wijewo, Ostrzeszów Agglomeracje: Koźminek, Kazimierz Biskupi, Zbąszyń, Strzałkowo, Lwówek, Sieraków, Poniec, Kłodawa, Gogolewo , Kuślin, Kramsk, Stawiszyn, Krzymów, Grodziec, Kołaczkowo, Lubasz , Wilczyn, Babiak, Margonin , Damasławek, Golina, Wysoka , Wielichowo, Kłecko, Gołańcz, Malanów, Szamocin, Łubowo, Sompolno, Dolsk, Mieścisko, Krzyż Wlkp., Doruchów , Ostrowite , Pępowo , Miejska Górka , Witrogoszcz, Pogorzela, Babiak, Krajenka, Książ Wlkp., Okonek, Granowo, Ostroróg,	156 052	218 832	295 485	Środki UE, Fundusz Spójności, EFRR, PROW, WFOŚiGW, NFOŚiGW Środki własne, Budżet państwa , Mieszkańcy, POiŚ,

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Cd. Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (m.in. prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa)	Zaniemyśl, Pakosław, Kawęczyn, Nagradowice, Kiszkowo, Krzemieniewo, Rozdrażew, Grzegorzew, Przykona, Cieszyków, Chodów, Łęka Opatowska, Ryczywół, Strykowo, Skórzewo Gminy: Lipka, Tarnówka , Ceków Kolonia, Czermin, Brudzew, Mycielin, Lisków, Gizałki, Perzów, Wierzbiniek, Dominowo, Trzcinica, Rychtal, Kamieniec, Kaźmierz, Miasteczko Krajeńskie, Zaniemyśl, Duszniki, Jutrosin, Dobrzyca , Gołuchów, Bralin, Blizanów, Miedzichowo, Mycielin, Brudzew, Święciechowa, Stare Miasto, Gorzyce Wlkp., Luboń, Nowe Skalmierzyce, Suchy Las, Śmigiel, Piła, Żelazków, Leszno, Kalisz, Kramsk, Krzymów, Grodziec, Łobżenica, Kołaczkowo, Pogorzela, Wilczyn, Koźminek, Kazimierz Biskupi, Zbąszyń, Babiak, Margonin, Kotlin, Damasławek, Strzałkowo, Golina, Lwówek, Wysoka, Wielichowo, Krajenka, Książ Wlkp., Okonek, Granowo, Opalenica, Ostroróg, Przemęt, Gołańcz, Malanów, Sieraków,				

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Cd. Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (m.in. prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa)	<p>Łubowo, Sompolno, Dolsk, Mieścisko, Krzyż Wlkp., Doruchów, Ostrowite, Miejska Górka, Kaczory, Stęszew, Wągrowiec, Chodzież, Kłodawa, Nowy Tomyśl, Ostrzeszów, Trzcianka, Kościelec, Międzychód, Osiek Mały, Kuślin, Piaski, Witkowo, Kościan, Pleszew, Borek Wlkp., Krotoszyn, Słupca, Szamotuły, Murowana Goślina, Kórnik, Pakosław, Kawęczyn, Jaraczewo, Kleszczewo, Drawsko, Kiszkowo, Krzemieniewo, Rozdrażew, Grzegorzew, Przykona, Lisków. Godziesze, Sieroszewice, Szczytniki, Brzeziny, Chodów, Łęka Opatowska, Dopiewo Amica Wronki S.A., Mahle Polska Sp. z o.o., MPECWiK Sp. z o.o. Środa Wielkopolska, PWiK Sp. z o.o. w Kaliszu, Fabryka Wyrobów Runowych RUNOTEX, Zespół Elektrowni PAK S.A., SWŚ GWDA Sp. z o.o. Piła, MPWiK Sp. z o.o. Leszno, PWiK w Gnieźnie, PWiK Sp. z o.o. Konin, Sokołów S.A. Oddział Zakłady Mięsne w Kole, SWŚ „PROSNA”, Warta Glass</p>				

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Cd. Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (m.in. prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa)	Sieraków S.A., WSK PZL Kalisz, ZWiK w Rawiczu, PWiK w Śremie Sp. z o.o., Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Strzelcach Wielkich, MPWiK Sp. z o.o., OSM Koło				
	<p>Realizacja zadania:</p> <p>Trzcianka, Ostroróg, Koźmin Wielkopolski, Szamotuły, Koło, Wolsztyn, Krzywiń, Władysławów, Duszniki, Sompolno, Kościan, Kłecko, Sierszowice, Łęka Opatowska, Kołaczkowo, Szamocin, Zaniemyśl, Grodziec, Doruchów, Nowy Tomyśl, Ostrów Wielkopolski, Miłosław, Blizanów, Stare Miasto, Opalenica, Łądek, Skulsk, Słupca, Damasławek, Pobiedziska, Pogorzela, Kościelec, Krzemieniewo, Dobra, Wągrowiec, Borek Wielkopolski, Grzegorzew, Ceków Kolonia, Kleczew, Bralin, Przykona, Pakosław, Strzałkowo, Stęszew, m. Chodzież, Babiak, Olszówka, Obrzycko – miasto, Ostrowite, Krajenka, Środa Wielkopolska, Wilczyn, Kotlin, Ujście, Kuślin, m. Śmigiel, Przemęt, Ostrzeszów, Golina, Wierzbinek, Kłodawa, Kaczory, Dobrzyca, Kiszkowo, Śrem Kleszczewo, Kramsk, Drawsko, Piaski, m. Słupca, Łobżenica, Książ Wielkopolski, Sulmierzyce, Witkowo, Wijewo, Miasteczko Krajeńskie, Żelazków, Osieczna, Kawęczyn, Brodnica, Krzyż Wielkopolski, Mycielin, Święciechowa, Brudzew, Gizałki, Dąbie, Piła, Trzemeszno, Gniezno, Lwówek, Czerwonak, g. Chodzież, Konin, Kalisz, Powiat kaliski, Powiat złotowski, Chodów, Koło, Kamieniec, Przedecz, Wieleń, Jaraczewo, Poznań, Czarniejewo, Trzcinica, Zagórów, Baranów, Lubasz, Perzów, Łubowo, Kobylin, Stawiszyn, Gostyń, Suchy Las, Zbąszyń, Dopiewo, Przygodzice, SWŚ GWDA Sp. z o.o. Piła, MPWiK Sp. z o.o. Leszno, PWiK w Gnieźnie, PWiK Sp. z o.o. Konin, Spółka Wodno-Ściekowa „PROSNA”, Rzgów, MZWIK w Koninie, Granowo, Żerków, Krotoszyn, Rokietnica, Obrzysko, Poniec, Gołańcz, MAHLE Polska Sp. z o.o., Amica Wronki S.A., SOKOŁÓW” S.A. Oddział w Kole, INSTAL ROMEX Poznań, ZM „POMET”, Zespół Elektrowni PAK S.A., Volkswagen Poznań.</p> <p>Poniżej podano przykładowe realizowane inwestycje:</p> <p>1. Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Komorowo, Adamowo, Tłoki, Stara Dąbrowa, Stary Widzim, Gościeszyn, Nowa Obra, Borki, Nowa Dąbrowa, Nowy Widzim, Rudno,</p>		807 488	386 734	515 659	Środki UE, Fundusz Spójności, EFRR, RPO, PROW, GFOŚiGW, PFOŚiGW, WFOŚiGW, NFOŚiGW Środki własne, Budżet państwa, Mieszkańcy, POIŚ,

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Wilcze. Realizowała gmina Wolsztyn. Koszty w latach 2008–2010 wynosiły odpowiednio 285 785 tys. zł, 900 tys. zł i 12 759 tys. zł. Działanie finansowane było z środków własnych, WFOŚiGW, PROW i ZPORR. Długość wybudowanej sieci wraz z przyłączami - 40,6 km. Ilość wybudowanych przepompowni ścieków – 38 szt.					
2.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Bruszczewo, Przysieka Polska, Czacz, Koszanowo – Śmigiel. Realizowała gmina Śmigiel. Koszty w latach 2008 – 2010 wynosiły odpowiednio 111 tys. zł, 5 390 tys. zł i 13 856 tys. zł. Działanie finansowane było z środków własnych, NFOŚiGW (POLiŚ), WFOŚiGW. Wykonano około 24 km sieci kanalizacji w tym grawitacyjnej i tłocznej oraz 7 szt. przepompowni ścieków.					
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Przykonie, Laskach i Rogowie. Realizowała gmina Przykona. Koszty w latach 2008 – 2010 wynosiły odpowiednio 5 079 tys. zł, 100 tys. zł i 400 tys. zł. Działanie finansowane było z środków własnych oraz WFOŚiGW. Wybudowano 11,4 km sieci i 153 przyłączy.					
4.	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z urządzeniami technicznymi w Ciążeniu oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami w miejscowościach Łąd i Ciążen. Realizowała gmina Łądek. Koszty w roku 2009 wynosiły 6 555 tys. zł. Działanie finansowane było z środków własnych, WFOŚiGW oraz PROW. Wykonano 8,759 km kanalizacji obsługującej 1080 osób oraz wybudowano oczyszczalnię ścieków o przepustowości średniej 65m ³ /dobę, RLM 850.					
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej aglomeracji Strykowo, kanalizacji sanitarnej aglomeracji Stęszew oraz budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Stęszew (ul. Narutowicza, Bukowska), Witobel, Zamysłowo, Będlewo. Realizowała gmina Stęszew. Koszty w latach 2008 – 2010 wynosiły odpowiednio 8 293,74 tys. zł, 11 998,453 tys. zł i 3 738,52 tys. zł. Działania finansowane były z środków własnych, WFOŚiGW oraz PROW. Wybudowano 22 km sieci kanalizacyjnej, zmodernizowano oczyszczalnię ścieków oraz wybudowano 2,757 km wodociągu.					
6.	W latach 2009-2010 rozbudowano i zmodernizowano sieci kanalizacyjne na terenie miasta Kalisza, rozbudowano ujęcie wody „Lis” i stację uzdatniania wody „Lis” (II etap), wybudowano nowe sieci wodociągowe. Realizowała gmina miejska Kalisz. Koszty w latach 2009 – 2010 wynosiły 66 234 tys. zł. Działania finansowane były z środków własnych PWiK Sp. z o.o., środków właścicieli instalacji, środków UE, RZGW, WFOŚiGW oraz środków własnych gminy.					
7.	"Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa". Realizowała gmina miejska Poznań.					

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Koszty w latach 2008 – 2010 wynosiły odpowiednio 399 513,7 tys. zł, 190 275,4 tys. zł i 173 755,7 tys. zł. Działania finansowane były z środków własnych, WFOŚiGW, przedsiębiorstwa wodociągowego oraz środków pomocowych. Efektem ekologicznym jest spełnienie przepisów polskich i unijnych (dyrektywa „wodna”, dyrektywa „ściekowa” KPOSK).					
8.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Pile oraz na terenie gminy Szydłowo, modernizacja węzła odwadniania osadów na oczyszczalni, rozbudowa oczyszczalni ścieków „GWDA”- dodatkowa recyrkulacja wewnętrzna, krata schodkowa, boksy osadowe. Realizowała gmina miejska Piła. Koszty w latach 2008 – 2010 wynosiły odpowiednio 6 223 tys. zł, 7 445 tys. zł i 9 786,10 tys. zł. Działania finansowane były ze środków własnych, WFOŚiGW, spółki wodnej GWDA oraz środków pomocowych. Efektem ekologicznym jest likwidacja zbiorników bezodpływowych, podłączenie nowych posesji do kanalizacji sanitarnej, lepsza skuteczność odwadniania osadu, zmniejszenie objętości osadu, usprawnienie procesu usuwania azotu, usprawnienie procesu mechanicznego oczyszczania ścieków, usprawnienie gospodarki osadowej.					
9.	Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Realizacja PWiK Konin. Koszty w latach 2008 – 2010 wynosiły odpowiednio 2 097 tys. zł, 12 876 2 tys. i 233,00 tys. zł. Działania finansowane były z środków własnych. Efektem ekologicznym jest podłączenie nowych posesji do kanalizacji sanitarnej.					
10.	Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Realizacja Spółka Wodno-Ściekowa „PROSNA”. Koszty w latach 2008 – 2010 wynosiły odpowiednio 3 586 tys. zł, 4 959 tys. zł i 2 567 tys. zł. Działania finansowane były z środków własnych. Efektem ekologicznym jest podłączenie nowych posesji do kanalizacji sanitarnej.					
Podsumowanie:					Razem w latach 2008-2010:	
Koszty przedsięwzięć planowanych			156 457	219 357	295 685	671 499
Koszty przedsięwzięć wykonanych			808 218	388 495	516 915	1 713 628
Realizacja: %			516,6%	177,1%	174,8%	255,2%

Tabela 23 Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, JAKOŚĆ POWIETRZA

Liczba przedsięwzięć zaplanowanych: 10

Liczba przedsięwzięć zrealizowanych: 10

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>						
1.	Opracowanie programów ochrony powietrza dla strefy miasto Leszno oraz dla strefy powiat ostrowski	UMWW	87	58	-	WFOŚiGW, budżet Państwa
Realizacja zadania: Zadanie zostało zrealizowane. W roku 2009 zostały opracowane: „Program ochrony powietrza dla strefy miasto Leszno w województwie wielkopolskim” oraz „Program ochrony powietrza dla strefy powiat ostrowski w województwie wielkopolskim”			87,1	58,1	-	-
2.	Wprowadzenie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zmian umożliwiających lokalizację na terenie gminy elektrowni wiatrowych (70 szt.)	Gmina Czarnków	-	-	49	Środki własne
Realizacja zadania: Zadanie na terenie gminy Czarnków nie zostało zrealizowane			-	-	-	-
Realizacja zadania dla gmin nie ujętych w POŚ:						
Wprowadzono zapisy umożliwiające lokalizację elektrowni wiatrowych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin: Siedlec, Wierzbinek, Duszniki, Gizalki, Krajenka, Krobica, Kołaczkowo, Środa Wielkopolska, Dobrzyca, Kobylin, Damasławek, Konin, Gołańcz; przedstawione koszty uwzględniają wyłącznie wydatki własne gmin, jedynie w przypadku gminy Duszniki przedstawiono koszty poniesione przez inwestora zewnętrznego.			72,1	20,0	220,0	Środki własne gmin, inwestorzy zewnętrzni
3.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie sposobów zmniejszenia zużycia energii i ciepła, korzystanie z transportu zbiorowego, itp.	Gminy, Powiaty, POE, Dalkia Poznań S.A.	Koszty w ramach edukacji ekologicznej			Środki własne gmin, powiatów, WFOŚiGW
Realizacja zadania: Na terenie gmin i powiatów prowadzone były działania w zakresie edukacji ekologicznej. Działania ukierunkowane były głównie na ochronę jakości powietrza: „Kochasz dzieci-nie pal śmieci”, „Pałac śmieci trujesz” – propagowanie działań w zakresie ochrony powietrza prowadzone było poprzez rozpowszechnianie ulotek, a także emisję audycji w środkach masowego przekazu. Ponadto prowadzono działania zmierzające do propagowania oszczędzania energii: projekt „Oszczędzaj energię” - miasto Gniezno, akcja „Zielona energia” – Poznań. Edukacja ekologiczna prowadzona była także w formie			129,7	184,2	81,5	GFOWŚiGW, PFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne gmin, powiatów, zakładów, środki ujęte w edukacji

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	konferencji („Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią” – miasto Leszno), forum ekologicznego (IX Forum Ekologiczne Młodzieży- „Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego – zagrożenia i ochrona” – powiat pleszewski), prelekcji (Prelekcje dla Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wlkp. o tematyce „Z energią chrońmy klimat”). Działania edukacyjne ukierunkowane na ochronę jakości powietrza i oszczędzanie energii prowadzone były na terenie następujących miast, gmin i powiatów: miasto Słupca, Wągrowiec, miasto Ostrów Wielkopolski, Czarnków, Krzyż Wielkopolski, Kiszkowo, Trzemeszno, Ujście, Wieleń, Kalisz, miasto Konin, Poznań, Leszno, Koźminek, powiat pleszewski, powiat poznański, powiat kościański, powiat ostrowski, powiat średzki, powiat słupecki, powiat gostyński. Działania edukacyjne prowadzone były również przez zakłady przemysłowe: Dalkia Poznań S.A., a także Volkswagen Poznań Sp. z o. o. (edukacja w firmie billboardów na terenie zakładu oraz artykułów w prasie zakładowej publikowanych drogą elektroniczną). Najwyższe szacowane koszty edukacji ekologicznej w latach 2008 i 2010 ponoszone były przez zakład Dalkia Poznań Sp. z o. o. (60 tys. zł w każdym roku); w roku 2009 najwyższe koszty edukacji zostały poniesione na terenie powiatu poznańskiego (60,3 tys. zł – koszt realizacji programu „Promocja Ekologii Przez Edukację”)				ekologicznej	
4.	Monitoring jakości powietrza ¹⁹	WIOŚ w Poznaniu WSSE, PSSE	-	-	-	Środki budżetu państwa, NMF, WFOŚiGW
	Realizacja zadania poza systemem Państwowego Monitoringu Środowiska, w tym:		83,9	240,9	510,0	Środki własne gmin, GFOŚiGW, środki własne zakładów
	Działania realizowane przez gminy: zakup urządzeń pomiarowych – doposażenie stacji pomiarowych w Kaliszu oraz Koninie. Prowadzone były również pomiary oddziaływania nowo wybudowanego odcinka drogi krajowej nr 25, obejmujące m.in. pomiary stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.		17,7	174,9	-	Środki własne gmin, GFOŚiGW
	Działania podejmowane przez zakłady, obejmujące: zakup systemów pomiarowych NOx dla bloków nr 1 i nr 2 Elektrowni Adamów, prowadzenie całodobowych pomiarów imisji fluoru na terenie miejscowości Czapury i Luboń przez WSSE na zlecenie zakładu LUVENA S.A.		66,2	66,0	510,0	Środki własne zakładów

¹⁹ Koszty dla monitoringu jakości powietrza zostały ujęte w kosztach monitoringu środowiska w **Tabela 29**

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
5.	Popularyzacja odnawialnych źródeł energii	Gminy, Powiaty, POE	b.d.k	b.d.k	b.d.k	-
	Realizacja zadania: Popularyzacja wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzona była głównie poprzez organizację spotkań edukacyjnych oraz szkoleń dla mieszkańców, w tym: „Akademia słońca (powiat średzki, miasto Konin), „Odnawialne źródła energii – alternatywa czy konieczność?” (warsztaty dla młodzieży w powiecie ostrowieckim). Na terenie powiatu pilskiego została zorganizowana konferencja „Sposoby rozwiązywania problemów ekologiczno-energetycznych z wykorzystaniem energii odnawialnej”. Organizowane były także szkolenia dla rolników (Rzgów). Duże znaczenie miało zapewnienie ciągłego dostępu do informacji na temat odnawialnych źródeł energii – ulotki, stałe punkty doradztwa, publikacja pomocnych informacji na stronach internetowych urzędów gmin i powiatów. Działania z zakresu popularyzacji odnawialnych źródeł energii realizowane były na terenie 14 gmin oraz 12 powiatów. Największe koszty w roku 2008 zostały poniesione przez powiat pilski (organizacja konferencji pt. „Sposoby rozwiązywania problemów ekologiczno – energetycznych z wykorzystaniem energii odnawialnej w regionie. Model szwedzki szansą dla Wielkopolski” – 9,99 tys. zł), natomiast w roku 2010 przez powiat wolsztyński (organizacja szkolenia na temat odnawialnych źródeł energii – 4,5 tys. zł).		11,9	0,0	6,0	Środki własne gmin, PFOŚiGW, środki przedsiębiorców, koszty ujęte w edukacji ekologicznej
6.	Organizacja Dnia bez samochodu	Gmina Miasto Piła	20	35	32	Środki własne
	Realizacja zadania: W ramach obchodów Dnia bez samochodu kierowcy pojazdów mogli jeździć za darmo autobusami MZK w zamian za okazanie dowodu rejestracyjnego pojazdu		b.d.k	b.d.k	b.d.k	-
	Realizacja zadania na terenie gmin nieujętych w POŚ: Obchody Dnia bez samochodu były organizowane na terenie następujących miast oraz gmin województwa: Nowy Tomyśl, Słupca, Wągrowiec, Ostrów Wielkopolski, Gniezno, Konin, Czarnków, Krzyż Wielkopolski, Czerwonak. W ramach prowadzonych akcji kierowcom rozdawane były bilety komunikacji miejskiej. Na terenie gminy Krzyż Wielkopolski Straż Miejska znakowała rowery.		9,80	10,20	9,80	Środki własne, GFOŚiGW
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Projekty w zakresie ochrony powietrza i energetyki, w tym energetyki odnawialnej (m.in. rozbudowa układów energetycznych, budowa kotłowni na biomasę, budowa ferm wiatrowych, biogazowni i in.)	Gminy, Powiaty, Szpitale, ZOZ, Szkoły, Parafie, Akwawit Brasco S.A., EC Kępno Sp. z o.o., METALPLAST LOB S.A., Dalkia Poznań S.A., Sokołów S.A., Zespół	2 390	32 178	272 557	Środki własne, zewnętrzni inwestorzy, środki zewnętrzne, Środki UE, kredyty dotacje z funduszy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
		Elektrowni PAK S.A., Elektrownia Pątnów II Sp. z o.o., ENERGA EC Kalisz S.A., MPEC Leszno Sp. z o.o., MZEC Sp. z o. o. w Kole, SOKOŁÓW – POZMEAT Sp. z o.o., Gądky, Sydkraft Złotów Sp. z o.o., Akwawit Brasco S.A., Mahle Polska Sp. z o.o., Sapa Aluminium Sp. z o.o., Orzechowskie Zakłady Przemysłu Sklejek, Sklejka-Eko S.A., SANITEC Koło Sp. z o.o., Zgromadzenie Sióstr św. Karola Boromeusza w Kępnie, Spółdzielnia Mleczarska Gostyń				ekologicznych, WFOŚiGW NFOŚiGW
	<p>Realizacja zadania: Zakres prac obejmował modernizacje kotłowni w obiektach użyteczności publicznej, obiektach oświatowych, budowę sieci gazowej, przebudowy sieci ciepłowniczych (wraz z podłączaniem nowych odbiorców).</p> <p>W ramach realizacji zadania instalowano na terenie obiektów źródła wykorzystania odnawialnych źródeł energii (głównie w postaci kolektorów słonecznych oraz kotłów na biomase). Budowane były również elektrownie wiatrowe oraz elektrownia wodna.</p> <p>Bardzo duże zmiany zmierzające do ograniczenia emisji zanieczyszczeń prowadzone były przez zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie województwa wielkopolskiego.</p> <p>Do największych projektów służących poprawie jakości powietrza oraz wzrostowi wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) na terenie województwa wielkopolskiego (realizowanych w latach 2008-2010) zaliczyć można następujące przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rekonstrukcja Elektrowni Pątnów - Etap I, bloki 7 i 8 (Elektrownia Pątnów II Sp. z o. o.) – koszt 1 841 314,7 tys. zł (2008 r), • Budowa kotła dedykowanego do spalania biomasy w Elektrowni Pątnów – Konin (Zespół Elektrowni PAK S.A) – 134 580 tys. zł (lata 2009-2010), • Modernizacja chłodni kominowej nr 4 w Elektrowni Adamów (Zespół Elektrowni 	1 893 627,4	109 249,7	190 229,8	Środki własne, środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW,PROW, WRPO, zakłady przemysłowe, inwestorzy zewnętrzni	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	<p>PAK S.A.) – 8 154,5 tys. zł (lata 2008-2009),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja Kotłowni Rejonowej w Jarocinie (PEC Sp. z o. o. Jarocin) – 8 063,9 tys. zł (2008r.), • Budowa elektrowni wiatrowej „MG-3” wraz z instalacją do przesyłu energii w miejscowości Tokarzew (ENWIA Sp. z o. o.) – 8 260,8 tys. zł (2009-2010r.), • Budowa elektrowni wiatrowej z instalacją do przesyłu energii na terenie gminy Września (Polskie Elektrownie Wiatrowe Sp. z o. o.) – 9 642,6 tys. zł (2009-2010 r), • Budowa elektrowni wiatrowej z instalacją do przesyłu energii o mocy znamionowej 2 MW w Graboszewie (Wielkopolskie Elektrownie Wiatrowe Sp. z o. o.) – 12 973,9 tys. zł (2009-2010 r), • System grzewczy z odnawialnych źródeł energii z instalacją przesyłową przy użyciu pomp ciepła typu Solanka/Woda dla osiedla Podolany w Poznaniu (Termy Podolańskie Sp. z o. o.) – 4 354 tys. zł (2010 r) 					
2.	Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej i innych obiektów komunalnych	Gminy, Powiaty, ZOZ, Szpitale, szkoły	27 095	26 500	28 900	Środki własne, Środki UE, WFOŚiGW, WRPO
	Realizacja zadania: Prace w zakresie termomodernizacji obiektów prowadzone były na terenie obiektów użyteczności publicznej (w tym urzędów: miast, gmin, powiatów, komend policji, strażnic PSP, strażnic OSP, siedzib Straży Miejskiej, obiektów kultury, ośrodków sportowych, ośrodków pomocy społecznej, świetlic wiejskich, bibliotek, urzędów pracy, ochotniczych hufców pracy), obiektów oświatowych (szkoły, przedszkola, uczelnie, internaty, warsztaty szkolne), obiektów służby zdrowia (szpitale, przychodnie, apteki), obiektów mieszkalnych będących we władaniu gmin (budynki mieszkalne komunalne, domy pomocy społecznej, schroniska dla bezdomnych), pałaców będących we władaniu samorządów. Prace w zakresie termomodernizacji obiektów prowadzone były na terenie 89 gmin oraz 21 powiatów.		78 785,9	66 102,9	72 418,1	Środki własne gmin i powiatów, środki UE, PROW, WRPO, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, WRPO
3.	Wspieranie ekologicznych form transportu - budowa ścieżek rowerowych	Poznań, Kalisz, Gołańcz, Witkowo, Gołuchów, Szamotuły, Mosina, Drawsko, Rozdrażew, Gizałki, Piła, Mosina, Dopiewo	1 600	4 560	3 200	Środki własne, środki UE, PROW
	Realizacja zadania: Działania zostały zrealizowane na terenie gmin: Piła, Poznań, Szamotuły, Drawsko, Gizałki. Największe inwestycje zostały zrealizowane na terenie miasta Poznań.		5 804,4	9 590,4	2 019,6	Środki własne, GFOŚiGW

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Wydatki na ten cel (ponoszone przez ZDM Poznań) w poszczególnych latach wynosiły: 2008r. - 4 540 tys. zł, 2009r. - 8 960 tys. zł, 2010r. - 1 500 tys. zł					
	Realizacja zadań nieujętych w programie: Działania w zakresie budowy ścieżek rowerowych (bądź przygotowania dokumentacji umożliwiających ich budowę) realizowane były na terenie 25 gmin. W roku 2008 największe wydatki zostały poniesione na terenie gmin: Rydzyna, Wolsztyn oraz Przemęt (łącznie na kwotę 1 810 tys. zł). W 2009 roku inwestycje o największej wartości zrealizowane zostały na terenie gmin: Leszno, Krzykosy, Margonin (łącznie na kwotę 2 353 tys. zł). W roku 2010 największe inwestycje realizowane były na terenie gmin: Zaniemyśl, Leszno i Czarnków (łącznie na kwotę 2 022,0 tys. zł).		2 912,7	3 720,1	3 816,3	Środki własne, środki UE, PROW, WPRO
4.	Wymiana taboru kolejowego i tramwajowego	Gmina Miasto Piła (MZK Piła Sp. z o.o.) Miejski Zakład Komunikacji w Lesznie MPK Poznań Sp. z o.o.	1 825	7 125	15 490	WRPO, Środki własne środki UE
	Realizacja zadania: W ramach realizacji zadania zakupiono nowe autobusy spełniające wymogi norm europejskich w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza – działania prowadzone były w MPK Poznań Sp. z o.o. w latach 2008, 2009 i 2010, natomiast na terenie MZK Leszno Sp. z o. o. i MZK Piła Sp. z o. o. modernizacja taboru autobusowego prowadzona była w latach 2009-2010. Ponadto w latach 2009 i 2010 MPK Poznań Sp. z o.o. prowadził działania obejmujące modernizację taboru tramwajowego. Największe wydatki poniesione zostały przez MPK Poznań Sp. z o.o., w kolejnych latach wynosiły: 2008r. – 24 239,7 tys. zł, 2009r. – 39 571,3 tys. zł, 2010r. – 67 931,5 tys. zł		24 239,7	46 760,7	85 814,5	WRPO, Środki własne środki UE
	Realizacja zadań nieujętych w programie: Działania w zakresie zakupu nowego taboru autobusowego realizowane były przez MZK Ostrów Wielkopolski Sp. z o. o., Kaliskie Linie Autobusowe Sp. z o. o. oraz miasto Konin. Największe wydatki poniesione zostały przez MPK Ostrów Wielkopolski Sp. z o.o., w kolejnych latach wynosiły: 2008r. –4 800 tys. zł, 2009r. – 1 600 tys. zł, 2010r. – 4 000 tys. zł.		7 367,0	2 475,4	5 893,2	Środki własne, kredyty bankowe, środki UE

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
					Podsumowanie:	Razem w latach 2008-2010:
Koszty przedsięwzięć planowanych			33 017	70 456	320 228	
Koszty przedsięwzięć wykonanych			2 013 131,6	238 412,6	361 018,8	423 701
Realizacja: %			6 097,2%	338,4%	112,7%	2 612 563
						616,6%

Tabela 24. Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, HAŁAS

Liczba przedsięwzięć zaplanowanych: 10

Liczba przedsięwzięć zrealizowanych: 9

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne						
1.	Opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem	UMWW	-	-	147	WFOŚiGW, budżet Państwa
	Realizacja zadania: W 2010r. Urząd Marszałkowski w Poznaniu rozpoczął prace nad: - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla czterech odcinków drogi krajowej nr 2 o łącznej długości 26,37 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 5 o łącznej długości 23,20 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 11 o łącznej długości 24,02 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla odcinka drogi krajowej nr 25 o długości 3,63 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla pięciu odcinków drogi krajowej nr 92 o łącznej długości 23,26 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko; - Projektem programu ochrony środowiska przed hałasem dla dwóch odcinków autostrady A2 o łącznej długości 11,16 km wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.		-	-	35,9	-
2.	Propagowanie wśród podmiotów gospodarczych najlepszych technologii ograniczających hałas	przedsiębiorcy	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	przedsiębiorcy
Realizacja zadania: Nie zgłoszono tego rodzaju działań						
3.	Kontynuowanie kontroli przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu z obiektów działalności gospodarczej i przemysłowej	WIOŚ w Poznaniu	Koszty podane łącznie dla monitoringu środowiska	-	-	-
Realizacja zadania: WIOŚ w Poznaniu w ramach planowanych działań, jak również w ramach interwencji kontroluje przedsiębiorstwa. Średnio rocznie kontrolowanych jest ponad 100 zakładów. Działania te prowadzone są zgodnie z kompetencjami WIOŚ.						
4.	Monitoring hałasu emitowanego przez zakłady	Przedsiębiorstwa	Koszty po stronie	-	-	-

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
			przedsiębiorstw			
	Realizacja zadania: Monitoring hałasu zgłosiły: MPK Poznań Sp. z o.o., Polychem Systems Sp. z o.o. i De Heus Sp. z o.o.		15,5	13,5	17,5	Środki własne
5.	Wprowadzenie do m.p.z.p. zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczanie terenów o zróżnicowanej funkcji)	Gminy	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
	Realizacja zadania: Większość gmin województwa wielkopolskiego wprowadza odpowiednie zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie hałasu na ludność i środowisko.		b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
6.	Wzmocnienie działalności kontrolnej organów samorządowych w porozumieniu z WIOŚ w zakresie emisji hałasu przez podmioty korzystające ze środowiska	Gminy	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
	Realizacja zadania: Gminy, które zgłosiły wzmocnienie działalności kontrolnej to: Osiek Mały, Opalenica, Pobiedziska, Tarnowo Podgórne, Stęszew i Ujście.		57	4	7	Środki własne gmin
7.	Rejestr obszarów, na których występuje przekroczenie norm poziomu hałasu pochodzącego z węzłów komunikacyjnych	WIOŚ w Poznaniu	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
	Realizacja zadania: WIOŚ w Poznaniu na bieżąco prowadzi badania monitoringowe hałasu drogowego.		-	-	-	-
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Realizacja zabezpieczeń akustycznych (ekrany akustyczne, wały ziemne, wymiana okien, nawierzchni dróg, zieleń izolacyjna, itp.)	Zarządzający drogą, samorzady Gmina Miasto Poznań	100	615	500	Środki własne
	Realizacja zadania: Działania zgłoszone przez gminy: Pobiedziska, Bralin, Babiak, Ujście, Przemęt, Wierzbinek, Kłodawa, Kiszkowo, Kleszczewo, Witkowo, Żelazków, Święciechowa, Gizałki, Dąbie, Turek, Konin, Leszno, Kalisz, powiat kaliski, powiat koniński, powiat jarociński, Koło, Poznań, Suchy Las związane są przede wszystkim z budową i modernizacją dróg. Natomiast MPK Poznań Sp. z o.o. wprowadziło działania zmniejszające emisję hałasu związaną z ruchem tramwajów. Koszty w latach 2008-2010 wynosiły odpowiednio 73 074 tys. zł, 64 653 tys. zł i 138 117 tys. zł. W tych kosztach mieszczą się również takie działania jak budowa ekranów akustycznych czy zieleń izolacyjna. Inwestycje te finansowane		-	-	-	-

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	były ze środków: WFOGR, FOGR, NPBDL, NPPDL, PROW, budżet państwa, UMWW, własnych, MSW, RPO, PROW (nie ma możliwości wyodrębnienia kwot wydatkowanych na działania dot. budowy ekranów akustycznych czy zieleni izolacyjnej).					
2.	Rozbudowa i modernizacja linii tramwajowych	Gmina Miasto Poznań	-	26 428	26 428	Środki własne gminy
	Realizacja zadania: Zadanie realizowane jest przez MPK Poznań Sp. z o.o. i Miasto Poznań. Główne działania to: - Przebudowa ul. Winogrady (torowisko w wykonaniu tzw. „toru zielonego”, na podlewie z materiałów poliuretanowych, z jednoczesnym zastosowaniem gumowych profili przyszynowych - wibroizolatorów; priorytet dla pojazdów szynowych regulowanych sygnalizacją świetlną) – zadanie zrealizowane, - Budowa trasy tramwajowej os. Lecha – Franowo (w tym budowa tunelu tramwajowego na odc. ok. 1,1 km, tj. w miejscu intensywnej zabudowy mieszkaniowej, układ torowy w standardzie tzw. „cichego torowiska” - w zależności od odcinków, w wykonaniu tzw.: „szyny pływającej” lub „toru zielonego”) –zadanie w trakcie realizacji, - Odnowa infrastruktury transportu publicznego w związku z organizacją Euro 2012 w Poznaniu (układ torowy w standardzie tzw. „cichego torowiska” - w zależności od odcinków w wykonaniu tzw. „toru zielonego”, „szyny pływającej” lub „torowiska w jezdni”) – zadanie w trakcie realizacji, - Przedłużenie trasy Poznańskiego Szybkiego Tramwaju (PST) do Dworca Zachodniego w Poznaniu (poprowadzenie torowiska z wykorzystaniem sprzyjających uwarunkowań lokalizacyjnych, tj. wzdłuż magistrali kolejowej będącej poniżej poziomu terenu ul. Roosevelta i Głogowskiej”)- zadanie w trakcie realizacji.		23 723,82	38 484,94	31 244,87	Środki własne
3.	Budowa parkingów Park&Ride	Gmina Miasto Poznań	-	10 000	10 000	Środki własne gminy, środki UE
	Realizacja zadania: Budowa tego rodzaju parkingów została przeprowadzona w 2010r.		-	-	172,65	Środki własne
Podsumowanie:					Razem w latach 2008-2010:	
Koszty przedsięwzięć planowanych			100	37 043	37 075	74 218
Koszty przedsięwzięć wykonanych			23 796,3	38 502,4	31 477,9	93 776,6
Realizacja: %			23 796,3%	103,9%	84,9%	126,3%

Tabela 25. Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Liczba przedsięwzięć zaplanowanych: 4

Liczba przedsięwzięć zrealizowanych: 4

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
1.	Wprowadzenie do m.p.z.p. zapisów dotyczących pól elektromagnetycznych (w tym zasad lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne z uwzgl. walorów krajobrazowych)	Gminy	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: Większość gmin województwa wielkopolskiego wprowadza odpowiednie zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie pól elektromagnetycznych (PEM) na ludność i środowisko.			b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
2.	Prowadzenie cyklicznych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie rejestru o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (art.123 ustawy <i>POŚ</i>)	WIOŚ w Poznaniu	Koszty podano łącznie dla monitoringu środowiska			Budżet państwa
Realizacja zadania: WIOŚ w Poznaniu w ramach swoich kompetencji prowadzi, coroczne pomiary PEM. Rocznie wykonywanych jest 45 pomiarów (po 15 dla 3 obszarów – miast powyżej 50 tys. mieszkańców, pozostałe miasta i tereny wiejskie) w różnych miejscach.			b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	Budżet państwa
3.	Inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji pól elektromagnetycznych	Prowadzący instalacje, użytkownicy urządzeń, WIOŚ w Poznaniu	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: Kontrola źródeł PEM następuje zgodnie z kompetencjami WIOŚ.			b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
4.	Prowadzenie rejestru terenów zagrożonych niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym oraz jego aktualizacja (art.124 ustawy <i>POŚ</i>)	WIOŚ w Poznaniu	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: W związku z prowadzonym monitoringiem prowadzony jest rejestr miejsc, gdzie taki pomiar wykonano, a tym samym prowadzony jest rejestr obszarów			b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	zagrożonych oddziaływaniem PEM.					
					Podsumowanie:	Razem w latach 2008-2010:
	Koszty przedsięwzięć planowanych		0	0	0	
	Koszty przedsięwzięć wykonanych		0	0	0	
	Realizacja: %		0	0	0	

Tabela 26. Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE

Liczba przedsięwzięć zaplanowanych: 9

Liczba przedsięwzięć zrealizowanych: 7

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne						
1.	Bieżący nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz aktualizacja rejestru tych zakładów	KW PSP, KP PSP, WIOŚ w Poznaniu	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: Działania te prowadzone są zgodnie z kompetencjami powyższych jednostek.			b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
2.	Wyznaczenie miejsc postoju dla samochodów przewożących materiały niebezpieczne	Wojewoda, Samorządy lokalne	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: W projektach modernizacji i budowy dróg krajowych wymagane są miejsca postoju dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne			b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
3.	Informowanie i ostrzeganie społeczeństwa o wystąpieniu poważnych awarii	Wojewoda, KW PSP	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: System informowania i ostrzegania społeczeństwa o wystąpieniu poważnych awarii funkcjonuje w ramach działań powołanych instytucji antykrzysowych. Gminy: Krobica, Czerwonak, Konin i Kalisz w rozpatrywanym okresie wzmocniły systemy alarmowania, łączności i ostrzegania ludności o zagrożeniach.			40	0	146,5	Środki własne
4.	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Gminy, Wojewoda, Zarządcy dróg	Koszty w ramach edukacji ekologicznej			-
Realizacja zadania: Nie zgłoszono takich działań.			-	-	-	-
5.	Uwzględnianie lokalizacji ZDR i ZZR w m.p.z.p.	Gminy	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: Nie zgłoszono takich działań.			-	-	-	-
6.	Opracowanie mapy zagrożeń	Gmina Tarnowo Podgórne	-	60	-	Środki własne
Realizacja zadania: Opracowanie takich map zgłosiły gminy Szamotuły i Czerwonak.			b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Utworzenie Centrum Zarządzania Kryzysowego	Gmina Miasto Poznań	-	2 000	4 000	Środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	i Systemu Łączności Służb Ratowniczych, budowa systemu informatycznego wspomagającego zarządzanie w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń					
	Realizacja zadania: Centra Zarządzania Kryzysowego utworzono w gminach: Kleszczewo, Poznań, Czempin i Łubowo.		1	424	205	Środki własne gminy
2.	Doposażenie jednostek PSP i OSP w sprzęt specjalistyczny z zakresu ratownictwa chemicznego (w tym samochodów ratowniczo-gaśniczych), usuwania zagrożeń ekologicznych	Oddz. Woj. Związku OSP RP w Poznaniu, KP PSP (Szamotuły, Turek, Rawicz, Wągrowiec, Środa Wlkp.), OSP (gminy)	2 820	1 000	1 000	WFOŚiGW
	Realizacja zadania: Wg danych ankietowych zadanie zrealizowano w następujących gminach i powiatach województwa wielkopolskiego: Jarocin, Kościan, Zaniemyśl, Borek Wielkopolski, Stęszew, Budzyń, m. Śmigiel, Przemęt, Kaczory, Kiszkowo, Kleszczewo, Witkowo, Krobia, Żelazków, Pępowo, Czerwonak, Konin, Leszno, Miasto Koło, Poznań, Łubowo, Suchy Las, Przykona, Kuślin, Skoki, Dominowo, Kawęczyn, Gołańcz, powiat turecki, powiat wągrowiecki, powiat kaliski, powiat wolsztyński, powiat kolski, powiat poznański, powiat nowotomyski, powiat koniński, powiat słupecki, powiat rawicki, powiat pilski, powiat jarociński, powiat pleszewski, powiat leszczyński, powiat grodziski, powiat średzki, powiat gnieźnieński, powiat krotoszyński wspomagały finansowo doposażenie PSP i OSP w sprzęt specjalistyczny. Głównie zakup specjalistycznych samochodów.		2 538	5 550	7 320	NFOŚiGW, WFOŚiGW, GFOSiGW, KP PSP, środki własne gmin, budżet powiatu, budżet państwa, budżet województwa, EFRR, KSRG, ZWOSP Poznań, PROW, PFOS, ZW ZOSPRP w Poznaniu, OSP, ZOSP w Poznaniu, ZGZ OSP
3.	Przeprowadzanie na terenie gminy i powiatu ćwiczeń w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych i przemysłowych	Gmina Borek Wlkp., Powiat gostyński, Straż Pożarna, wyspecjalizowane służby	4	4	5	Środki własne gminy
	Realizacja zadania: Ćwiczenia takie we współpracy z odpowiednimi jednostkami przeprowadzane były na terenie gmin: Stare Miasto, Czerwonak, Baranów, Borek Wielkopolski, Krzyż Wielkopolski oraz w powiecie rawickim.		13	20	16	Środki własne gmin, powiatu

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
					Podsumowanie:	Razem w latach 2008-2010:
Koszty przedsięwzięć planowanych			2 824	3 064	5 005	
Koszty przedsięwzięć wykonanych			2 592	5 994	7 687,5	16 273,5
Realizacja: %			91,8%	195,6%	153,6%	149,4%

Tabela 27. Realizacja zadań z „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” w okresie 2008-2010, EDUKACJA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Liczba przedsięwzięć zaplanowanych: 24

Liczba przedsięwzięć zrealizowanych: 22

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
1.	Edukacja ekologiczna realizowana w przedszkolach i szkołach (programy ekologiczne, konkursy, olimpiady, rajdy ekologiczne)	Szkoły, Przedszkola, Gminy, Powiaty	447	454	278	WFOŚiGW, środki własne gmin i powiatów
	Realizacja zadania: Zadanie realizowane w poszczególnych gminach i powiatach województwa na bieżąco: akcje sprzątnięcia świata, Dzień Ziemi, olimpiady ekologiczne, konkursy (m.in. „Mali Artyści Matce Ziemi, Śmieci mniej, ziemi lżej, „Zamknięte w zielniku”, „Czysty las”, „Ekokonkurs”, „Natura nasz przyjaciel”, „Nie wypalaj-nie śmieć”, „Ja i Przyroda” we współpracy z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego), konkursy plastyczne organizowane przez szkoły, (m.in. „Zbiórka zużytych opakowań”, „Co wiem o ekorozwoju gminy? Jak mogę w nim uczestniczyć?”), rajdy ekologiczno-przyrodnicze, warsztaty ekologiczne (m.in. „Chronimy środowisko i zasoby wodne” , „Odnawialne źródła energii – alternatywa czy konieczność?” organizowane przez Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim wraz z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych Centrum Kształcenia Ustawicznego w Przygodzicach). Organizowana przez Aquanet SA Akcja Edukacyjna „Plusk” skierowana do dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych z Poznania i gmin ościennych oraz do przedszkolaków. RDLP w Pile - organizacja cyklicznych imprez edukacyjnych - leśne rajdy rowerowe, festyny, konkursy, zajęcia terenowe i kameralne dla społeczeństwa.		581	496	458	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne gmin i powiatów
2.	Edukacja ekologiczna społeczeństwa realizowana poprzez: kampanie informacyjno-edukacyjne, imprezy o tematyce ekologicznej konferencje, konkursy, zajęcia pozalekcyjne dla społeczeństwa	Marszałek, Gminy, Powiaty, Media, OSP, Stowarzyszenia, LOP, Komunalne Związki Gmin, Dalkia Poznań S.A., Inne jednostki	197	93	58	WFOŚiGW, środki własne, sponsorzy
	Realizacja zadania: Zadanie realizowane na bieżąco m.in. poprzez ogłoszenia i artykuły w prasie lokalnej i na stronie internetowej urzędów - zadanie realizowane w zależności od		656	1 930	1 325	WFOŚiGW, GFOŚiGW, środki

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	<p>posiadanych środków.</p> <p>Przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej społeczeństwa, podejmują również przedsiębiorcy z terenu województwa: m.in. Aquanet SA- organizacja cyklicznych imprez edukacyjnych jak np. leśne rajdy rowerowe, festyny i konkursy dla społeczeństwa, konferencje ekologiczne dla przedstawicieli organizacji ekologicznych i sektora administracji, usług komunalnych, publikacje ekologiczne w prasie, TV i w materiałach dystrybuowanych do mieszkańców oraz Volkswagen Poznań - prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie sposobu zmniejszania zużycia energii i ciepła poprzez bilbordy na terenie zakładu; artykuły w prasie zakładowej VWP.</p> <p>Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego prowadzi edukację ekologiczną społeczeństwa realizowaną przez: zielone szkoły, rajdy, konkursy, festiwale, szkolenia, targi edukacyjne, przygotowanie materiałów edukacyjnych i publikacji, montaż tablic informacyjnych, filmy, itp.</p>					własne, sponsorzy, ZPKWW
3.	Udział pracowników Urzędu Marszałkowskiego w szkoleniach, kursach, konferencjach z zakresu ochrony środowiska	Marszałek	57	105	150	WFOŚiGW, środki własne
Realizacja zadania: Zadanie realizowane na bieżąco.			57,3	105,1	83,9	WFOŚiGW, środki własne
4.	Zarządzanie środowiskiem – zintegrowany program edukacyjny dla pracowników samorządowych	Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu	100	-	-	WFOŚiGW, środki własne
<p>Realizacja zadania: Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu realizuje program „Edukacja samorządowa” od 1990r. Zajęcia przeznaczone są dla pracowników samorządowych i radnych gmin oraz powiatów należących do Stowarzyszenia. W zależności od potrzeb, spotkania organizuje się w formie wykładów, seminariów lub warsztatów. Najpopularniejsze bloki tematyczne szkoleń to: prawo, finanse, gospodarka przestrzenna, ochrona środowiska, polityka informacyjna gminy, planowanie i zarządzanie strategiczne, promocja, bezpieczeństwo i higiena pracy oraz zamówienia publiczne. W 2008r. Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu otrzymał dofinansowanie na przeprowadzenie zintegrowanego programu edukacyjnego dla pracowników samorządowych.</p> <p>W latach 2009-2010 pracownicy Urzędu Miasta Kalisza uczestniczyli w specjalistycznych</p>			100	-	5	Budżet Miasta

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	kursach i szkoleniach dotyczących praktycznej działalności na rzecz ochrony środowiska. W ramach realizacji zadania zakupiono również literaturę fachową.					
5.	Rozbudowa ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych i edukacja dzieci, młodzieży szkolnej i mieszkańców w dziedzinie ochrony przyrody i lasu	Gminy, Powiaty, Nadleśnictwa, Koła Łowieckie, Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego	95	128	50	Środki własne, WFOŚiGW
	Realizacja zadania: Zadanie realizowane na bieżąco. W latach 2008-2010 zostało wybudowanych i rozbudowanych wiele ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych m.in. „Szlak Żurawi” wokół Jeziora Wolsztyńskiego, (gm. Wolsztyn) „Pieszorowerowa ścieżka edukacyjna sienni-Przysieczyn”, „Galeria budek lęgowych nad jeziorem Łęgowym” (gm. Wągrowiec), ścieżka przyrodniczo – edukacyjna na terenie stacji myśliwskiej o tematyce zwierzęta leśne w miejscowości Karzec (gm. Krobica), Ścieżka Edukacyjna Grabina (Nadleśnictwo Koło), ścieżka ekologiczna nad jeziorem Gopło (gm. Skulsk), Ścieżka edukacyjno-kulturowa w Żychlinie (gm. Stare Miasto), przyrodniczo – historyczna ścieżka dydaktyczna im. Hansa Paasche w Zaciszu (gm. Krzyż Wielkopolski), projekt i rozbudowa dydaktycznych ścieżek rowerowych w powiecie tureckim oraz konserwacja istniejących pieszych i rowerowych ścieżek dydaktycznych „Bogdałów” (pow. turecki). RDLP w Pile - rozbudowa sieci ścieżek dydaktycznych i rowerowych, wyposażenie w tablice edukacyjne, wiaty, ławki, śmietniki.		242	849	578	Środki własne, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW
6.	Rozbudowa ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, wykonanie tablic informacyjnych w PK i na szlakach turystycznych	Gminy, Powiaty, POE, RDLP, ZPKWW, Wojewoda	22	7	7	Środki własne gmin i powiatów
	Realizacja zadania: Zadanie realizowane na bieżąco. Wykonano m.in. modernizację szlaków rowerowych na terenie Powidzkiego Parku Krajobrazowego z ustawieniem tablic informacyjnych, miejsc postojowych i wydaniem mapy (ZPKWW, gm. Witkowo), ścieżkę rowerową Ochrona Nadwarciańskiego Boru Sosnowego w Wielkopolskim Parku Narodowym (gm. Puszczykowo, WPN), rozbudowano ekologiczne ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne Las w Winiarach i os. Majków (Miasto Kalisz, Nadleśnictwo Kalisz). Ponadto RDLP w Poznaniu prowadzi szereg działań mających na celu rozwój edukacji leśnej na terenie RDLP (rozwój infrastruktury edukacyjnej – tworzenie i utrzymanie ścieżek przyrodniczo-leśnych i obiektów edukacyjnych, wyposażenie w środki i pomoce dydaktyczne, konkursy, prelekcje, wydawnictwa edukacyjne, kampanie edukacyjne).		1 853	1 715	2 413	Środki własne, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
RDLP w Pile: wykonanie tablic informacyjnych.						
7.	Budowa infrastruktury służącej promocji obszaru chronionego NATURA 2000 w m. Ochle gm. Koło	Gmina Koło	1	184	87	WRPO, środki własne
Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane.						
8.	Szkolenie rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin, zasad KDPR	ODR	30	32	30	Środki własne, WFOŚiGW
Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane. Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu przeprowadził szkolenie pn. Ocena stanu środowiska i bioróżnorodności na OSN w woj. wielkopolskim.						
9.	Wydawanie folderów o tematyce ekologicznej, zakup literatury, przewodniki, albumy, informatory publikacje poświęcone przyrodzie,, biuletyny, materiały pokonferencyjne, itp.	RDLP,PTTK, ZPKWW, PN, POE	20	50	50	Środki własne, WFOŚiGW
Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane. RDLP w Pile - wydanie folderów edukacyjno-informacyjnych i zakup książek mających na celu propagowanie postaw proekologicznych i podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Powiat pilski - wydanie broszury „Twoje bezpieczeństwo” – poradnik bezpiecznych zachowań dla dzieci i młodzieży w nakładzie 1 163 sztuk; opracowanie i wydanie publikacji pt. „Ziemia pilska, przyroda, zabytki, turystyka” i „Ziemia pilska, przewodnik po przyrodzie i zabytkach”.						
10.	Umieszczanie na stronach www Urzędu Marszałkowskiego, starostw powiatowych i urzędów gmin/miast programów ochrony środowiska i planów gospodarki odpadami	Marszałek, Starostowie, Prezydenci /burmistrzowie/ wójtowie	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	-
Realizacja zadania: Na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego, starostw powiatowych i urzędów gmin/miast zainteresowani mogą zapoznać się z programami ochrony środowiska, planami gospodarki odpadami i raportami z ich realizacji oraz regulaminami utrzymania czystości i porządku w gminach. Na stronach internetowych poszczególnych gmin znajdują się także informacje o stanie środowiska.						
11.	Zakup sprzętu edukacyjnego dla szkół i	Gminy	50	50	50	Środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	przedszkoli					
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane. Zakup książek, pomocy przedmiotowych oraz sprzętu edukacyjnego dla szkół i przedszkoli w gminach: Mycielin, Ostrów Wielkopolski, Borek Wielkopolski, Stęszew, Wągrowiec, Budzyń, Czarnków, Krobia, Lwówek, Nekla, Trzcianka, Wronki, Żelazków, Kaźmierz, Damasławek, Ostroróg, Chodzież, Szamotuły, Kalisz, Konin, Nowy Tomyśl.		99	207	242	Środki własne, GFOŚiGW
12.	Budowa Ośrodka Edukacji Ekologicznej i sal lekcyjnych w Lesznie	MPWiK Sp. z o.o. w Lesznie	6	581	581	Środki własne
	Realizacja zadania: Zadanie nie zostało zrealizowane ze względu na brak środków. Planowana realizacja po 2013r.		-	-	-	-
13.	Rozwój edukacji leśnej na terenie RDLP w Poznaniu	RDLP w Poznaniu	512	101	432	WFOŚiGW w Poznaniu, środki własne
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej - tworzenie/utrzymanie ścieżek przyrodniczo-leśnych i obiektów edukacyjnych, wyposażenie w środki i pomoce dydaktyczne, konkursy, prelekcje, wydawnictwa edukacyjne, kampanie edukacyjne).		1 806	1 595	1 646	Środki własne nadleśnictw, WFOŚiGW, WRPO, Powiatowe Fundusze
14.	Projekt edukacyjny centrum edukacyjne „Las Winiarski”	Nadleśnictwo Kalisz	370	193	-	WFOŚiGW, środki własne, GFOŚiGW miasta Kalisz
	Realizacja zadania: 25 września 2009r. otwarto Leśne Centrum Edukacyjne „Las Winiarski”. LCE „Las Winiarski” zlokalizowane jest w leśnictwie Rożdżały, w kompleksie leśnym Winiary usytuowanym w granicach miasta Kalisza – sala edukacyjna, przystosowana do prowadzenia zajęć dla grup 25-30 osobowych. Obok sali edukacyjnej znajduje się wydzielony dla celów edukacyjnych 2 ha obszar specjalnie zagospodarowanego lasu. Teren ten wyposażony jest w wiatę, miejsce na ognisko oraz drewniane instalacje o tematyce przyrodniczej. Bezpośrednio obok tego terenu przebiega ścieżka dydaktyczna. Na trasie ścieżki znajduje się 27 tablic, które opowiadają o ptakach, zwierzętach leśnych, o tym dlaczego las jest ważny. Na trasie ścieżki znajdują się 2 wiaty gdzie można usiąść i podziwiać otaczający nas las sosnowy oraz posłuchać odgłosów lasu. LCE można zwiedzać pieszo lub rowerem.		529	-	-	WFOŚiGW, środki własne, GFOŚiGW miasta Kalisz
15.	Utworzenie centrum bibliograficznego Puszczy Noteckiej w siedzibie Nadleśnictwa Oborniki	Nadleśnictwo Oborniki	-	-	20	WFOŚiGW w Poznaniu

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
Realizacja zadania: Zadanie realizowane w 2011r. Przewidywany termin zakończenia koniec 2011r. (koszty realizacji zadania przeniesione na 2011r.).			-	-	-	-
16.	Utworzenie ochronki dla zwierząt na terenie Ośrodka Edukacji Leśnej w Nadleśnictwie Grodziec, wyposażenie OEL, rozwój edukacji ekologicznej w OEL	Nadleśnictwo Grodziec	30	40	40	PFOŚiGW w Koninie, PFOŚiGW w Pleszewie, RDOŚ w Poznaniu, środki własne
Realizacja zadania: Utworzona „ochronka dla zwierząt” to zagroda dla dzikich i domowych zwierząt, umożliwiająca zwiedzającym obserwowanie ich zachowania. Można tu przyjrzeć się sarnom, dzikom, bażantom, bocianom białym, kaczkom, gęsiom, pawiom, świnkom wietnamskim, ozdobnym bażantom i perliczkom. Jest to rodzaj minizoo pośród wysokich drzew i pięknych krzewów. Dla lepszej obserwacji można korzystać z drewnianej platformy.			10	10	10	środki własne
17.	Wyposażenie Izby Edukacyjnej Zdrojki	Nadleśnictwo Turek	109	17	-	PFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet, środki własne
Realizacja zadania: Izba Edukacyjna Zdrojki została oddana do użytku 22 października 2008 roku. Umożliwia ona przeprowadzenie zajęć przyrodniczych dla około 30 osób. Istnieje możliwość przeprowadzenia lekcji przez pracownika nadleśnictwa. Dostępna dla odwiedzających jest również kancelaria leśniczego z lat 50-tych XX wieku, dzięki której można zobaczyć w jaki sposób wyglądała praca leśniczego pół wieku temu. Kancelaria wyposażona jest w przyrządy i sprzęty z ubiegłego stulecia. Dodatkowo można odwiedzić wystawę „Nasze Drzewa Leśne”, gdzie odwiedzający zdobędzie wiedzę o czterech najczęściej występujących drzewach w nadleśnictwie Turek.			72	17	-	PFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne
18.	Budowa ścieżki edukacyjno-rekreacyjnej „Dolina Głuszynki”	Nadleśnictwo Babki	12	-	-	środki własne
Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane. W dniu 22 maja 2009r. na terenie Leśnictwa Sasinowo otwarto ścieżkę edukacyjno-rekreacyjną „Dolina Głuszynki”. Ścieżka spacerowa długości ok. 5 km oraz rowerowa długości 7 km powstały z inicjatywy Nadleśnictwa Babki oraz Zespołu Szkół z oddz. sportowymi nr 5 w Poznaniu. Jest ona wyposażona w 12 tematycznych tablic opisujących walory doliny Głuszynki, ławki oraz kosze na śmieci.			7	-	-	środki własne
19.	Doposażenie ścieżki edukacyjnej biegnącej w leśnictwie Grzybno na terenie NATURA 2000	RDLP Poznań, Nadleśnictwo Konstantynowo	-	120	-	WFOŚiGW, WRPO, środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane. Doposażenie ścieżki edukacyjnej w ławy, stoliki i siedziska oraz tablice edukacyjne dotyczące ochrony przyrody. Ścieżka edukacyjna przebiega przez teren wsi Nowinki.		-	214	-	środki własne Nadleśnictwa, EFRR - WRPO
20.	Rozbudowa Leśnego Ogrodu Edukacyjnego i izby edukacyjnej dla potrzeb edukacji przyrodniczo-leśnej niepełnosprawnych	RDLP Poznań, Nadleśnictwo Sieraków	25	237	206	EFRR - WRPO oraz środki własne Nadleśnictwa
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowane. W ramach projektu wykonano elementy edukacyjne z infrastrukturą drewnianą do ogrodu edukacyjnego, zakupiono część materiałów dydaktycznych oraz wyposażenie tyflograficzne.		-	135,5	135,5	środki własne Nadleśnictwa, EFRR - WRPO
21.	Przebudowa z rozbudową zadania leśnego wraz z otaczającą go infrastrukturą – „Plac pod Dębem”	RDLP Poznań, Nadleśnictwo Przedborów	21	-	263	EFRR - WRPO oraz środki własne Nadleśnictwa
	Realizacja zadania: Zadanie zrealizowano. Lata realizacji 2010-2011.		-	-	290	EFRR - WRPO oraz środki własne Nadleśnictwa
22.	Budowa sieci nauczania na rzecz środowiska oraz ochrona pachnicy dębowej na obszarze Natura 2000, PLH 300001 Biedrusko	RDLP Poznań, Nadleśnictwo Łopuchówko	-	8	1 077	MF EOG NMF oraz środki własne Nadleśnictwa
	Realizacja zadania: Zadanie realizowane w latach 2008-2011. Na projekt składają się następujące przedsięwzięcia: 1. Utworzenie Wirtualnego Laboratorium Interaktywnego Nauczania (WLIN) opartego na monitoringu środowiska. System laboratorium wirtualnego będzie platformą wspomagającą przeniesienie informacji o środowisku leśnym i wodnym, zachodzących zjawiskach atmosferycznych i właściwościach fizycznych powietrza. 2. Utworzenie Centrum Ochrony pachnicy dębowej w Łysym Młynie. Głównym celem powstania centrum jest podjęcie czynnej ochrony pachnicy dębowej na terenie wytypowanego obszaru Natura 2000 Biedrusko i w całej dolinie Warty oraz wypracowanie zasad postępowania ochronnego przeznaczonych do powszechnego stosowania. 3. Utworzenie ekspozycji poświęconej roli martwego drewna w lesie. 4. Utworzenie ścieżki edukacyjnej związanej z rolą wody w środowisku. Projekt realizowany był na terenach Nadleśnictwa Łopuchówko w partnerstwie z Poznańskim Centrum Superkomputerowo Sieciowym, Instytutem Badań Środowiska Rolniczego		3	10	449	MF EOG NMF oraz środki własne Nadleśnictwa

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna (jednostki włączone)	Koszty w tys. zł			Źródła finansowania
			2008	2009	2010	
	i Leśnego PAN, Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, UG w Suchym Lesie, Polskim Towarzystwem Ochrony Przyrody „Salamandra”, Katedrą Entomologii AR w Poznaniu.					
23.	Projekt rozwoju turystyki zrównoważonej, polegającej na odkrywaniu dziedzictwa kulturowego, historycznego i naturalnego rejonu Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Rychtałskie”.	RDLP Poznań, Nadleśnictwo Antonin, Nadleśnictwo Syców	-	-	1 700	EFRR - WRPO, Dolnośląski RPO, Łódzki RPO oraz środki własne Nadleśnictw, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, samorządów uczestniczących w projekcie
	Realizacja zadania: Wyposażenie ośrodka edukacji ekologicznej dla LKP „Lasy Rychtałskie” oraz budowa leśnej wiaty edukacyjnej. Budżet projektu został wstępnie oszacowany na kwotę 12 mln zł, z głównym przeznaczeniem na 120 km tras turystycznych pieszych i rowerowych, modernizację bazy noclegowej na 60 miejsc wraz z wyposażeniem oraz działania szkoleniowe, reklamowe i promocyjne. Powstało też Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Lasy Rychtałskie”. Planowane ukończenie projektu – 31.12.2014r.		48	-	-	środki własne Nadleśnictw, NFOŚiGW
24.	Realizacja edukacji ekologicznej na terenie nadleśnictw RDLP Piła	nadleśnictwa	606	366	320	Środki własne nadleśnictw, WFOŚiGW, środki samorządów
	Realizacja zadania: Prowadzenie działań edukacyjnych i rozbudowa zaplecza edukacyjnego na bazie istniejących w Nadleśnictwach „Programów edukacji leśnej społeczeństwa” - RDLP Piła.		400	315	397	Środki własne nadleśnictw, WFOŚiGW, środki samorządów
					Podsumowanie:	Razem w latach 2008-2010:
Koszty przedsięwzięć planowanych			2 710	2 766	5 399	10 875
Koszty przedsięwzięć wykonanych			6 575,3	7 813,6	8 684,4	23 073,3
Realizacja: %			242,6%	282,5%	160,8%	212,2%

Tabela 28. Ilość przedsięwzięć wykonanych w stosunku do planowanych w latach 2008-2010.

Kierunek inwestowania	Przedsięwzięcia ogółem	
	planowane	wykonane
Ochrona zasobów naturalnych	24	22
Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa	4	4
Jakość powietrza	10	10
Hałas	10	9
Pola elektromagnetyczne	4	4
Poważne awarie przemysłowe	9	7
Edukacja dla zrównoważonego rozwoju	24	22
Razem	85	78
Udział ilości przedsięwzięć wykonanych w ilości planowanych (%)		91,8%

Uwaga: Przedsięwzięcia uznane za wykonane „częściowo” zaliczono do „wykonanych”

Tabela 29. Koszty poniesione w stosunku do planowanych w latach 2008-2010

Kierunek inwestowania	Koszty w tys. PLN		Udział kosztów wykonanych w kosztach planowanych (%)
	planowane	wykonane	
Ochrona zasobów naturalnych	292 753	133 534,9	45,6%
Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa	671 499	1 713 628	255,2%
Jakość powietrza	423 701	2 612 563	616,6%
Hałas	74 218	93 776,6	126,3%
Pola elektromagnetyczne	0	0	0%
Poważne awarie przemysłowe	10 893	16 273,5	149,4%
Edukacja dla zrównoważonego rozwoju	10 875	23 073,3	212,2%
Monitoring środowiska	12 000	28 763	239,7%
Zarządzanie „Programem...”	375	134,2	35,7%
Razem	1 496 314	4 621 746,5	308,9%

Z powyższej tabeli wynika, iż realizacja zadań zapisanych w „Programie...” pod względem finansowym znacznie przewyższa poczynione na etapie opracowywania dokumentu plany. Przyczynami tak wysokiej realizacji zadań ujętych w Programie jest przede wszystkim fakt, iż znacznie więcej jednostek samorządu terytorialnego i zakładów z terenu województwa dokonało inwestycji w poszczególnych kierunkach inwestowania. Największy postęp można zaobserwować w przypadku realizacji projektów w zakresie gospodarki wodnej (tj. budowa sieci wodociągowych i stacji uzdatniania wody) oraz w sektorze energetyki zawodowej.

6. ANALIZA FINANSOWA REALIZACJI ZADAŃ Z OCHRONY ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W LATACH 2008-2010

6.1. Wprowadzenie

Środki finansowe na realizację przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska mogą pochodzić z następujących źródeł:

- źródła publiczne: budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego, ekologiczne fundusze celowe oraz inne pozabudżetowe instytucje publiczne, np. fundacje,
- prywatne źródła: własne środki finansowe przedsiębiorców, kredyty i pożyczki banków (Bank Ochrony Środowiska SA i inne banki komercyjne) oraz pozabankowych instytucji finansowych lub środki finansowe funduszy inwestycyjnych, środki osób fizycznych,
- środki z Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych, w tym przede wszystkim Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W niniejszym rozdziale przedstawiono koszty realizacji planu operacyjnego w latach 2008-2010 przedsięwzięć ujętych w „Programie Ochrony Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” oraz wykonano analizę źródeł finansowania w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego, WFOŚiGW w Poznaniu, NFOŚiGW oraz opisano finansowanie przedsięwzięć ze źródeł unijnych poprzez środki możliwe do uzyskania w ramach PO Infrastruktura i Środowisko, Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków Ekofunduszu.

6.2. Finansowanie ochrony środowiska – dane GUS

W tabeli poniżej przedstawiono nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg kierunków inwestowania oraz wg źródeł finansowania w 2009r. (dane GUS, Ochrona środowiska 2010).

Tabela 30. *Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania w tys. zł. w latach 2008-2009r. (dane GUS, Ochrona środowiska 2009 i Ochrona środowiska 2010).*

Lp.	Kierunek inwestowania	Nakłady w tys. zł.	
		2008	2009
Ochrona środowiska			
1	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	28 364,1	55 072,5
2	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	673 760,0	551 502,5
3	Gospodarka odpadami	33 985,2	51 486,2
4	Zmniejszenie hałasu i wibracji	7 569,8	14 997,2
5	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	30,0	22,8
6	Pozostałe	23 992,1	14 455,4
Gospodarka wodna			
1	Ujęcia i doprowadzenia wody	95 164,3	108 119,8
2	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	21 583,6	21 085,6
3	Zbiorniki i stopnie wodne	17 197,2	17 213,0
4	Regulacja i zabudowa rzek i potoków	3 072,9	13 280,5
5	Obwałowania przeciwpowodziowe	4 321,0	295,0
6	Stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych	62,8	1 298,6
OGÓŁEM		909 103	848 829,1

Tabela 31. *Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg źródeł finansowania w tys. zł. w latach 2008-2009r. (dane GUS, Ochrona środowiska 2009 i Ochrona środowiska 2010).*

Lp.	Źródła finansowania	Nakłady w tys. zł.	
		2008	2009
Ochrona środowiska			
1	środki własne	459 320,1	271 048,6
2	środki z budżetu centralnego	5 722,5	2 262,3
3	środki z budżetu województwa	981,0	3 162,9
4	środki z budżetu powiatu	13 269,9	48 787,7
5	środki z budżetu gminy	8 321,3	22 463,8
6	środki z zagranicy	23 737,3	61 280,2
7	fundusze ekologiczne	90 646,7	104 123,1
8	kredyty i pożyczki krajowe	33 772,9	130 748,3
9	inne środki	131 929,5	43 659,7
Gospodarka wodna			
1	środki własne	89 215,0	69 295,7
2	środki z budżetu centralnego	5 913,1	3 049,2
3	środki z budżetu województwa	13 621,2	25 022,8
4	środki z budżetu powiatu	-	57,1
5	środki z budżetu gminy	2 182,0	3 486,2
6	środki z zagranicy	2 064,7	49,0
7	fundusze ekologiczne	4 995,0	5 328,7
8	kredyty i pożyczki krajowe	5 214,0	36 265,3
9	inne środki	18 196,8	18 738,5
OGÓŁEM		909 103	848 829,1

6.3. Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w latach 2008-2010

W latach 2008-2010 WFOŚiGW dysponował środkami finansowymi w wysokości 470 315 tys. zł. W tabelach poniżej zestawiono przychody oraz wydatki WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2008-2010.

Tabela 32. *Struktura przychodów WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2008-2010 (w zł).*

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
1	2	3	4
Wpływy z tytułu opłat i kar	66 035 901	59 625 619	59 352 373
Przelewy nadwyżek dochodów z powiatowych i gminnych funduszy	3 981 597	3 029 008	6 346 833
Spląty rat kapitałowych od udzielonych pożyczek	68 436 890	74 406 889	82 472 117
Przychody z oprocentowania udzielonych pożyczek	8 331 553	6 018 602	7 085 557
Przychody z oprocentowania środków pieniężnych na rachunkach bankowych	7 368 210	7 838 134	6 591 415
Przychody pozostałe	374 546	1 309 537	1 710 659
Razem	154 528 697	152 227 789	163 558 954

Tabela 33. Struktura wypłaconej przez WFOŚiGW w Poznaniu pomocy finansowej w formie pożyczek i dotacji na zadania ekologiczne w latach 2008- 2009 według dziedzin (w zł)

Wydatki	2008	2009
1	2	3
Ogółem	123 881 836	130 449 851
Ochrona powietrza	32 561 751	21 781 375
Ochrona wód i gospodarka wodna	77 533 050	94 231 550
Ochrona powierzchni ziemi	1 758 000	1 087 956
Edukacja ekologiczna	2 921 420	3 592 135
Monitoring stanu środowiska	1 393 349	1 152 184
Przeciwdziałanie skutkom poważnych awarii	4 118 901	4 464 121
Ochrona przyrody	646 380	1 200 237
Pozostałe – inne kierunki	2 948 985	2 940 293

Dla roku 2010 nie ma możliwości wyodrębnienia danych w układzie jak za lata 2008-2009. Spowodowane jest to zmianą układu „Sprawozdania Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu za 2010 rok”. Zgodnie ze „Sprawozdaniem...” w 2010 r. wypłaty dotacji wyniosły 22.043.252 zł. Natomiast wypłaty pożyczek ze środków WFOŚiGW w Poznaniu w 2010 r. wyniosły 117.308.780 zł. Ogółem w 2010r. pożyczki i dotacje wyniosły 139.352.032 zł.

Z ogólnej kwoty wypłaconych w 2010 r. pożyczek wynoszącej 117.308.780 zł:

- gospodarki ściekowej i ochrony wód dotyczyła kwota 90.832.022 zł tj. 77,4%
- ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu dotyczyła kwota 13.612.486 zł tj. 11,6%
- gospodarki odpadami dotyczyła kwota 12.686.534 zł, tj. 10,8%
- pozostałe kierunki to kwota 177.738 zł tj. 0,2%.

Pomoc dotacyjna na przedsięwzięcia inwestycyjne w latach 2008-2010 w dużej mierze dotyczyła modernizacji kotłowni oraz inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Najczęściej była to pomoc dla jednostek budżetowych związanych ze służbą zdrowia i kultury, wyższych uczelni itp. Przedsięwzięcia pozainwestycyjne finansowane dotacjami to edukacja ekologiczna, ochrona przyrody, monitoring środowiska, zapobieganie oraz likwidacja poważnych awarii i ich skutków. W zakresie monitoringu stanu środowiska dofinansowanie dotyczyło Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i jednostek z nim współpracujących w zakresie realizacji zintegrowanych działań monitoringowych na terenie województwa wielkopolskiego.

W tabelach poniżej wymieniono największe pod względem wartości umowy pożyczkowe zawarte przez WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2008-2010 oraz projekty wspierane przez WFOŚiGW w Poznaniu pomocą dotacyjną w latach 2008-2010.

Tabela 34. Zawarte przez WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2008-2010 umowy pożyczkowe (największe pod względem wartości).

Beneficjent	Zadanie	Kwota pożyczki	Koszt zadania
Rok 2008			
Gospodarka wodna i ochrona wód			
Gmina Przykona	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Laski i Rzgów	3.500.000 zł	5.081.853,45 zł
Gmina Blizanów	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Pawłówek, Pruszków, Dębniaki Kaliskie	3.500.000 zł	4.128.033,47 zł
Gmina Jutrosin	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z rurociągiem tłocznym i 5 przepompowniami ścieków w miejscowości Dulin	3.000.000 zł	3.934.988,44 zł
Gmina Żelazków	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Żelazków	2.500.000 zł	282.5081,78 zł
Gmina Kościan	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Racocie	2.500.000 zł	3.608.428,75 zł
Gmina Ślesin	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w miejscowości Biskupie, Kolonia Sarnowa, Szyszyn	2.500.000 zł	3.660.000 zł
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Śremie Sp. z o.o.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Śremie	2.100.000 zł	7.725.808 zł
Gmina Sęszew	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Witobel – Zamysłowo -I etap	2.100.000 zł	4.125.000 zł
Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Środzie Wielkopolskiej	Budowa rurociągu tłoczno 2x400 mm z przepompowniami ścieków w miejscowości Kijewo do oczyszczalni ścieków w miejscowości Chwałkowo	1.997.600 zł	399.5376 zł
Gmina Witkowo	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami i przepompowniami w Witkowie w obrębie ulic: Strzałkowska, Zielona, Cmentarna, Wodociągowa, Skośna, Wrzesińska, Ogrodowa	1.600.000 zł	1.913.946,57 zł
Gmina Sęszew	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Witobel – Zamysłowo - II etap (ulica Twardowska i cz. ulicy Wrocławskiej)	800.000 zł	1.230.000 zł
Ochrona powietrza			
Gmina Miejska Wągrowiec	Termomodernizacja miejskich obiektów użyteczności publicznej „Ciepły Wągrowiec” (Szkoła Podstawowa Nr 2, Nr 3 i Nr 4, gimnazjum Nr 1 i Hala OSiR) w Wągrowcu	2.800.000 zł	6.897.817,83 zł
Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie	Termomodernizacja budynków szpitalnych przy ul. Św. Jana 9 w Gnieźnie z modernizacją kotłowni z węglowej na gazową oraz montażem kolektorów słonecznych	2.486.900 zł	4.328.264,47 zł
Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	Termomodernizacja Domu Studenckiego „Esculap” oraz przyległego Centrum Dydaktyczno Rekrutacyjnego wraz z łącznikiem przy ul. Przybyszewskiego 39 w Poznaniu	2.400.000 zł	3.942.200,02 zł
Miasto Poznań	Zakup 2 zespołów prądotwórczych w celu ograniczenia emisji biogazu składowiskowego do atmosfery	1.000.000 zł	2.320.000 zł
Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Krotoszynie	Rozbudowa miejskiego systemu ciepłowniczego w Krotoszynie wraz z likwidacją kotłowni węglowych w budynkach użyteczności publicznej	804.000 zł	1.149.447,03 zł
Gmina Krotoszyn	Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej Nr 4 w Krotoszynie	700.000 zł	1.077.848,12 zł
Miasto Poznań	Termomodernizacja budynku Gimnazjum Nr 44 przy ul. Jesionowej 14 w	700.000 zł	1.838.519 zł

	Poznaniu		
Miasto Poznań	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej Nr 11 na Osiedlu Wichrowe Wzgórze 119 w Poznaniu	640.000 zł	1.999.995 zł
Miasto Poznań	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej Nr 51 na Osiedlu Lecha 37 w Poznaniu	640.000 zł	1.956.428 zł
Powiat Gnieźnieński	Modernizacja systemu grzewczego wraz z termomodernizacją i usunięciem eternitu z dachu Zespołu Placówek Wsparcia Rodziny „Droga do domu” w Trzemesznie	600.000 zł	1.037.408,99 zł
Rok 2009r.			
<i>Gospodarka wodna i ochrona wód</i>			
Gmina Rawicz	Rozwiązywanie gospodarki wodno – ściekowej podrawickich miejscowości Masłowo etap 3 i 4 i Szymanowo	3.930.198 zł	9.180.719,28 zł
Gmina Lwówek	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Lwówek, miejscowości Pakosław, Brody	3.000.000 zł	4.391.940,41 zł
Miasto Luboń	Budowa kanalizacji sanitarnej w zlewni ul. Ogrodowej w Luboniu	3.000.000 zł	6.107.955,8 zł
Gmina Gniezno	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Welnica	2.500.000zł	3.914.954,19 zł
Gmina Miejska Górk	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w mieście Miejska Górk i wsi Karolinki – etap I	2.500.000 zł	3.435.902,51 zł
Gmina Kościelec	Budowa sieci kanalizacji: sanitarnej grawitacyjno-tłocznej dla gminy Kościelec, etap I, część 1, zadanie III Mariampol	2.300.000 zł	2.713.598,93 zł
Gmina Czarniejewo	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w mieście Czarniejewo	2.000.000 zł	2.458.733,49 zł
Gmina Wągrowiec	Budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Kobylec – II część	2.000.000 zł	2.321.433,25 zł
Gmina Babiak	Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Polonisz	1.230.000 zł	2.228.261,65 zł
Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Strzelcach Wielkich	Projekt: Systemy kanalizacji zbiorczych aglomeracji Kobylin-Krobia-Pogorzela. Zadanie nr 1: „Budowa oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Kobylin”	2.000.000 zł	4.407.412,47 zł
Gmina Powidz	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w m. Powidz - Przybrodzin	1.996.000 zł	2.311.466,86 zł
Gmina Duszniki	Budowa kanalizacji sanitarnej w Wilczynie	1.400.000 zł	2.231.598,89 zł
Gmina Przemęt	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami i przepompowniami w miejscowości Starkowo	1.377.400 zł	2.552.823,04 zł
Gmina Lądek	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami w miejscowościach Ląd i Ciężen	1.340.000 zł	3.476.660,25 zł
Gmina Bralin	Budowa kanalizacji sanitarnej dla Nowej Wsi Książęcej	1.032.000 zł	3.181.366,5 zł
Wodociągi Kępińskie Sp. z o.o.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Mianowice i Olszowa	588.000 zł	4.200.000 zł
<i>Ochrona powietrza</i>			
Szpital Specjalistyczne w Pile	Przebudowa systemu grzewczego w Szpitalu Specjalistycznym w Pile z kotłowni miałowej na kotłownię wykorzystującą jako paliwo biomase i ciepło z kolektorów słonecznych z modernizacją sieci przesyłowych	1.973.960 zł	20.313.800 zł
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Tęcza” w Turku	Modernizacja systemu grzewczego w terenie Osiedla Mieszkaniowego Browarna-Piłsudskiego-Milewskiego w Turku	1.763.400 zł	2.568.564,58 zł
Politechnika Poznańska	Termomodernizacja budynku DS1 Politechniki Poznańskiej w Poznaniu wraz	1.350.000 zł	3.354.959 zł

	z montażem kolektorów słonecznych na potrzeby c.w.u.		
Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Lesznie	Modernizacja instalacji odsiarczania spalin w zakresie kotła WRm10 w kotłowni Zatorze w Lesznie	899.500 zł	1.799.000 zł
Energetyka Ciepła – Kępno Sp. z o.o. w Kępnie	Modernizacja urządzeń odpylających gazy kotłowni miejskiej w Kępnie	600.000 zł	898.585 zł
Rok 2010			
Gospodarka wodna i ochrona wód			
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Oborniki	Zapewnienie prawidłowego systemu odbioru ścieków na obszarze aglomeracji Oborniki	15.160.000 zł	46.493.271,17 zł
Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich, Strzelce Wielkie	Projekt: Systemy kanalizacji zbiorczych aglomeracji gmin Kobylin-Krobia-Pogorzela. Zadanie nr 2, 3, 4 etap II część 2, 5, 6, 7, 9	15.048.638,6 zł	36.183.309,93 zł
Gmina Śmigiel	Kompleksowe zagospodarowanie ścieków z zlewni rzeki Obry - Gmina Śmigiel, Kontrakt III, IV, V, VI, VII, VIII	9.970.998 zł	42.944.078,75 zł
Gmina Krotoszyn	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Krotoszyn - etap II	9.000.000 zł	32.950.958,3 zł
Gmina Miasteczko Krajeńskie	Ochrona wód zlewni rzeki Noteć - aglomeracja Miasteczko Krajeńskie	6.245.404,76 zł	17.216.625,49 zł
Gmina Stare Miasto	Przebudowa i rozbudowa istniejącej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w m. Modła Królewska, gmina Stare Miasto	5.000.000 zł	9.514.780 zł
Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., Pleszew	Rozbudowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków oraz budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej z przykanalikami, przepompowniami ścieków wraz z przewodami tłocznymi i przyłączami energetycznymi w m. Pleszew i Lenartowice	4.827.700 zł	9.797.960,34 zł
Gmina Wolsztyn	Budowa kanalizacji sanitarnej dla m. Nowa Dąbrowa, Nowy Widzim, Stary Widzim, Rudno, Wilcze	4.778.560 zł	7.778.567,7 zł
Gmina Kiszkowo	Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami w m. Brudzewko, Ujazd, Żylice, Sławno, Kamionek, Głębokie, Imiołki i Skrzetuszewo wraz z oczyszczalnią w Sławnie	4.000.000 zł	8.432.594,37 zł
Gmina Międzychód	Budowa kanalizacji sanitarnej Łowyń - Głazewo - Gorzyń Etap III budowa kanalizacji sanitarnej w m. Łowyń	2 800.000 zł	5.471.869,9 zł
Gmina Krajenka	Budowa kolektorów tranzytowych pomiędzy miejscowościami Krajenka, Żeleźnica, Augustowo, Paruszka-Dolnik, Śmiardowo Krajeńskie i Podróźna w Gminie Krajenka	2.700.000 zł	3.468.583,18 zł
Gmina Kazimierz Biskupi	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w m. Kozarzew, Kozarzewek, Dębówka, Radwaniec, Tokarki, Cząstków, Dobrosołowo, Anielewo, Komorowo gm. Kazimierz Biskupi - zad. Nr 5 wieś Cząstków - Wierzchy, zad. Nr 6 wieś Dobrosołowo	2.612.000 zł	6.530.218,58 zł
Gmina Wyrzysk	Ochrona wód zlewni rzeki Noteć - aglomeracja Wyrzysk. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Osiek nad Notecią	2.378.249 zł	4.564.319,19 zł
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Oborniki	Uporządkowanie gospodarki ściekowej miejscowości Świerkówki, Ocieszyn, Roźnowo (dokończenie) i Marszewiec	2.374.900 zł	4.443.420,3 zł
Gmina Dopiewo	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Skórzewo w gminie Dopiewo	2.000.000 zł	6.805.765,71 zł
Gmina Kościan	Budowa kanalizacji sanitarnej w Kokorzynie i Szczodrowie	2.000.000 zł	3.754.339,45 zł

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Jarocin	Rozbudowa części mechanicznej oczyszczalni ścieków w Cielczy	2.000.000 zł	4.484.700 zł
Gmina Lipno	Budowa kanalizacji sanitarnej w Lipnie etap I	1.736.400 zł	4.453.210,36 zł
Gmina Suchy Las	Budowa zbiornika retencyjnego wód deszczowych we wsi Złotniki, gmina Suchy Las	1.500.000 zł	2.657.074,88 zł
Gmina Zaniemyśl	Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Zaniemyśl dla miejscowości Zwola - Majdany - Łękno	1.409.000 zł	2.879.869,95 zł
Gmina Stęszew	Budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Sapowice - II etap	1.000.000 zł	1.737.322,09 zł
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Jarocin	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na nieruchomościach położonych w m. Radlin, gmina Jarocin	1.300.000 zł	2.893.993,93 zł
Ochrona powietrza			
Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., Ostrzeszów	Modernizacja Kotłowni Miejskiej zlokalizowanej przy ul. Przemysłowej w Ostrzeszowie oraz budowa sieci ciepłowniczej i grupowych węzłów cieplnych	5.000.000 zł	7.367.755 zł
Powiat Poznański	Termomodernizacja budynków Domu Pomocy Społecznej w Lisówkach wraz z zastosowaniem kolektorów słonecznych	2.450.000 zł	4.921.902,74 zł
Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o., Piła	Modernizacja sieci KR-Koszyce z połączeniem z siecią KR-Zachód	1.200.000 zł	1.759.000 zł
Gmina Przygodzice	Termomodernizacja budynków z przebudową kotłowni Zespołu Szkół w Jankowie Przygodzkim	900.000 zł	2.072.381,02 zł
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., Gniezno	Przeniesienie i modernizacja kotła WR-10 wraz z wykonaniem projektu technicznego	700.000 zł	2.089.000 zł
Miasto Leszno	Zamiana sposobu ogrzewania budynków mieszkalnych w centrum Miasta, polegająca na zastąpieniu indywidualnych palenisk węglowych kotłami gazowymi - etap I	685.100 zł	1.382.498,51 zł
Aquapark Wągrowiec Sp. z o.o.	Zainstalowanie układu kolektorów słonecznych oraz pomp ciepła jako odnawialnych źródeł energii w budowanym Aquaparku w Wągrowcu	500.000 zł	743.000 zł
Gmina Kotlin	Zmiana układu zasilania w ciepło (kotłownia gazowa) Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Kotlinie, przy ulicy Marii Konopnickiej	285.000 zł	426.174,04 zł
Gmina Niechanowo	Termomodernizacja budynków: Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Kultury, wraz z wymianą kotłowni węglowej na gazową	400.000 zł	814.888,63 zł
Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o., Piła	Modernizacja instalacji odpylania dla kotła WR-10 nr 5 na kotłowni KR-Kaczorska w Pile	161.400 zł	358.000 zł

Tabela 35. Największe przedsięwzięcia wspierane przez WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2008-2010 pomocą dotacyjną

Beneficjent	Zadanie	Kwota pomocy
Rok 2008		
Gospodarka wodna		
Województwo Wielkopolskie – Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu	Polder Dobrów – Radyczyny – modernizacja wału lewostronnego rzeki Warty – etap II gmina Kościelec i Brudzew, powiat Koło i Turek	1.000.000 zł
Województwo Wielkopolskie – Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu	Przebudowa wału lewostronnego rzeki Prosnys etap I Gm. Żerków i Gizałki	700.000 zł
Ochrona powietrza		
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu	Modernizacja systemu ogrzewania obiektu Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, likwidacja kotłowni stałopalnej, wykonanie kotłowni gazowej przy ul. Podolańskiej 52 w Poznaniu	800.000 zł
Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Trzciance	Termomodernizacja budynków Szpitala Powiatowego w Trzciance wraz z instalacją kolektorów słonecznych	500.000 zł
Ochotnicze Hufce Pracy – Centrum Kształcenia i Wychowania w Pleszewie	Termomodernizacja budynków OHP – Centrum Kształcenia i Wychowania w Pleszewie, likwidacja kotłowni węglowo – miałowej, wybudowanie lokalnych kotłowni gazowych I etap	400.000 zł
Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu	Wykonanie instalacji solarnej wspomagającej przygotowanie ciepłej wody użytkowej dla 2 Domów Studenckich „Zbyszko” i „Jagienka”	300.000 zł
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu	Termomodernizacja obiektu Komendy Powiatowej Policji w Wągrowcu	300.000 zł
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu	Termomodernizacja budynku administracyjno – biurowego Nr 2 na terenie obiektu Oddziału Prewencji w Poznaniu	300.000 zł
CARITAS – Parafia p.w. Św. Jana Chrzciciela w Trzciance	Montaż pompy ciepła oraz termomodernizacja budynku głównego CARITAS w Trzciance	260.000 zł
Wojewódzki Szpital Zespolony w Koninie	Instalacja kolektorów słonecznych do podgrzewania ciepłej wody użytkowej w połączeniu z modernizacją instalacji c.o. w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Koninie przy ul. Kard. S. Wyszyńskiego 1 – dokończenie termomodernizacji	258.600 zł
Szpital Kliniczny im. H. Święcickiego Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu	Montaż kolektorów słonecznych wraz z modernizacją węzła cieplnego c.o.	245.000 zł
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu	Termomodernizacja obiektu Komendy Powiatowej Policji w Środzie Wlkp.	210.000 zł
Ochrona przyrody		
Województwo Wielkopolskie	Dostawa zajęcy do wyznaczonych obwodów łowieckich województwa wielkopolskiego w ramach Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie wielkopolskim w latach 2005-2015	144.040 zł
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy	Utrzymanie, prowadzenie i rewaloryzacja historycznego, zabytkowego Parku –	50.000 zł

Państwowe, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	Arboretum Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie	
Edukacja ekologiczna		
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu	Dofinansowanie działalności ośrodków edukacji przyrodniczej w Chalinie i Łądzie i edukacji ekologicznej oraz realizacji programu Zielone Szkoły prowadzonej przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego	1.000.000 zł
Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych Oddział Wielkopolski w Poznaniu	Kompleksowa realizacja programu edukacji ekologicznej w 2008r. prowadzonej przez Wielkopolski Oddział Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych w Poznaniu	300.000 zł
Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu	Przygotowanie, druk oraz oprawa albumu pod roboczym tytułem Puszcza Notecka	200.000 zł
Wojewoda Wielkopolski	Organizacja obchodów Światowych Dni Ochrony Środowiska – Wielkopolska 2008	125.070 zł
Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych Oddział Wielkopolski w Poznaniu	Kompleksowe przygotowanie książki, materiałów konferencyjnych pt. „Zaopatrzenie w wodę, jakość i ochrona wód” dwutomowe wydawnictwo WODA 2008r	100.000 zł
Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu	Zarządzanie środowiskiem – zintegrowany program edukacyjny dla pracowników samorządowych	100.000 zł
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu	Rozwój edukacji ekologicznej na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu	100.000 zł
Monitoring stanu środowiska		
Wielkopolski Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu	Badania monitoringowe środowiska w województwie wielkopolskim w roku 2008	1.225.000 zł
Zapobieganie i likwidacja skutków poważnych awarii		
Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Poznaniu	Zakup samochodów ratowniczo – gaśniczych i sprzętu ratowniczego	1.500.000 zł
Powiat Szamotulski	Zakup ciężkiego samochodu gaśniczego dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Szamotułach	300.000 zł
Powiat Turecki	Zakup ciężkiego samochodu gaśniczego dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Turku	300.000 zł
Powiat Rawicki	Zakup ciężkiego samochodu gaśniczego dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Rawiczu	300.000 zł
Powiat Średzki	Zakup ciężkiego pojazdu gaśniczego z napędem terenowym	300.000 zł
Ochrona powierzchni ziemi		
Wielkopolska Izba Rolnicza w Poznaniu	Program rekultywacji gleb zakwaszonych poprzez nawożenie wapnem pochodzenia naturalnego	1.500.000 zł
Powiat Poznański	Realizacja programu likwidacji wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu poznańskiego	657.000 zł
Wielkopolski Ośrodek Doradztwa	Agrochemiczne badanie gleb na Obszarach Szczególnie Narażonych	500.000 zł

Rolniczego w Poznaniu	w województwie wielkopolskim (kontynuacja)	
Rok 2009		
Ochrona powietrza		
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu	Zmiana systemu ogrzewania wraz z termomodernizacją budynku Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie	200.000 zł
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu	Przebudowa i adaptacja istniejącego budynku dla potrzeb Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu (termomodernizacja)	1.400.000 zł
Ochotnicze Hufce Pracy – Centrum Kształcenia i Wychowania w Pleszewie	Termomodernizacja budynków Ochotniczych Hufców Pracy - Centrum Kształcenia i Wychowania w Pleszewie, likwidacja kotłowni węglowo-miałowej, wybudowanie lokalnych kotłowni gazowych - II etap	774.000 zł
Ochrona powierzchni ziemi		
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu	Likwidacja skutków klęski żywiołowej celem zachowania i ochrony ekosystemów leśnych	270.000 zł
Państwowe Gospodarstwo Leśne – Lasy Państwowe – Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	Utrzymanie, prowadzenie rewaloryzacja historycznego, zabytkowego Parku – Arboretum Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie	114.000 zł
Województwo Wielkopolskie	Dostawa zajęcy w ramach „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie wielkopolskim w latach 2005-2015”	129.400 zł
Edukacja ekologiczna		
Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych Oddział Wielkopolski w Poznaniu	Kompleksowa realizacja programu edukacji ekologicznej w 2009r. prowadzonej przez Wielkopolski Oddział Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych w Poznaniu	350.000 zł
Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” w Poznaniu	Działalność edukacyjna Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra” – 2009/2010	50.000 zł
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego	Dofinansowanie działalności ośrodków edukacji przyrodniczej w Chalinie i Łądzie, edukacji ekologicznej oraz realizacji programu Zielone Szkoły prowadzonej przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego	1.000.000 zł
Nadleśnictwo Złotów	Ośrodek Edukacji Przyrodniczo Leśnej i Ekologicznej Nadleśnictwa Złotów, działalność edukacyjna realizowana przez Ośrodek, budowa ścieżki edukacyjnej „Bagna babiego jeziora” oraz I etap przystosowania budynku dawnego spichlerza na potrzeby edukacji w Ośrodku – etap I	70.000 zł
Państwowe Gospodarstwo Leśne – Lasy Państwowe – Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	Działalność OKL w Gołuchowie w zakresie masowej edukacji i wydawnictw	125.000 zł
Polskie Towarzystwo Melioracyjne – Oddział w Koninie	Działalność edukacyjna związana z problematyką ochrony środowiska i gospodarki wodnej	84.000 zł
„Abrys” Sp. z o.o.	Szkolenia, konferencje, XII Międzynarodowy Zjazd Ekologiczny, XV Wielkopolskie Forum Ekologiczne	6.700 zł 9.300 zł 19.700 zł 10.000 zł

		10.000 zł
Lasy Państwowe – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu	Rozwój edukacji leśnej na terenie RDLP w Poznaniu	70.824 zł
Fundacja Biblioteka Ekologiczna	Zaopatrzenie szkół z terenu województwa wielkopolskiego w miesięczniki o tematyce ekologicznej, jako pomoce dydaktyczne dla nauczycieli prowadzących lekcje i zajęcia w zakresie ochrony środowiska	430.898 zł
Zapobieganie i likwidacja skutków poważnych awarii		
Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Poznaniu	Zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych i sprzętu ratowniczego	3.350.000 zł
Monitoring środowiska		
Wielkopolski Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu	Badanie stanu środowiska w województwie wielkopolskim w latach 2009-2010	2.500.000 zł
Rok 2010		
Gospodarka wodna		
Województwo Wielkopolskie	Budowa zbiornika wodnego Jutrosin	7.490.643,59 zł
Województwo Wielkopolskie	Renowacja zbiornika małej retencji Koszyce powiat Piła	200.000 zł
Ochrona powietrza		
Szpital Kliniczny im. Karola Jonschera Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	Termomodernizacja budynku Kliniki Psychiatrii w Szpitalu Klinicznym przy ul. Szpitalnej 27/33 w Poznaniu	659.155 zł
Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP, Skrzatusz	Budowa instalacji i centrali z pompami ciepła w Domu Pielgrzyma przy Sanktuarium w Skrzatuszu	550.000 zł
Ochotnicze Hufce Pracy Centrum Kształcenia i Wychowania, Pleszew	Termomodernizacja budynków Ochotniczych Hufców Pracy - Centrum Kształcenia i Wychowania w Pleszewie - III etap	562.000 zł
Szpital Kliniczny Przemienienia Pańskiego Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego, Poznań	Termomodernizacja budynku szpitala przy ulicy Szamarzewskiego 82/84 w Poznaniu	528.100 zł
Powiat Ostrzeszowski	Termomodernizacja budynku Strażnicy Komendy PSP w Ostrzeszowie	389.000 zł
Szpital Kliniczny im. Karola Jonschera Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	Termomodernizacja budynku Pawilonu Pulmonologicznego z łącznikiem w Szpitalu Klinicznym przy ul. Szpitalnej 27/33 w Poznaniu	239.000 zł
Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego, Warszawa (Dom Zakonny w Pniewach)	Modernizacja kotłowni gazowej wraz z modernizacją sieci ciepłowniczej w obiekcie Domu Zakonnego Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK w Pniewach	200.000 zł

6.4. Finansowanie przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w województwie wielkopolskim w latach 2008-2010

Misją Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie przedsięwzięć, służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju.

Absorpcja bezzwrotnych środków europejskich, przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną oraz współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z tych środków, ze środków własnych, stanowi, w ujęciu finansowym, najistotniejszy element działalności NFOŚiGW.

Działania zmierzające do wykorzystania środków pomocy europejskiej koncentrowały się w latach 2008-2010 głównie wokół:

- współfinansowania i obsługi przedsięwzięć, które uzyskały dofinansowanie ze środków ISPA/Funduszu Spójności, w ramach perspektywy finansowej 2000-2006;
- wdrażania, przygotowania do wdrażania i współfinansowania, ze środków Narodowego Funduszu, przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko;
- obsługi przedsięwzięć realizowanych ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, EFP PHARE, SIDA i in.

Narodowy Fundusz wspierał również inne przedsięwzięcia, których realizacja nie angażuje środków europejskich, ale są one niezbędne dla realizacji Polityki Ekologicznej Państwa i wynikają ze Strategii działania Narodowego Funduszu.

Dla województwa wielkopolskiego finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 2008-2010 było na poziomie 472,7 mln zł., w tym 215,1 mln zł. to transfer środków europejskich²⁰ a 257,6 mln zł. to przedsięwzięcia finansowane ze środków NFOŚiGW.

W tabelach poniżej przedstawiono umowy pożyczkowe zawarte przez NFOŚiGW w latach 2008-2010 oraz projekty wspierane przez NFOŚiGW pomocą dotacyjną w latach 2008-2010.

²⁰ Transfery pomocy zagranicznej: SPO WKP, PO LiŚ, NMF i MF EOG, FS, EFP PHARE

Tabela 36. Przedsięwzięcia wspierane przez NFOŚiGW w latach 2008-2010 pomocą dotacyjną

L.p.	Beneficjent	Zadanie	Nr umowy	Koszt całkowity	Dofinansowanie NFOŚiGW	Data zakończenia realizacji
Rok 2008						
1	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Antonin	Wyposażenie ośrodka edukacji ekologicznej dla LKP "Lasy Rychtałskie" oraz budowa leśnej wiaty edukacyjnej na terenie Nadleśnictwa	379/2007/D	107 770,76	47 780	2008-05-09
2	Abrys Spółka z o.o. Poznań	IX edycja Konkursu „Przeglądu Komunalnego” o Puchar Recyklingu	297/2008/D	256 000	100 000	2008-12-12
3	Szpital Rehabilitacyjno-Kardiologiczny	Termomodernizacja budynków Szpitala Rehabilitacyjno-Kardiologicznego w Kowanówku	459/2008/D	3 575 140	1 447 750	2008-12-15
4	Wielkopolski Park Narodowy	Ochrona półnaturalnych ekosystemów łąkowych w Wielkopolskim Parku Narodowym	226/2008/D	30 610	30 000	2008-11-30
5	Państwowa Straż Pożarna Komenda Wojewódzka Poznań	Przygotowanie i obsługa 14 sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu wraz	187/2008/D	327 340,21	327 340,21	2008-12-31
6	Wielkopolski Park Narodowy	Zakup dwóch samochodów do ochrony przeciwpożarowej leśnych ekosystemów Wielkopolskiego Parku Narodowego	424/2008/D	140 000	140 000	2008-12-31
Rok 2009						
1	Państwowa Straż Pożarna Komenda Powiatowa Grodzisk Wielkopolski	Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego z funkcją ograniczania skażeń chemiczno-ekologicznych	530/2009/D	600 000	138 000	2009-12-04
2	Państwowa Straż Pożarna Komenda Powiatowa Gniezno	Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego z funkcją ograniczania skażeń chemiczno-ekologicznych	554/2009/D	600 000	180 000	2009-12-04
3	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Wolsztyn	Rozwój zaplecza szkółkarskiego w celu podniesienia jakości materiału sadzeniowego przeznaczonego do odbudowy naturalnej	455/2008/D	66 630,57	52 800	2009-01-05
4	Instytut Adama Mickiewicza	Oprawa kulturalna i artystyczna 14 sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu	232/2008/D	655 935	655 935	2009-02-13
5	Lasy Państwowe	Rozwój bazy szkółkarskiej w Nadleśnictwie	318/2009/D	909 280	534 800	2009-11-15

L.p.	Beneficjent	Zadanie	Nr umowy	Koszt całkowity	Dofinansowanie NFOŚiGW	Data zakończenia realizacji
	Nadleśnictwo Bolewice	Bolewice na potrzeby renaturalizacji (przebudowy) ekosystemów leśnych				
6	Miasto Złotów	Organizacja XIV edycji Euro Eco Meetingu Złotów 2008	446/2008/D	129 899,92	29 748,14	2009-07-16
7	Abrys Spółka z o.o. Poznań	Wydanie miesięcznika Przegląd Komunalny w roku 2008/2009	293/2008/D	1 104 800	44 200	2009-03-17
8	Państwowa Straż Pożarna Komenda Miejska Poznań	Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego z funkcją ograniczania stref skażeń chemiczno-ekologicznych	486/2009/D	599 200	231 710	2009-12-17
9	Wielkopolski Park Narodowy	Wykonanie termomodernizacji i wymiana stolarki zewnętrznej w budynku Centrum Edukacji Ekologicznej	292/2008/D	657 700	560 000	2009-05-18
10	Szpital Powiatowy im. Prof. Romana Drewsa w Chodzieży	Odnawialne źródła energii i termomodernizacja budynków Szpitala Powiatowego	418/2009/D	1 635 964,05	336 786,16	2009-12-18
11	Szpital Powiatowy im. Prof. Romana Drewsa w Chodzieży	Odnawialne źródła energii i termomodernizacja budynków Szpitala Powiatowego	419/2009/D	1 635 964,05	119 975	2009-12-18
12	Komendant Główny Policji Warszawa	Zapewnienie bezpieczeństwa 14 sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych	190/2008/D	1 780 000	1 780 000	2009-01-19
13	Poleski Park Narodowy Urszulin	Ochrona fauny w Poleskim Parku Narodowym	223/2009/D	97 900	88 900	2009-11-20
14	Szpital - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Śrem	Termomodernizacja budynku Szpitala w Śremie	478/2008/D	8 032 350	4 016 170	2009-09-21
15	Wojewódzki Szpital Zespolony	Termomodernizacja budynku kompleksu leczniczego przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Koninie	172/2007/D	5 4394 00	1 393 000	2009-03-23
16	Wielkopolski Park Narodowy	Rozwój i modernizacja bazy edukacyjnej Centrum Edukacji Ekologicznej Wielkopolskiego Parku Narodowego w Jezioranach	417/2008/D	48 052,67	39 431,99	2009-03-30
17	Fundacja Biblioteka Ekologiczna Poznań	Modernizacja biblioteki specjalistycznej oraz rozwój bazy czytelnicznej na rzecz ochrony środowiska	382/2008/D	36 696,78	36 687,37	2009-07-30
18	Nadleśnictwo Międzychód	Zabezpieczenie przeciwpożarowe Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Notecka	256/2009/D	172 000	128 000	2009-12-30

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010

L.p.	Beneficjent	Zadanie	Nr umowy	Koszt całkowity	Dofinansowanie NFOŚiGW	Data zakończenia realizacji
19	Wielkopolski Park Narodowy	Ochrona ekosystemów leśnych w Wielkopolskim Parku Narodowym w 2009r.	244/2009/D	339 000	259 000	2009-12-31
20	Lasy Państwowe Dyrekcja Regionalna Poznań	Poprawa bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	231/2008/D	1 105 000	850 000	2009-12-31
21	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Termomodernizacja budynków Szpitala w Obornikach	49/2008/D	2 817 668	488 527	2009-12-31
22	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Termomodernizacja budynków Szpitala w Obornikach	50/2008/D	2 817 668	920 025	2009-12-31
23	Wielkopolski Park Narodowy	Zakup sprzętu i wyposażenia w ramach ochrony ekosystemów wodnych Wielkopolskiego Parku Narodowego	711/2009/D	56 300	56 300	2009-12-31
Rok 2010						
1	Państwowa Straż Pożarna Komenda Miejska Poznań	Modernizacja i wyposażenie komory dymowej do ćwiczeń	559/2010/D	150 000	150 000	2010-12-06
2	Województwo Wielkopolskie	Likwidacja 13 szt. mogilników na terenie województwa wielkopolskiego - etap III	301/2008/D	6 213 237	3 106 618	2010-07-07
3	Nadleśnictwo Węgliniec	Modernizacja drogi leśnej nr 46 - dojazd pożarowy nr 4	396/2009/D	487 181,45	231 875	2010-06-13
4	Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody "Salamandra" Poznań	XXI Ogólnopolska Konferencja Chiropterologiczna	463/2008/D	36 840,59	10 847,2	2010-01-19
5	Miasto Złotów	Organizacja XV edycji Euro Eko Meeting Złotów	485/2009/D	206 774,52	71 466,18	2010-04-19
6	Wielkopolski Park Narodowy	Wykup nieruchomości w miejscowości Górka w granicach Wielkopolskiego Parku Narodowego	182/2009/D	301 212	301 212	2010-01-21
7	Abrys Spółka z o.o. Poznań	X edycja konkursu "Przeglądu Komunalnego" o Puchar Recyklingu	324/2009/D	364 500	198 000	2010-02-26
8	Abrys Spółka z o.o. Poznań	Wydawanie miesięcznika "Przegląd komunalny" w roku 2009/2010	206/2009/D	1 159 843,38	30 000	2010-05-28
9	Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody "Salamandra" Poznań	Magazyn Przyrodniczy "Salamandra" nr. 28 i 29	299/2009/D	118 327,12	30 000	2010-07-30

L.p.	Beneficjent	Zadanie	Nr umowy	Koszt całkowity	Dofinansowanie NFOŚiGW	Data zakończenia realizacji
10	Nadleśnictwo Międzychód	Budowa nowej instalacji wodociągowo-nawadniającej dla potrzeb szkółki leśnej w Kaplinie oraz przebudowa pompowni	714/2009/D	466 000	291 144,86	2010-12-31
11	Wielkopolski Park Narodowy	Budowa systemu monitoringu ekosystemów wodnych oraz aktualizacja danych limnologicznych jezior Wielkopolskiego PN	380/2010/D	289 000	289 000	2010-12-31

Tabela 37. Zawarte przez NFOŚiGW w latach 2008-2009 umowy pożyczkowe (brak umów pożyczkowych w roku 2010).

L.p.	Beneficjent	Zadanie	Nr umowy	Koszt całkowity	Dofinansowanie NFOŚiGW	Data zakończenia realizacji
Rok 2008						
1	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Śremie Sp. z o.o.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Śremie	448/2007/P	7 755 000	3 850 000	2009-09-23
2	Auto Mirmar S.C. M. Szczepankiewicz, M. Lis	Doposażenie stacji demontażu:1.Wózek widłowy;2.Podnośnik dwukolumnowy elektromechaniczny, asymetryczny o udźwigu 3200kg	64/2008/P	284 000	227 200	2008-06-30
3	Elektrownia Pątnów II Sp. z o.o. Konin	Rekonstrukcja Elektrowni Pątnów - Etap I, bloki 7 i 8	735/2003/P	1 841 314 700	226 000 000	2008-06-30
4	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	Modernizacja Kotłowni Rejonowej w Jarocinie	454/2007/P	8 063 900	3 350 000	2008-10-30
Rok 2009						
1	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Śremie Sp. z o.o.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Śremie	448/2007/P	7 755 000	3 850 000	2009-09-23

6.5. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko w województwie wielkopolskim

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, wraz z pozostałymi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kraju, jest odpowiedzialny za wdrażanie dwóch priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – Priorytetu I oraz Priorytetu II dla projektów o wartości całkowitej do 25 mln euro.

W 2010 roku WFOŚiGW w Poznaniu zakończył ocenę merytoryczną II stopnia projektu „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Szamotuły”, którego Beneficjentem jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Szamotułach. Projekt ten znalazł się na Liście rankingowej ze statusem projektu rezerwowego i został wskazany do oceny przez Ministerstwo Środowiska. W wyniku podpisania Aneksu nr 1 do Porozumienia w sprawie przekazania i przyjęcia do realizacji zadań w ramach osi priorytetowych I i II POIiŚ, zawartego pomiędzy WFOŚiGW w Poznaniu a NFOŚiGW, powyższy projekt został przekazany do dalszej realizacji do NFOŚiGW.

Do końca 2010r. WFOŚiGW podpisał umowy o dofinansowanie dla 7 projektów (3 złożone w 2010r.):

1. Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej podrawickich miejscowości Masłowo (etap 3-4) i Szymanowo
 - całkowity koszt projektu: 9 180 719,28 zł
 - wnioskowana kwota dofinansowania: 4 851 505,20 zł
2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Krotoszyn - etap II
 - całkowity koszt projektu: 78 951 410,93 zł
 - wnioskowana kwota dofinansowania: 39 365 869,34 zł
3. Zapewnienie prawidłowego systemu odbioru ścieków na obszarze aglomeracji Oborniki
 - całkowity koszt projektu: 93 281 556,24 zł
 - wnioskowana kwota dofinansowania: 47 300 630,44 zł
4. Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Gminie Pleszew
 - całkowity koszt projektu: 25 189 832,30 zł
 - wnioskowana kwota dofinansowania: 10 185 666,67 zł
5. Systemy kanalizacji zbiorczych aglomeracji gmin Kobylin – Krobia - Pogorzela
 - całkowity koszt projektu: 92 296 192,30 zł
 - wnioskowana kwota dofinansowania: 40 603 077,81 zł
6. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Kępno
 - całkowity koszt projektu: 72 006 853,85 zł
 - wnioskowana kwota dofinansowania: 35 832 289,00 zł
7. Modernizacja Miejskiej Oczyszczalni Ścieków wraz z budową kanalizacji sanitarnej w Gnieźnie
 - całkowity koszt projektu: 72 840 514,46 zł
 - wnioskowana kwota dofinansowania: 31 496 247,46 zł

6.6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 w województwie wielkopolskim.

Na terenie województwa wielkopolskiego w zakresie ochrony środowiska realizowane są zadania w następujących obszarach:

Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej

Refundacji podlegają koszty kwalifikowane, poniesione przez beneficjenta, nieprzekraczającej 75% tych kosztów, z tym że dla jednej gminy w okresie realizacji Programu – nie więcej niż:

- 4 000 000 zł na operacje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej;
- 200 000 zł na operacje w zakresie tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych;
- 3 000 000 zł na operacje w zakresie wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.

Liczne gminy województwa w ramach tego obszaru pozyskały fundusze na rozbudowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, budowę kotłowni na biomasę oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. **Tabela 38** przedstawia dane dotyczące roku 2009 i 2010. W roku 2008 nie podpisano umów z powyższego działania.

Tabela 38 nie ujmuje przedsięwzięć dotyczących gospodarki odpadami. Zostały one przedstawione w Sprawozdaniu z „Planu Gospodarki Odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za lata 2009-2010.

Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa przez gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi

Wysokość pomocy wynosić może maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzić będzie z budżetu państwa.

Beneficjentem w tym obszarze jest Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu. Refundacji podlegają inwestycje na terenach użytkowanych rolniczo w zakresie budowy lub remontu urządzeń melioracji wodnych szczegółowych oraz urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego, wykraczającego poza działania związane z utrzymaniem wód.

Tabela 38. Projekty „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” realizowane na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2009-2010 w ramach działania "Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
Gospodarka wodno-ściekowa					
1	Miasto i Gmina Buk	Budowa kanalizacji sanitarnej w Niepruszewie- Etap I	6 266 436,93	3 070 554,00	2010-02-03
2	Gmina Kaźmierz	Budowa stacji wody w miejscowości Gaj Wielki	3 407 364,76	2 555 523,00	2010-01-26
3	Gmina Bojanowo	Budowa kanalizacji z przykanalikami w Golinie Wielkiej i Golinie - Zadanie 2	3 833 894,92	2 875 421,00	2009-12-10
4	Gmina Babiak	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Babiak	6 419 925,11	4 000 000,00	2009-12-15
5	Gmina Żerków	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości: Żółków, Pawłowice, Laski i część m. Chrzan gmina Żerków	5 410 479,04	4 000 000,00	2009-12-16
6	Gmina Wapno	Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami we wsi Stołężyn i Wapno	2 274 483,85	1 705 862,00	2010-02-02
7	Gmina Stęszew	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Wronczyn, Zaparcin i część miejscowości Witóbel, Zamysłowo oraz zakup sprzętu asenizacyjnego	4 357 463,70	3 268 097,00	2009-12-29
8	Gmina Przedecz	Budowa sieci kanalizacji w Przedczu na ul. Kardynała S. Wyszyńskiego i budowa wodociągu we wsiach Jasieniec, Kłokoczyn i Nowa Wieś Wielka	2 745 864,17	2 059 398,00	2009-12-17
9	Gmina Połajewo	Modernizacja stacji wodociągowych w Połajewie, Krosinku i Tarnówku z budową sieci wodociągowej PVC Φ 225 mm w Połajewie oraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami do budynków i przepompowni ścieków Młynkowo-Krosin	5 752 802,64	4 000 000,00	2010-01-21
10	Gmina i Miasto Nowe Skalmierzyce	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami dla wsi Śliwniki Gmina i Miasto Nowe Skalmierzyce	4 173 897,21	3 130 422,00	2009-12-16
11	Gmina Chrzypsko Wielkie	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Chrzypsku Wielkim wraz z wykonaniem nowego odwiertu studziennego.	2 745 746,45	2 059 309,00	2010-01-29
12	Gmina Poniec	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w Rokosowie	1 496 140,99	1 122 105,00	2009-12-18
13	Gmina Trzcinica	Budowa kanalizacji sanitarnej oraz kompleksowa modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę w Gminie Trzcinica	6 858 430,89	4 000 000,00	2009-12-22
14	Gmina Chodów	Budowa sieci kanalizacji tranzytowej Dzierzbice - Chodów	1 247 274,71	935 456,00	2010-01-21
15	Gmina Nowe Miasto nad Wartą	Modernizacja urządzeń zaopatrywania i poboru wody w miejscowości Nowe Miasto nad Wartą oraz budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Komorze	5 884 558,55	4 000 000,00	2009-12-21
16	Gmina Sieroszewice	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami i przepompowniami w Gminie Sieroszewice we wsiach Sieroszewice i Psary	5 105 845,53	3 829 384,00	2009-12-16
17	Gmina Brudzew	Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej na ul. Kwiatowej, Wąskiej, Zielonej, Słonecznej i Kard. S. Wyszyńskiego	1 532 227,48	750 791,00	2010-01-20
18	Gmina Grodziec	Rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Grodziec wraz z budową sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowościach: Stary Borowiec, Stare Gądy, Nowe Gądy i Aleksandrówek	4 970 196,09	3 727 000,00	2009-12-16
19	Gmina Lubasz	Uregulowanie gospodarki zaopatrzenia wsi w wodę w Gminie Lubasz w miejscowościach :Nowina, Stajkowo, Miłkówko, Miłkowo, Klempicz, Sokółowo	4 805 891,94	3 604 419,00	2010-02-08
20	Gmina Przygodzice	Budowa kanalizacji sanitarnej w Przygodzicach i Jankowie Przygodzkim - Etap V	5 758 280,33	4 000 000,00	2009-12-22

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
21	Gmina Kobyla Góra	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Bałdowice, Parzynów, Pisarzowice, Zmysłona Parzynowska.	3 372 308,73	2 529 231,00	2010-01-28
22	Gmina Łęka Opatowska	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lipie, dokończenie skanalizowania Łęki Opatowskiej oraz modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Opatów	5 667 301,87	4 000 000,00	2009-12-22
23	Gmina Dąbie	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w Dąbiu - etap II część 3	1 881 355,85	1 411 016,00	2010-01-19
24	Gmina Lipno	Budowa kanalizacji sanitarnej w Lipnie etap I	7 916 894,83	3 958 447,00	2010-02-03
25	Gmina Wieleń	Budowa sieci wodociągowej z przyłączami na trasie Wieleń-Kaładek-Folsztyn-Nowe Dwory-Zielanowo oraz budowa wodociągu we wsi Gieczynek	3 422 256,76	2 566 691,00	2009-12-28
26	Gmina Borek Wlkp.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Borek Wlkp., Jezewo, Skoków	4 413 186,63	3 309 889,00	2010-02-02
27	Gmina Koźminek	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Złotniki, Chodybki, Stary Koralew, gm. Koźminek	4 443 729,85	3 332 797,00	2009-12-17
28	Gmina Rychtal	Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączem na działkach położonych w miejscowościach Skraszów, Krzyżowniki, Proszów, Stagoniewice, Buczek - Gmina Rychtal- Etap I	5 668 150,29	4 000 000,00	2010-02-08
29	Gmina Osiek Mały	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami oraz budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Osiek Wielki	6 833 279,28	4 000 000,00	2009-12-14
30	Gmina Ostrów Wlkp.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Czekanów	4 635 245,90	3 476 434,00	2009-12-30
31	Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. we Włoszakowicach	Poprawa zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Włoszakowice wraz z budową odcinka sieci kanalizacji sanitarnej na ulicy Spokojnej we Włoszakowicach	1 284 508,04	642 254,00	2009-12-21
32	Gmina Kiszkowo	Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami w m. Brudzewko, Ujazd, Żylisce, Sławno, Kamionek, Głębokie, Imiołki i Skrzetuszewo wraz z oczyszczalnią w Sławnie	14 239 409,52	4 000 000,00	2010-01-26
33	Gmina Wilczyn	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Kopydłowo, Wiśniewa, Góry oraz Wilczogóra, - Gmina Wilczyn.	5 970 901,07	4 000 000,00	2010-02-02
34	Gmina Dominowo	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w miejscowościach Giecz i Murzynowo Kościelne	4 104 836,41	3 078 627,00	2009-12-21
35	Gmina Sieraków	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lutom - etap II	1 777 866,31	888 933,00	2010-01-29
36	Gmina Kłodawa	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Janczewy.	449 348,11	224 674,00	2010-01-29
37	Gmina i Miasto Krajenka	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z budową sieci wodociągowej w Krajence	5 565 239,40	4 000 000,00	2009-12-29
38	Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Budzynie	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscowościach: Wyszyny, Grabówka, Proсна, Nowa Wieś Wyszyńska	6 055 717,56	3 025 000,00	2010-01-19
39	Gmina Książ Wielkopolski	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla Książa Wlkp. i Radoszkowa Drugiego	3 043 021,26	2 282 266,00	2010-02-09
40	Gmina Śrem	Budowa kanalizacji sanitarnej w Dąbrowie i Lucinach	4 671 643,01	3 503 732,00	2009-12-18
41	Gmina Ryczywół	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ryczywole - II etap	5 268 319,34	3 951 238,00	2009-12-16
42	Gmina Łobżenica	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej i remont sieci wodociągowej w Łobżenicy - zlewnia E oraz budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Witrogoszcz, Witrogoszcz Osada, Witrogoszcz Kolonia, Dźwierzno Małe	5 399 661,51	4 000 000,00	2009-12-23

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
43	Gmina Stare Miasto	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w miejscowości Żychlin, etap III	4 916 712,78	3 687 534,00	2009-12-18
44	Gmina Miłosław	Przebudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Miłosław - remont studni głębinowej nr 1 w Pałczynie oraz przebudowa stacji uzdatniania wody w Miłosławiu.	195 004,26	146 253,00	2010-02-10
45	Gmina Wielichowo	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Wielichowo, Wielichowo-Wieś, Ziemin, sieci tranzytowej do Śniat, Łubnicy, Trzciny, kanalizacji sanitarnej w części m. Wielichowo oraz stacji uzdatniania wody dla gminy Wielichowo	9 172 837,94	3 944 320,00	2010-01-21
46	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Gostyniu Sp. z o.o.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Osowie i Stankowie	4 898 597,77	2 449 299,00	2010-01-20
47	Gmina Czajków	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	4 547 503,83	3 410 628,00	2010-02-02
48	Gmina Rydzyna	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłoda	6 123 573,64	3 061 786,00	2009-12-21
49	Gmina Kramsk	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Tury, Gm. Kramsk	139 363,25	104 522,00	2010-01-27
50	Gmina Przykona	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Przykona, Bądków Pierwszy, Bądków Drugi, budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Olszówka i budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Przykona	1 579 330,59	789 600,00	2009-12-18
51	Gmina Łądek	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami w miejscowościach Łąd i Ciężen w gm. Łądek	3 726 065,89	2 794 549,00	2010-01-21
52	Gmina Margonin	Budowa kanalizacji sanitarnej Lipiny – Margońska Wieś,	2 043 662,73	1 532 747,00	2010-02-03
53	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Obornikach Sp. z o.o.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej miejscowości Świerkówki, Ocieszyn, Rożnowo (dokończenie) i Marszewice	6 433 107,18	3 221 553,00	2009-12-14
54	Gmina Opalenica	Rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej w miejscowości Urbanowo poprzez budowę kanalizacji i oczyszczalni ścieków	3 488 512,90	2 616 384,00	2009-12-18
55	Gmina Pępowo	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsiach Babkowice i Gębice	4 006 177,94	3 004 632,00	2009-12-17
56	Gmina Wierzbinek	Budowa stacji wodociągowej w Racięcinie oraz budowa biologicznej oczyszczalni ścieków w Wierzbinie wraz z zakupem wozu asenizacyjnego i ciągnika	2 707 696,39	2 030 700,00	2009-12-17
57	Gmina Lipka	Budowa kanalizacji ściekowej w miejscowości Debrzno - Wieś	459 566,64	344 674,00	2009-12-14
58	Gmina Złotów	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Kaczochoy, Bielawa, Grodno, Grudna wraz z siecią kanalizacji sanitarnej i siecią wodociągową w miejscowości Kleszczyna, gm. Złotów	5 498 394,17	4 000 000,00	2009-12-28
59	Gmina Gołuchów	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kościelna Wieś, zlewnia A, B, C, E	7 887 843,82	4 000 000,00	2009-12-22
60	Zakład Komunalny w Kostrzynie	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami i rurociągami tłocznym w Trzoku Małym, Siekierkach Wielkich i w Kostrzynie przy ul. Ignacewo - część I	5 909 207,79	4 000 000,00	2009-12-29
61	Gmina Chocz	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chocz - etap I	5 381 216,38	4 000 000,00	2010-01-26
62	Gmina Klecko	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Bojanice i Kopydłowo, Gmina Klecko.	4 272 072,58	3 204 054,00	2010-02-02
63	Gmina Czarniejewo	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Żydowie- ostatni etap.	1 657 140,42	828 570,00	2010-02-08
64	Gmina Śmigiel	Przebudowa istniejącej stacji uzdatniania wody polegająca na budowie: budynku stacji wodociągowej, wiaty pod agregat prądotwórczy, odstojnika wód popłucznych, zbiornika wyrównawczego, dwóch zbiorników bezodpływowych we wsi Splawie gm. Śmigiel	1 989 954,05	1 492 465,00	2009-12-21

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
65	Gmina Żelazków	Przebudowa ujęcia wody w miejscowości Pólko oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z kanałami bocznymi w miejscowości Żelazków	1 346 873,09	1 010 155,00	2009-12-21
66	Gmina Rychwał	Uporządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Rychwał	5 203 580,99	3 902 685,00	2010-02-01
67	Gmina Kuślin	Budowa oczyszczalni ścieków dla Kompleksu Szkolnego w Wąsowie	276 940,40	138 470,00	2010-01-29
68	Zakład Gospodarki Komunalnej i Usług Wodnych w Zagórowie	Rozbudowa systemu wodociągowo-kanalizacyjnego w gminie Zagórow	1 745 968,38	855 524,00	2009-12-23
69	Gmina Gołańcz	Budowa kanalizacji sanitarnej Buszewo-Czesławice	1 880 889,43	1 410 667,00	2010-01-19
70	Gmina Niechanowo	Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej gminy Niechanowo: budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Niechanowo, Arcugowo, Mikołajewice, Malczewo, Karsewo, Marysin, Cielimowo - etap II oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Niechanowo	6 934 019,75	4 000 000,00	2009-12-16
71	Gmina Bralin	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przebudową wodociągu dla Nowej Wsi Książęcej	4 043 804,42	3 032 853,00	2009-12-23
72	Gmina Zaniemyśl	Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Zaniemyśl dla miejscowości Zwola- Majdany- Łękno	6 207 145,69	3 103 572,00	2009-12-16
73	Gmina Dobrzyca	Remont stacji wodociągowej, budowa kanalizacji deszczowej oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dobrzyca	3 625 621,67	1 812 810,00	2010-02-09
74	Gmina Czermin	Przebudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Czermin, przebudowa stacji uzdatniania wody w Żegocinie, budowa sieci kanalizacyjnej z przyłączami w miejscowości Czermin oraz zakup pojazdów do usuwania nieczystości płynnych	4 821 314,00	3 615 985,00	2009-12-23
75	Gmina Ostrowite	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w miejscowości Ostrowite cz. I i II oraz miejscowości Tomaszewo	5 994 008,13	4 000 000,00	2009-12-17
76	Gmina Przemęt	Budowa stacji wodociągowej w Kaszczorze wraz z siecią wodociągową w Wieleniu i w Kaszczorze oraz budowa kanalizacji sanitarnej w Radomierzu.	10 776 292,31	4 000 000,00	2010-01-27
77	Gmina Słupca	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w m. Wilczyna - etap III	2 649 528,05	1 987 146,00	2009-12-21
78	Gmina Szczytniki	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Daniel - Guzdek oraz zbiornika wyrównawczego w miejscowości Iwanowice	653 442,58	490 082,00	2010-02-01
79	Gmina Obrzycko	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kobylnikach oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej Karolin-Pęckowo	1 225 515,09	919 136,00	2009-12-17
80	Gmina Czerwonak	Kanalizacja sanitarna ul. Źródlana w Czerwonaku	1 097 878,82	548 939,00	2010-02-01
81	Gmina Sompolno	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Sompolno, Biele, Lubstów, Mąkolno i Mostki na terenie gminy Sompolno	9 819 745,31	3 999 582,00	2010-02-01
82	Gmina Dobra	Budowa wodociągów w m.: Golimówka, Linne, Stawki, Chrapczew, Czyste; budowa kanalizacji sanitarnej w m. Dobra; modernizacja stacji uzdatniania wody w m.: Piekary i Rzymisko	5 332 867,96	3 999 650,00	2010-01-26
83	Gmina Krzykosy	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sulęcinek	4 001 000,00	3 000 750,00	2009-12-23
84	Gmina Blizanów	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Blizanów: budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żegocin, Czajków, budowa stacji uzdatniania wody Jastrzębniki.	6 203 671,98	4 000 000,00	2010-01-26
85	Gmina Świąciechowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Lasocicach	6 942 391,73	3 471 195,00	2010-02-01
86	Gmina Dopiewo	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Skórzewo w Gminie Dopiewo	8 278 577,19	4 000 000,00	2009-12-23

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
87	Gmina Kazimierz Biskupi	Kompleksowe uporządkowanie gospodarki ściekowej na części zachodniej gminy Kaźmierz Biskupi oraz poprawa warunków życia mieszkańców poprzez rozbudowę Stacji Wodociągowej w m. Tokarki	16 315 236,34	4 000 000,00	2009-12-18
88	Gmina Siedlec	Budowa wodociągu z Nowej Tuchorzy, kanalizacji sanitarnej w Tuchorzy oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w Nowej Tuchorzy i Karnej	2 482 941,71	1 862 206,00	2009-12-17
89	Gmina Kawęczyn	Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w miejscowości Tokary Pierwsze, gmina Kawęczyn	1 188 851,91	594 425,00	2009-12-22
90	Gmina Rzgów	Budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Rzgów w miejscowościach: Branno, Sławsk, Zastruże, Zarzew, Modła, Grabienice, Bożatki, Rzgów Drugi, Kurów	810 518,94	607 890,00	2009-12-28
91	Gmina Kotlin	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami i pompowniami ścieków Magnuszewice na nieruchomościach położonych w m. Wyszki i Wilcza gm. Kotlin	3 175 239,67	2 381 429,00	2009-12-18
92	Gmina Doruchów	Budowa kanalizacji sanitarnej z przepompowniami ścieków Zalesie-Stara Kuźnica-Doruchów i Doruchów-Emilianów oraz remont Stacji Uzdatniania Wody w Doruchowie.	3 188 291,85	1 594 000,00	2010-01-28
93	Gmina Dolsk	Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami, przepompowni ścieków i rurociągów tłocznych dla miejscowości Drzonek i Wieszczyzn, gm. Dolsk wraz z połączeniem do istniejącej infrastruktury komunalnej w miejscowości Borgowo, gm. Śrem.	7 585 688,60	4 000 000,00	2010-01-20
94	Gmina Drawsko	Rozbudowa ujęć wody oraz rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Drawsku i Chełście, przebudowa sieci wodociągowej w Piłce, Kwiejczach Nowych i Marylinie.	5 302 654,76	3 976 991,00	2010-02-08
95	Gmina Jaraczewo	Budowa kanalizacji w gminie Jaraczewo w miejscowościach Jaraczewo i Wojciechowo	6 583 825,97	3 999 999,00	2010-01-29
96	Gmina Nekla	Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Targowa Góra, Stępocin, Chwałoszyce- Etap II, Podstolice- Etap II, Nekla, Starczewo- Etap II, Niekielka oraz budowa kanalizacji sanitarnej w m. Nekla rejon ul. Starczamowskiej, Dworcowa	4 395 901,74	3 296 925,00	2010-01-20
97	Gmina Mieleszyn	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Mieleszyn	4 432 807,80	3 324 605,00	2010-01-22
98	Gmina Duszniki	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Ceradz Dolny oraz budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej w gm. Duszniki.	1 066 439,83	533 219,00	2009-12-28
99	Gmina Pakosław	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i ściekowej w miejscowości Sowcy Etap II w miejscowości Białykał i Zaorle	5 586 970,59	4 000 000,00	2009-12-17
100	Gmina Piaski	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w m. Podrzecze-Grabonóg i modernizacja sieci wodociągowej w m. Podrzecze oraz budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Rębowie.	4 418 024,20	3 313 518,00	2010-02-01
101	Gmina Rozdrażew	Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w miejscowości Rozdrażew - osiedle	4 227 527,26	3 170 644,00	2010-01-27
102	Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Rakoniewicach	Zakup i montaż stacji zlewowej ścieków dowożonych oraz rusztów napowietrzających w Rakoniewicach wraz z remontem stacji uzdatniania wody na Ratajach	323 069,85	242 302,00	2009-12-22
103	Miasto i Gmina Szamotuły	Budowa sieci kanalizacji deszczowej i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, w miejscowościach Lulinek i Pamiątkowo	1 145 002,47	572 501,00	2010-02-03
104	Gmina Ujście	Przebudowa hydroforni i rozbudowa sieci wodno - kanalizacyjnej na terenie Gminy Ujście	5 370 861,27	4 000 000,00	2010-02-01
105	Gmina Sośnie	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sośnie- III etap	6 944 701,37	4 000 000,00	2010-02-09
106	Zakład Gospodarki Komunalnej w	Budowa sieci wodociągowej i remonty hydroforni wraz z rozbudową stacji uzdatniania wody oraz sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Gminie Gronowo	5 461 590,60	4 000 000,00	2009-12-18

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
	Granowie				
107	Gmina Wolsztyn	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Tłok, Nowa Dąbrowa, Nowy Widzim, Stary Widzim, Rudno, Wilcze	11 862 972,81	4 000 000,00	2010-02-01
108	Gmina Pleszew	Budowa kanalizacji sanitarnej w Lenartowicach i Zielonej Łące	4 504 339,83	3 378 253,00	2010-02-02
109	Gmina Malanów	Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej Gminy Malanów	4 196 228,62	3 147 170,00	2010-02-02
110	Gmina i Miasto Tuliszków	Budowa kanalizacji deszczowej na Osiedlu Młodych w Tuliszkowie, kanalizacji sanitarnej na ul. Jabłonowej w Tuliszkowie oraz sieci wodociągowej w miejscowościach: Tuliszków, Zadworna i Szamszewskie Holendry	5 304 459,58	3 978 343,00	2010-01-08
111	Gmina Zduny	Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Bestwinie i rozbudowa sieci wodociągowej na odcinku Bestwin-Ruda	1 091 901,87	818 926,00	2010-01-29
112	Gmina Orchowo	Rozbudowa stacji wodociągowej w miejscowości Orchowo	1 121 946,78	841 460,00	2009-12-21
113	Gmina i Miasto Pызdry	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami , przepompowniami, zasilaniem energetycznym i rurociągami tłoczonymi dla m. Pызdry, Etap III oraz Budowa sieci wodociągowej z przyłączami dla sołectwa Kruszyny gmina Pызdry	5 219 479,39	3 914 610,00	2009-12-18
114	Gmina Olszówka	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej poprzez: przebudowę sieci wodociągowej w m. Olszówka, budowę kanalizacji sanitarnej z przykanalikami Olszówka - Łubianka oraz Ponętów Górny Drugi, przebudowę stacji uzdatniania wody w Olszówce, budowę sieci wodociągowej Wojciechów w m. Młynik.	5 885 256,46	4 000 000,00	2010-01-27
115	Gmina Murowana Goślina	Budowa sieci wodociągowej rozdzielczej w Głębocku (etap I i II) oraz budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przyłączami w Złotoryjsku, Gmina Murowana Goślina	2 395 563,20	1 197 635,00	2010-02-03
116	Gmina Kleczew	Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków dla wsi Jabłonka i Przytuki w gm. Kleczew	6 804 324,30	4 000 000,00	2009-12-18
117	Gmina Powidz	Budowa zbiorników retencyjnych w Wylatkowie i Ostrowie wraz z optymalizacją układów technologicznych stacji uzdatniania wody w Powidzu i Anastazewie, oraz budowa sieci wodociągowych wraz z przyłączami w miejscowości Powidz (Powidz osiedle, Ługi, Charbin), Polanowo, Smolniki, Wylatkowo, Ostrowo.	3 432 328,01	2 574 246,00	2009-12-16
118	Gmina Damasławek	Przebudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Damasławek oraz budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Stępuchowo, Kozielsko, Kołybki, Rakowo z przesyłem do istniejącej sieci kanalizacyjnej w Niemczynie.	7 494 097,50	4 000 000,00	2010-01-27
119	Gminny Zakład Komunalny w Bolewicach	Budowa sieci wodociągowej i remont stacji uzdatniania wody - szansą na poprawę jakości życia mieszkańców gminy Miedzichowo i jej gospodarki	3 187 259,62	2 390 444,00	2009-12-17
120	Gmina Baranów	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w "Nowym" Mroczeniu	2 491 018,85	1 245 509,00	2009-12-28
121	Gmina Krzywiń	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Lubiniu	1 636 626,55	1 227 469,00	2010-01-21
122	Gminny Zakład Komunalny w Kamieńcu	Przebudowa gminnej stacji uzdatniania wody w Cykowie oraz budowa rurociągów przesyłowych wody uzdatnionej od Cykowa do hydroforni w Parzęczewie, Maksymilianowie i Łękach Małych. Budowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków dla wsi Ujazd wraz z kanalizacją sanitarną.	8 903 013,51	4 000 000,00	2010-01-29
123	Gmina Białośliwie	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przykanalikami, przepompowniami ścieków z przyłączami	6 199 319,60	4 000 000,00	2010-01-28

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
		wody i energetycznymi oraz z punktem zlewnym w miejscowości Pobórka Wielka			
124	Gmina Golina	Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej na terenie gminy	4 679 965,25	3 509 900,00	2009-12-14
125	Gmina Strzałkowo	Budowa sieci kanalizacyjnej , sanitarnej w pln. zach. części Strzałkowa	4 661 342,94	3 496 007,00	2010-02-03
126	Gmina Września	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Białężyce, Chwalibogowo, Obłaczkowo	4 171 056,59	3 128 292,00	2009-12-23
127	Gmina Skoki	Wodociągowanie gospodarstw wsi Bliżyce i Wysoka, gmina Skoki II etap	276 938,69	138 469,00	2009-12-21
128	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej gospodarki ściekowej gminy Wągrowiec	7 046 818,12	3 452 940,00	2010-01-22
129	Gmina Giząłki	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji wraz z przykanalikami na terenie gminy Giząłki	7 549 180,27	4 000 000,00	2009-12-17
130	Gmina i Miasto Witkowo	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami i przepompowniami w miejscowościach: Odrowąż, Malenin, Mąkownica, Gorzykowo, Małachowo Kępe, gm. Witkowo.	7 945 703,43	4 000 000,00	2010-01-22
131	Gmina Mycielin	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Mycielin, kanalizacji sanitarnej w miejscowości Korzeniew	6 698 170,12	4 000 000,00	2009-12-21
132	Gmina Pniewy	Poprawa warunków bytowych mieszkańców wsi Lubosina oraz warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez budowę sieci kanalizacji sanitarnej	4 258 737,40	3 194 053,00	2010-01-21
133	Gmina Krzymów	Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej Gminy Krzymów	4 383 135,64	3 287 351,00	2009-12-17
134	Gmina Rawicz	Budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej i sieci wodociągowej w Dębnie Polskim - etap 1	5 276 324,18	3 957 243,00	2009-12-18
135	Gmina Zakrzewo	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Zakrzewie wraz z budową kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Zakrzewo, Drożyska i Stara Wiśniewka	6 067 889,10	4 000 000,00	2009-12-17
136	Gmina Koło	Przebudowa i rozbudowa stacji poboru i uzdatniania wody wraz z budową sieci kanalizacji wodociągowej w miejscowości Zawiercie: Leśna gmina Koło	1 142 331,87	571 166,00	2010-02-08
137	Gmina Władysławów	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców gminy Władysławów	4 027 985,45	3 021 012,00	2009-12-23
138	Gmina Międzychód	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnego tłoczenia i sieci wodociągowej w m. Mierzyn, Międzychód, Radgoszcz	11 097 994,60	4 000 000,00	2009-12-23
139	Gmina Łubowo	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przepompowniami w miejscowościach: Owieczki-Rzegnowo-Myślecin-Strychowo, gmina Łubowo	5 811 783,38	4 000 000,00	2009-12-23
140	Gmina Czarnków	Sieć wodociągowa Jędrzejewo Plany Jędrzejewo Kaźmierówka, Średnica, Kuźnica Czarnkowska-oś. Łąkowe, wraz z dokumentacją techniczną	2 052 289,21	1 026 000,00	2009-12-18
141	Gmina Zbąszyń	Ochrona wód jeziora Błędno - budowa kanalizacji sanitarnej w Nowej Wsi oraz Nowej Wsi Zbąskiej	5 549 991,49	4 000 000,00	2010-02-08
142	Gmina Kościan	Budowa kanalizacji sanitarnej w Katarzyninie z kolektorem tłoczonym do Racotu oraz kolektora tłoczonego ścieków z Choryni do Katarzynina. Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Pelikan i Sierakowo	6 140 164,00	3 070 082,00	2009-12-16
143	Urząd Miejski w Nowym Tomyślu	Kompleksowe zagospodarowanie ścieków w zlewni rzeki Obry Gmina Nowy Tomyśl: budowa sieci kanalizacji sanitarnej Nowy Tomyśl - Sękowo- Jastrzębsko Stare oraz Nowy Tomyśl - Boruja Kościelna	9 014 534,94	4 000 000,00	2010-02-02
144	Zakład Usług	Budowa zewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej z przepompownią i przyłączami w miejscowości	5 525 120,53	2 707 308,00	2010-01-08

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
	Komunalnych w Grabowie nad Prosną	Grabów-Książenice, Chlewo, Grabów Wójtostwo.			
145	Gmina Lwówek	Budowa kanalizacji sanitarnej Gminy Lwówek, miejscowości: Bródki, Chmielinko, Józefowo	4 078 997,42	3 059 247,00	2010-02-02
146	Gmina Kraszewice	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Kraszewice i Kuźnica Grabowska	2 855 814,52	2 141 861,00	2010-01-29
147	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Rokietnicy	Budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Rokietnica oraz przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Żydowie Gmina Rokietnica	3 271 052,70	1 635 526,00	2009-12-21
148	Gmina Jarocin	Budowa kanalizacji deszczowej na drogach gminnych w Cielczy	1 046 970,84	785 228,00	2009-12-22
149	Zakład Komunalny w Kleszczewie	Budowa ciśnieniowej sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Krzyżowniki, Śródka, Zimin, Krerowo, Markowice, Kleszczewo, Poklatki oraz wymiana sieci wodociągowej w miejscowościach Krerowo, Kleszczewo, Poklatki	6 995 212,01	4 000 000,00	2009-12-29
150	Miasto i Gmina Trzemeszno	Kanalizacji sanitarnej w m. Rudki-Brzozowiec oraz modernizacja stacji.	3 619 725,11	2 714 792,00	2010-02-03
150	Gmina Perzów	Budowa kolektora sanitarnego i przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Domasłów i Perzów wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w Perzowie.	6 029 600,76	3 014 800,00	2010-02-03
152	Miasto i Gmina Wyrzysk	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przepompowniami na terenie wsi Żelazno, Dąbki z rurociągiem tłocznym do Osiecka nad Notecią.	1 682 844,00	840 000,00	2010-02-01
153	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wyrzysku Sp. z. o.o.	Kanalizacja sanitarna wsi Falmierowo	216 742,38	108 370,00	2010-02-01
154	Gmina i Miasto Raszków	Budowa kanalizacji sanitarnej dla gminy Raszków w miejscowościach Pogrzybów, Przybysławice, Walentynów, Niemojewiec, Moszczanka, Józefów-Drogosław, Głogowa część III Pogrzybów, Przybysławice	818 757,54	614 068,00	2010-12-08
155	Zakład Gospodarki Komunalnej w Zaniemyślu	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Zaniemyśl dla miejscowości Jezioro Wielkie, Jezioro Małe (I etap), Doliwiec, Łękno	3 824 741,36	1 912 369,00	2010-11-02
156	Gmina Doruchów	Remont hydroforni z przystosowaniem do potrzeb Stacji Uzdatniania Wody w Godziętowach	613 020,90	306 510,00	2010-01-04
157	Gmina Kościan	Rozbudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Stare Oborzyska. Budowa sieci wodociągowej tranzytowej z Katarzynina do Racotu i z Katarzynina do Gryżyny	3 469 498,43	1 734 748,00	2010-11-19
158	Gmina Bojanowo	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w Gołaszynie i Tarchalinie	2 095 540,93	1 124 579,00	2010-11-09
159	Gmina Kawęczyn	Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w miejscowościach: Kowale Pańskie - Kolonia i Marcjanów, Gmina Kawęczyn	3 375 297,13	2 531 472,00	2010-12-07
160	Gmina Wierzbiniek	Budowa biologicznej oczyszczalni ścieków w Sadlnie oraz zakup urządzenia do odwadniania osadów ściekowych	1 638 730,13	1 229 047,00	2010-10-27
161	Gmina Pniewy	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wschodniej części gminy Pniewy - etap II wieś Koszanowo	2 776 119,30	2 082 089,00	2010-09-16
162	Gmina Przygodzice	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Przygodzice (Agglomeracja Antonin)	3 551 634,07	984 921,00	2010-11-05

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
163	Gmina Zduny	Budowa kanalizacji sanitarnej dla miasta Zduny - etap I, zadanie A	3 740 460,20	2 805 345,00	2010-10-22
164	Gmina Łubowo	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Strychowie oraz budowa kanalizacji sanitarnej w Wierzycach, gmina Łubowo	1 189 525,22	892 143,00	2010-11-05
165	Gmina Ostrów Wielkopolski	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gorzyce Wielkie ul. Leśna i osiedle domków jednorodzinnych	793 906,98	595 430,00	2010-12-16
166	Zakład Gospodarki Komunalnej i Usług Wodnych w Zagórowie	Rozbudowa systemu wodociągowo - kanalizacyjnego w Gminie Zagórow - etap II	3 286 211,01	2 464 658,00	2010-12-03
167	Gmina i Miasto Pyzdry	Budowa kanalizacji deszczowej dla miasta Pyzdry w ulicach: Farnej, Kilińskiego, Krótkiej, Kościuszki i Niepodległości	2 183 450,38	1 637 587,00	2010-11-02
168	Gmina Kotlin	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami we wsi Wilcza gm. Kotlin	3 089 015,19	2 316 761,00	2010-11-26
169	Gmina Kłecko	Budowa kanalizacji sanitarnej w Dębnicy Gmina Kłecko	5 343 730,23	3 171 460,00	2010-11-08
170	Gmina Przedecz	Budowa wodociągu we wsiach: Jasieniec, Józefowo, Katarzyna, Kłokoczyn, Nowa Wieś Wielka, Łączewna, Żarowo i w mieście Przedecz w ulicach: Gen. Bema, Kilińskiego, Plac Wolności i Zamkowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków w Przedeczu	2 830 404,02	2 122 803,00	2010-10-22
171	Gmina Babiak	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Babiak - etap II	473 116,89	290 107,00	2010-12-15
172	Gmina Gołańcz	Budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Chojna, Potulin, Bogdanowo	5 302 449,00	2 589 333,00	2010-12-14
173	Gmina Skulsk	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w miejscowościach Skulsk, przy ulicy Konińskiej oraz Lisewo	1 487 490,01	1 115 617,00	2010-10-26
174	Gmina Białośliwie	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przykanalikami, przepompowniami ścieków z przyłączami wody i energetycznymi oraz punktem zlewczym w miejscowości Niezychowo	7 511 526,07	1 865 613,00	2010-12-08
175	Gmina i Miasto Tuliszków	Rozbudowa oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy ul. Gromadzkiej 1 w Tuliszkowie	5 109 227,57	2 301 196,00	2010-10-25
176	Gmina Nekla	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Nekli	6 668 319,12	2 431 555,00	2010-10-11
177	Gmina Rychtal	Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami na działkach położonych w miejscowościach Skoroszów, Krzyżowniki, Proszów, Stogniewice, Buczek - Gmina Rychtal - Etap II	1 735 852,32	700 000,00	2010-11-26
178	Gmina Lisków	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami na terenie Gminy Lisków	5 333 335,98	4 000 000,00	2010-11-19
179	Gmina Jutrosin	Budowa stacji uzdatniania wody w Jutrosinie oraz sieci wodociągowej Stary Sielec - Rogożewo	2 171 420,58	1 593 785,00	2010-11-08
180	Gmina Miejska Górka	Budowa kanalizacji sanitarnej w pozostałej części Konar, Oczkowicach i części Dłoni	4 197 898,14	3 148 422,00	2010-10-20
181	Gmina Dąbie	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w Dąbiu - etap IV oraz zakup wozu asenizacyjnego wraz z ciągnikiem	3 609 017,94	2 706 762,00	2010-10-25
182	Gmina Słupca	Kanalizacja sanitarna z przykanalikami w obrębie geodezyjnym Koszuty Parcele, gm. Słupca	3 115 255,85	2 336 440,00	2010-11-09
183	Gmina Duszniki	Budowa kanalizacji sanitarnej Sędziny-Wierzeja oraz przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na ulicy Chełmińskiej w Dusznikach	3 278 441,06	2 435 513,00	2010-12-08
184	Gmina Rozdrażew	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Nowa Wieś i Budy, gmina Rozdrażew	5 535 888,31	2 015 328,00	2010-11-03
185	Gmina Drawsko	Budowa sieci wodociągowej dla wsi Piłka, Marylin-II etap oraz budowa wiaty stalowej nad	845 026,40	422 513,00	2010-11-25

L.p.	Gmina	Zadanie	Środki publiczne ogółem	Środki EFRROW	Data podpisania umowy
		istniejącym składowiskiem kompostowania osadów i magazynu komponentów kompostowych na Oczyszczalni Ścieków w Drawskim Młynie			
186	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wągrowcu	Budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Bartodzieje	2 867 257,28	1 572 808,00	2010-12-21
187	Gmina Łobżenica	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w gminie Łobżenica poprzez budowę sieci wodociągowej, sieci kanalizacyjnej, modernizację stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków komunalnych	4 917 175,20	2882485	2010-10-26
188	Gmina Września	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w Obłaczkowie	4 412 945,58	2 009 769,00	2010-11-17
189	Gmina Mieścisko	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami dla wsi Żabiczyn	1 581 977,03	1 186 482,00	2010-10-22
190	Gmina Grzegorzew	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa sieci wodociągowej w Grzegorzewie z przebudową stacji uzdatniania wody w Bylicach	3 961 386,28	2 971 039,00	2010-11-03
191	Gmina Ślesin	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami dla miejscowości Ślesin, Szszyńskie Holendry, Żółwieniec	6 721 311,48	4 000 000,00	2010-11-18
Wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych					
1	Gmina Jarocin	Budowa oświetlenia ulicznego na ul. Stefanowskiej w Golinie	162 756,40	122 067,00	2009-12-22
2	Gmina Jarocin	Budowa oświetlenia ulicznego solarnego na ul. Stefanowskiej w Golinie i ul. Pinki w Siedleminie	966 583,72	724 936,00	2010-11-02
3	Gmina Mycielin	Budowa oświetlenia ulicznego hybrydowego w miejscowości Dzierzbini i Dzierzbini-Kolonia	746 306,56	559 729,00	2010-10-26
4	Gmina Jutrosin	Budowa instalacji solarno-wiatrowych do zasilania oświetlenia drogowego na terenie gminy Jutrosin	314 217,37	235 663,00	2010-10-06
5	Gmina Miejska Górka	Budowa instalacji solarno-wiatrowych do zasilania oświetlenia drogowego na terenie gminy Miejska Górka	371 795,28	278 846,00	2010-10-20
6	Gmina Pakosław	Budowa nowoczesnego i ekologicznego oświetlenia dróg na terenie gminy Pakosław	998 877,47	749 158,00	2010-10-06
7	Gmina Krzywiń	Oświetlenie hybrydowe - ekologiczna rozbudowa oświetlenia drogowego na terenie miasta i gminy Krzywiń	419 672,13	314 754,00	2010-10-15
8	Gmina Koźmin Wlkp.	Budowa alternatywnego - solarnego źródła energii w Szkole Podstawowej w Borzęcicach	76 639,86	57 479,00	2010-10-05

6.7. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny (WRPO) stanowi kompleksowe narzędzie prowadzenia polityki rozwoju regionu w latach 2007-2013.

Cele szczegółowe realizowane są poprzez 7 priorytetów WRPO. Dla Programu ochrony środowiska najważniejsze znaczenie ma Priorytet III „Środowisko przyrodnicze”, w ramach którego zdefiniowano następujące działania:

Działanie 3.1. Racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Działanie 3.2. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku

Działanie 3.3. Wsparcie ochrony przyrody

Działanie 3.4. Gospodarka wodno-ściekowa

Działanie 3.5. Wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej zagrożonych obszarów oraz zwiększenie retencji na terenie województwa

Działanie 3.6. Poprawa bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego

Działanie 3.7. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł zasobów energii

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 wyniesie 1 952,088 mln euro. W ramach tej kwoty środki z Unii Europejskiej (EFRR) wynosić będą 1 272,793 mln euro, natomiast wkład krajowy stanowić będzie 679,295 mln euro.

Na realizację przedsięwzięć w ramach Priorytetu III (Środowisko przyrodnicze) przewidziano 173,821 mln euro pochodzących z EFRR (13,66% ogółu środków z EFRR).

Z zakresu priorytetu Środowisko przyrodnicze realizacja WRPO rozpoczęła się w 2009r. (w 2008r. ogłoszono jedynie konkursy, nie podpisano umów).

Realizacja WRPO w 2009, priorytet III

W ramach Priorytetu III realizowane były następujące typy projektów: kampanie informacyjno - promocyjne mające na celu promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody, działania na rzecz ochrony środowiska np.: zadrzewianie dróg, renaturalizacja siedlisk przyrodniczych, budowa Szlaku Żurawiego, doposażenie ścieżki edukacyjnej, rozbudowa leśnego Ogrodu Edukacyjnego czy budowa infrastruktury na obszarze Natura 2000 – Dolina Środkowej Warty. Ponadto w ramach priorytetu realizowane są projekty mające na celu doposażenie specjalistycznych grup ratownictwa poprzez zakup specjalistycznego sprzętu chemiczno – ekologicznego oraz samochodów ratowniczo – gaśniczych. Wszystkie ww. projekty nastawione są na poprawę bezpieczeństwa środowiska przyrodniczego jak również na zwiększenie świadomości społeczeństwa nt. ochrony środowiska.

W 2009 roku w Priorytecie III ogłoszono:

- 3 konkursy właściwe (dla Działania 3.3, Działania 3.5 oraz Działania 3.6)

- 1 konkurs z preselekcją wniosków w ramach Działania 3.1,

Zakończono także nabory wniosków w konkursach na Działanie 3.2, Działanie 3.5, Działanie 3.6 oraz Działanie 3.7 (nabór wniosków rozpoczął się w 2008r.).

Alokacja środków na ww. konkursy wynosiła:

- 36 880 000 euro + 14 000 000 zł (3 394 021,67 euro) - konkursy ogłoszone w 2009r.

- 10 000 000 euro + 110 600 000 zł (26 812 771,22 euro) - konkursy, których nabór wniosków rozpoczął się w 2008 roku a zakończył w 2009r.

W 2009r. podpisano 24 umowy na łączną kwotę dofinansowania UE 2 701 773,90 euro (11 144 547,15 zł) w ramach dwóch działań (Działanie 3.3 i Działanie 3.6), co stanowiło 1,55% alokacji przeznaczonej na Priorytet III.

Realizacja WRPO w 2010, priorytet III

W Priorytecie III do końca 2010r. podpisano 160 umów na kwotę dofinansowania UE 175 329 158,51 euro (695 180 113,50 zł). Wskaźnik kontraktacji dla Priorytetu III na koniec okresu

sprawozdawczego wyniósł 100,87% i jest to powyżej średniej dla wszystkich priorytetów w WRPO (93%). Ze względu na 100% wykorzystanie alokacji przeznaczonej na Priorytet nie przewiduje się ogłoszenia nowych konkursów. W ramach Priorytetu nie przewiduje się realokacji pomiędzy działaniami.

W tabeli poniżej wymieniono największe projekty zrealizowane bądź realizowane w ramach priorytetu III.

Projekty w ramach Działania 3.1. Racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi ujęte zostały w Sprawozdaniu z „Planu Gospodarki Odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2008- 2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za lata 2009-2010.

Tabela 39. Największe projekty Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego w ramach Priorytetu III. Środowisko Przyrodnicze.

Nr proj.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie projektu (PLN)	w tym wkład UE (PLN)	Data rozpoczęcia realizacji	Data zakończenia realizacji
Działanie 3.2. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku							
296	Powiat Ostrowski	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Powiecie Ostrowskim	6 142 607,07	4 985 389,46	4 985 389,46	08-sty-08	15-maj-11
497	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Termomodernizacja budynków dydaktycznych Uniwersytetu im. A Mickiewicza w Poznaniu przy ul. Międzychodzkiej 5 i ul. Szamarzewskiego 89.	4 868 866,81	1 505 857,43	1 505 857,43	08-cze-09	31-gru-11
853	Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu	Termomodernizacja obiektów Wielkopolskiej Policji.	8 591 108,16	7 052 440,66	7 052 440,66	31-sie-07	15-gru-11
875	Miasto Kalisz	Rozbudowa miejskiego systemu ciepłowniczego w celu ochrony powietrza miasta Kalisza i oszczędności energii.	3 380 992,70	2 257 079,71	2 257 079,71	23-kwi-07	31-mar-11
887	Gmina Jarocin	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w gminie Jarocin	5 567 190,35	4 732 111,79	4 732 111,79	27-sie-07	15-gru-11
1110	Powiat Turecki	Termomodernizacja budynków Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Turku	6 527 599,09	5 548 459,23	5 548 459,23	20-maj-10	31-gru-11
1118	Powiat Wrzesiński	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu wrzesińskiego	4 413 257,65	3 751 268,99	3 751 268,99	07-sie-07	30-paź-12
1147	Szpital Wojewódzki	Kompleksowa termomodernizacja budynków Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu	7 372 261,00	3 150 904,33	3 150 904,33	11-maj-10	31-gru-12
1156	Wojewódzki Szpital Zespolony im. Ludwika Perzyny w Kaliszu	Termomodernizacja obiektów Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Kaliszu z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii - II etap	8 511 900,00	3 681 240,05	3 681 240,05	01-sie-10	30-wrz-11
Działanie 3.3. Wsparcie ochrony przyrody							
587	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Łopuchówko	Renaturalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarze habitatowym Natura 2000 Biedrusko	338 111,73	197 409,23	197 409,23	01-lip-07	31-maj-10
722	Miasto Poznań	"Ecodriving bezpiecznego Poznania" - program dla Wielkopolan jak chronić środowisko, poprawiać bezpieczeństwo i ekonomię jazdy samochodem	324 570,75	227 199,52	227 199,52	22-cze-10	17-gru-10

Nr proj.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie projektu (PLN)	w tym wkład UE (PLN)	Data rozpoczęcia realizacji	Data zakończenia realizacji
1080	Daunpol Sp. z o.o.	Kampania promocyjno - informacyjna: Moja Natura 2000, propagująca ochronę przyrody na terenie województwa Wielkopolskiego	433 370,00	258 160,00	258 160,00	09-mar-10	28-wrz-10
1291	Gmina Wolsztyn	Budowa Szlaku Żurawiego wokół Jeziora Wolsztyńskiego służącego promocji obszarów chronionych w Gminie Wolsztyn - etap III	399 472,71	279 630,89	279 630,89	06-lip-10	30-wrz-10
1579	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Sieraków	Rozbudowa Leśnego Ogrodu Edukacyjnego i izby edukacyjnej w Nadleśnictwie Sieraków dla potrzeb edukacji przyrodniczo-leśnej niepełnosprawnych	469 251,36	271 214,25	271 214,25	02-sty-07	31-gru-09
1589	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Jarocin	Infrastruktura i wyposażenie ośrodka edukacyjnego „Centrum Zarządzania Łęgami” w Czeszewie	466 112,88	261 085,69	261 085,69	12-kwi-07	31-sie-09
1597	Gmina Wolsztyn	Budowa Szlaku Żurawiego wokół Jeziora Wolsztyńskiego służącego promocji obszarów chronionych w Gminie Wolsztyn - etap II	481 373,33	276 500,23	276 500,23	10-kwi-09	31-sie-09
Działanie 3.4. Gospodarka wodno-ściekowa							
133	Gmina Miłosław	Rozbudowa systemu oczyszczania ścieków w Gminie Miłosław - aglomeracja Miłosław (kanalizacja) i aglomeracja Orzechowo (kanalizacja, oczyszczalnia)	23 062 421,83	18 283 888,02	18 283 888,02	16-kwi-07	30-gru-11
175	Gmina Miasteczko Krajeńskie	Ochrona wód zlewni rzeki Noteć - aglomeracja Miasteczko Krajeńskie	21 266 300,39	10 215 568,70	10 215 568,70	27-lut-09	30-wrz-13
183	Gmina Wielen	Budowa kanalizacji w miejscowości Wielen wraz z modernizacją i rozbudową oczyszczalni ścieków przy ul. Jaryńskiej w Wieleniu	77 151 169,10	37 908 372,89	37 908 372,89	02-kwi-07	30-cze-14
382	Gmina i Miasto Odolanów	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Aglomeracji Odolanów	62 821 066,51	34 321 557,56	34 321 557,56	09-lip-08	30-cze-14
777	Gmina Rogoźno	Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków etap II oraz separatorów na wlotach do Jeziora Rogozińskiego i rzeki Wełny aglomeracji Rogoźno	39 452 102,39	23 464 094,83	23 464 094,83	12-cze-09	31-gru-13
1365	Gmina Krzymów	Budowa kanalizacji sanitarnej części zachodniej Aglomeracji Krzymów	23 564 152,55	12 202 879,14	12 202 879,14	18-wrz-08	31-gru-13
Działanie 3.5. Wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej zagrożonych obszarów oraz zwiększenie retencji na terenie województwa							
82	Województwo Wielkopolskie	Budowa zbiornika wodnego Jutrosin	27 533 428,24	18 080 863,81	18 080 863,81	05-wrz-07	31-gru-11

Nr proj.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie projektu (PLN)	w tym wkład UE (PLN)	Data rozpoczęcia realizacji	Data zakończenia realizacji
847	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu	Modernizacja Kanału Ślesińskiego w km 0,00-32,00 poprzez remont śluz w Koszewie, Gawronach, Pątnowie i Morzysławiu oraz roboty pogłęb. - udrożnieniowe	25 398 936,44	17 779 255,50	17 779 255,50	30-cze-09	31-gru-13
1454	Gmina Krotoszyn	Regulacja rzeki (cieku) Jawnik i budowa polderów zalewowych na terenie gminy Krotoszyn	23 394 019,99	15 057 240,41	15 057 240,41	30-kwi-10	31-gru-12
Działanie 3.6. Poprawa bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego							
330	Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej Województwa Wielkopolskiego im. generała Stanisława Taczaka w Poznaniu	Poprawa bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego na obszarze Województwa Wielkopolskiego poprzez zakup samochodów dla OSP w ramach KSRG - etap II	3 782 483,50	2 259 125,10	2 259 125,10	25-sie-09	30-cze-11
811	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	Wzmocnienie zintegrowanego chemiczno-ekologicznego systemu bezpieczeństwa województwa wielkopolskiego poprzez zakup specjalistycznego sprzętu	4 072 136,64	2 253 542,79	2 253 542,79	27-cze-08	31-gru-10
890	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	Rozbudowa zintegrowanego systemu bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego województwa wielkopolskiego.	42 365 000,00	33 892 000,00	33 892 000,00	01-lut-11	30-cze-13
1074	Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Poznaniu	Poprawa bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego na obszarze Województwa Wielkopolskiego poprzez zakup samochodów dla OSP w ramach KSRG - etap I	3 979 555,00	2 378 184,00	2 378 184,00	19-gru-08	30-sie-10
Działanie 3.7. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii							
184	ENWIA Sp. z o.o.	Budowa elektrowni wiatrowej „MG-3” wraz z instalacją do przesyłu energii w miejscowości Tokarzew	12 391 222,55	5 926 766,11	5 926 766,11	31-gru-08	31-gru-11
331	Polskie Elektrownie Wiatrowe Sp. z o.o.	Budowa elektrowni wiatrowej z instalacją do przesyłu energii na terenie gminy Września	14 463 939,28	7 493 370,00	7 493 370,00	02-gru-08	30-gru-11
508	WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka Akcyjna	Zabudowa układu kogeneracyjnego w Oczyszczalni Ścieków w Rąbczynie	3 146 498,00	690 655,26	690 655,26	26-maj-08	14-gru-10
526	Wielkopolskie Elektrownie Wiatrowe Sp. z o.o.	Budowa elektrowni wiatrowej z instalacją do przesyłu energii o mocy znamionowej 2 MW w Graboszewie	19 460 958,13	7 081 908,00	7 081 908,00	20-mar-09	30-lis-11

Nr proj.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie projektu (PLN)	w tym wkład UE (PLN)	Data rozpoczęcia realizacji	Data zakończenia realizacji
648	TERMY PODOLAŃSKIE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	System grzewczy z odnawialnych źródeł energii z instalacją przesyłową przy użyciu pomp ciepła typu Solanka/Woda dla osiedla Podolany w Poznaniu.	17 417 080,36	8 820 000,00	8 820 000,00	01-lut-10	31-gru-13
1248	Warter Spółka Jawna	Budowa elektrowni wodnej Tarnowski Młyn na rzece Gwda KM 49+450	4 501 800,00	1 845 000,00	1 845 000,00	24-wrz-09	31-gru-11

6.8. Finansowanie przedsięwzięć ze środków EkoFunduszu w województwie wielkopolskim w latach 2008-2010

Na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2008-2010 z zakresu ochrony środowiska realizowane były następujące zadania ze środków EkoFunduszu:

Rok 2008:

1. Projekt Nr: 405/III/05. Budowa elektrociepłowni opalanej biomasą w Ostrowie Wielkopolskim. Dotowany: Ostrowski Zakład Ciepłowniczy S.A.

W wyniku realizacji projektu zbudowano kocioł opalany biomasą o mocy 9 MW wraz z zasilanym z niego turbozespołem o mocy elektrycznej 1,5 MW. Zbudowano także budynek dla elektrociepłowni wraz z magazynem biomasy a także niezbędne przyłącza elektryczne i zmodernizowano sieć ciepłowniczą do współpracy z nowym układem. Ze środków EkoFunduszu sfinansowano zakup turbozespołu, prace budowlane i elektryczne a także automatykę systemową. Projekt realizowano w latach 2006-2008. Koszt realizacji zadania w 2008r. wyniósł 614.482,20 zł.

2. Projekt Nr: 517/III/08. Modernizacja systemu ogrzewania wraz z termomodernizacją budynków przy ul. Szubianki w Jarocinie

Projekt był realizowany w ramach dwóch umów o udzieleniu dotacji z następującymi podmiotami: Powiat Jarocin – w ramach umowy zrealizowano jeden etap obejmujący: docieplenie stropodachów, ścian zewnętrznych i wymianę stolarki okiennej. W roku 2008 rozliczono koszty zadań przewidzianych do realizacji w ramach jednego etapu i wypłacono dotację w kwocie 348 278,23 zł. Spółdzielnia Inwalidów „WSPÓLPRACA” Zakład Pracy Chronionej - realizację umowy dofinansowano w ramach jednego etapu obejmującego wymianę stolarki okiennej i drzwiowej oraz zmodernizowano instalację centralnego ogrzewania w Zakładzie Metalowym i Drzewnym. W roku 2008 rozliczono koszty zadań przewidzianych do realizacji w ramach jednego etapu i wypłacono dotację w kwocie 143 739,44 zł.

3. Projekt Nr: 521/III/08. Wykorzystanie energii słonecznej w Wojewódzkim Szpitalu Zespólnym w Koninie.

Realizację projektu rozpoczęto i zakończono w 2008 r. W zakresie zadań objętych dotacją EkoFunduszu zrealizowano zakup kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni czynnej 293,11 m², zasobników c.w.u. o łącznej pojemności 16 000 dm³, wymiennika ciepła i armatury. Koszty realizacji projektu przewidziane do sfinansowania z dotacji EkoFunduszu rozliczone zostały w ramach jednego etapu. Środki przekazane z tego tytułu stanowiły kwotę 267 492,00 zł.

4. Projekt Nr: 532/III/08. Zakup i montaż pomp ciepła celem wykonania ogrzewania kościoła w Swarzędzu

Ze środków EkoFunduszu sfinansowano zakup i montaż 4 pomp ciepła o mocy 32,6 kW każda, typ. VITOCAL 300, prod. Viessmann oraz wykonanie instalacji zewnętrznej, tj. rurociągi z rur polietylenowych o długości 6.812,55 mb (zakup i montaż materiałów). Koszty realizacji projektu przewidziane do sfinansowania z dotacji EkoFunduszu rozliczone zostały w 2008 roku w ramach jednego etapu a przekazane z tego tytułu środki stanowiły kwotę 287 015,61 zł.

Rok 2009:

1. Projekt Nr: 602/III/09. Modernizacja systemu grzewczego na terenie osiedla mieszkaniowego Browarna-Piłsudskiego-Milewskiego w Turku. Dotowany: Spółdzielnia Mieszkaniowa "Tęcza" w Turku i Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Turku.

W ramach projektu przeprowadzono: wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, docieplenie ścian zewnętrznych styropianem, docieplenie stropodachów wełną mineralną, modernizację wewnętrznych instalacji centralnego ogrzewania polegającą na montażu przygrzejnikowych zaworów termostatycznych oraz automatycznych odpowietrzników, wymianę kanałowej sieci ciepłej na preizolowaną, modernizację grupowego węzła ciepłowniczego na nowoczesny o mocy 2,27 MW. Zakłada się, że kompleksowa realizacja projektu przyniesie redukcję zużycia energii na poziomie 11 000 GJ/rok (35,8%).

Koszty projektu przewidziane do realizacji przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Turku zostały rozliczone i sfinansowane z dotacji EkoFunduszu w całości w roku 2009 w kwocie 165 000,00 zł. Zakres zadań przewidzianych do realizacji przez Spółdzielnię Mieszkaniową w roku 2009 został rozliczony i sfinansowany ze środków EkoFunduszu w kwocie 819 121,00 zł. Do rozliczenia pozostała kwota 236 000,00 zł do sfinansowania w roku 2010.

Rok 2010

1. Projekt Nr: 519/IV/09: Kompleksowa ochrona mokradeł i mała retencja wody w Borach Krajeńskich – Etap II. Dotowany: Klub Przyrodników.

Celem projektu była kontynuacja ochrony mokradeł w Borach Krajeńskich, na terenie Nadleśnictw: Lipka, Złotów, Jastrowie, Okonek i Zdrojowa Góra. W ramach projektu zakupiono oraz zainstalowano w terenie 20 automatycznych rejestratorów poziomu wody w gruncie oraz warunków atmosferycznych. Wykonano bród na rzece Osce, uzupełniono narzuty kamienne w ostrogach w rzece Płynicy oraz wyremontowano na niej jaz, przy którym wykonano przepławkę dla ryb. Wybudowano dwa zbiorniki retencyjne: w miejscowościach Złotów oraz Białobłocice. Na terenie Nadleśnictwa Lipka podwyższono około 100 mb grobli, powstrzymującej odpływ wody z torfowiska. Opracowano dokumentację do powiększenia o 7 ha rezerwatu torfowiskowego „Kozie Brody” oraz opracowano 2 projekty planów ochrony istniejących rezerwatów przyrody. Wykonano 2 ścieżki edukacyjne, na których znalazło się 14 tablic, 2 kładki o łącznej długości 50 mb oraz platforma widokowa. Opracowano i wydano w nakładzie 2500 egzemplarzy broszurę dotyczącą ochrony mokradeł w Borach Krajeńskich oraz możliwości ich zwiedzania przez turystów.

Koszty realizacji projektu przewidziane do sfinansowania z dotacji EkoFunduszu rozliczone zostały w latach 2009-2010 na łączną kwotę 718 920,97 zł. W roku 2010 rozliczono zakres wykonanych prac i wypłacono dotację w kwocie 526 722,97 zł. Wykorzystanie dotacji było niższe od kwoty przyznanej.

2. Projekt Nr: 461/IV/07: Kompleksowa ochrona ekosystemów Łęgowych Lasów Czeszewskich w Czeszewsko-Żerkowskim Parku Krajobrazowym – Etap II. Dotowany: Nadleśnictwo Jarocin

Projekt był realizowany w trzech etapach. Zadania objęte etapem ostatnim zostały zrealizowane w 2010 roku. Za środki EkoFunduszu zakupiono i zamontowano system automatycznego pomiaru i rejestracji zmian poziomu wód gruntowych, wybudowano pięć przepustów z klapami zwrotnymi, przebudowano trzy przepusty z klapami zwrotnymi, wybudowano pięć zastawek szandorowych, wykonano trzy piętrzenia gabionowe na rzece Lutyni, odtworzono część starego koryta Lutyni na długości 1 925 m oraz wykonano 494 m rowów łączących starorzecza.

W latach 2008-2010 rozliczono koszty zrealizowanych zadań w ramach trzech etapów i wypłacono całość środków z przyznanej dotacji tj. 923 383,00 zł, z czego w roku 2010 rozliczono i wypłacono kwotę 391 000,00 zł.

3. Projekt Nr: 602/III/09: Modernizacja systemu grzewczego na terenie osiedla mieszkaniowego Browarna-Piłsudskiego-Milewskiego w Turku. Dotowany: Spółdzielnia Mieszkaniowa "Tęcza" w Turku (Umowa nr 1611) i Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Turku (Umowa nr 1612).

W roku 2010, w zakresie zadań objętych dotacją EkoFunduszu, zrealizowano docieplenie ścian zewnętrznych o łącznej powierzchni 1332,2 m² w budynku mieszkalnym przy ul. Milewskiego 2.

Umowa nr 1611: W latach 2009-2010 rozliczono koszty zrealizowanych zadań w ramach trzech etapów i wypłacono całość przyznanej dotacji w wysokości 1 055 121,00 zł, z czego w roku 2010 rozliczono i wypłacono kwotę 236 000,00 zł.

Umowa nr 1612: W roku 2009 rozliczono koszty zrealizowanych zadań w ramach jednego etapu i wypłacono całość środków z przyznanej dotacji tj. 165 000,00 zł.

4. Projekt Nr: 597/III/09: Modernizacja kotłowni na opalaną biomasą wraz z wykonaniem instalacji kolektorów słonecznych w Szpitalu Specjalistycznym w Pile.

Wykonano kotłownię opalaną biomasą o mocy 7,8 MW wyposażoną w trzy kotły wodne o mocy 2,6 MW każdy. Budynek istniejącej kotłowni węglowej rozbudowano i dostosowano do potrzeb nowej kotłowni. Powstał magazyn biomasy, wykonano prace obejmujące zagospodarowanie terenu. Na dachu kotłowni i magazynu biomasy zamontowano kolektory słoneczne o łącznej powierzchni 202,4 m² (88 szt.) wspomagające podgrzewanie ciepłej wody użytkowej dla szpitala.

Koszty realizacji projektu przewidziane do sfinansowania z dotacji EkoFunduszu rozliczone zostały w całości w roku 2010 w ramach dwóch etapów. Środki przekazane z tego tytułu stanowiły kwotę 7 528 200,00 zł.

7. ANALIZA RZECZOWA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2008-2010 – EFEKTY EKOLOGICZNE

7.1. Wprowadzenie

W niniejszym rozdziale opisano efekty ekologiczne realizacji programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego w latach 2008-2010. Źródłami danych były:

- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego,
- sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Poznaniu za lata 2008-2010,
- sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za lata 2008-2010.

7.2. Efekty rzeczowe w ochronie środowiska wg GUS

W tabeli poniżej przedstawiono efekty ekologiczne osiągnięte w 2008 i 2009r. w związku z inwestycjami w ochronę środowiska na terenie województwa wielkopolskiego. Dane za 2010 rok dostępne będą pod koniec 2011r.

Tabela 40. *Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie wielkopolskim w latach 2008-2009r. (dane GUS)*

Zagadnienie	Jednostka	2008	2009
Gospodarka ściekowa i ochrona wód			
Sieć kanalizacyjna			
odprowadzająca ścieki	km	261,2	583,9
odprowadzająca wody opadowe	km	96,1	91,5
Oczyszczalnie ścieków (przemysłowe i komunalne)			
obiekty	szt.	15	10
przepustowość	m ³ /dobę	6 687	4 728
Mechaniczne ogółem			
obiekty	szt.	6	3
przepustowość	m ³ /dobę	3 676	1 724
Biologiczne (bez komór fermentacyjnych) ogółem			
obiekty	szt.	7	7
przepustowość	m ³ /dobę	1 389	3 004
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych			
obiekty	szt.	6	7
przepustowość	m ³ /dobę	570	2 990
Gospodarka wodna			
wydajność ujęć wody	m ³ /d	13 188	11 637
wydajność stacji uzdatniania wody	m ³ /d	28 596	8 167
sieć wodociągowa	km	309,3	403,9
regulacja i zabudowa rzek i potoków łącznie z zabudową potoków górskich	km	20,5	0,5
Ochrona powietrza			
Zdolność zainstalowanych urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń			
pyłowe	t/r	81	195
gazowe	t/r	8 996	766

7.3. Efekty rzeczowe realizacji KPOŚK

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991r. (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych – ogólnopolski dokument strategiczny określającym potrzeby i planowane działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne. Program uwzględnia aglomeracje miejskie i wiejskie o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2 000. Jest on narzędziem służącym koordynacji działań gmin jako władz lokalnych i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury gospodarki ściekowej na ich terenach.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych zatwierdzony został przez Radę Ministrów 16 grudnia 2003r. Kolejne jego aktualizacje zatwierdzane były w roku 2005 (AKPOŚK2005), w marcu 2010r. (AKPOŚK2009) oraz w grudniu 2010r. (AKPOŚK2010).

W ramach pierwszych dwóch aktualizacji weryfikowane były potrzeby poszczególnych aglomeracji ujętych w programie oraz aglomeracji nowoutworzonych, w zakresie inwestycyjnym i finansowym. Ponadto w ramach drugiej aktualizacji określono priorytety inwestycyjne wprowadzając podział aglomeracji na:

- Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 1), obejmuje 1313 aglomeracji powyżej 2 000 RLM (łącznie RLM - 44 161 819, który stanowi 97% całkowitego RLM Programu)
- Aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 2), obejmuje 322 aglomeracje z przedziału 2 000-10 000 RLM (łącznie RLM – 1 360 434, który stanowi 3% całkowitego RLM Programu)
- Aglomeracje pozostałe (Załącznik 3) – 104 aglomeracje o łącznej RLM – 474 956, nowo wyznaczone, które nie spełniły wymogów formalnych, by znaleźć się w załączniku 1 i 2. (aglomeracje te nie są wliczone do zakresu rzeczowego i finansowego programu)

Trzecia aktualizacja programu (AKPOŚK2010) swoim zakresem objęła wyłącznie dane dotyczące terminów realizacji inwestycji. Jej celem była analiza stanu zaawansowania realizacji inwestycji oraz analiza przyczyn zaistniałych opóźnień i w rezultacie ustalenie realnych terminów ich zakończenia. Informacje na potrzeby AKPOŚK2010 dotyczą stanu realizacji inwestycji na dzień 30 czerwca 2010r.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK2010) uwzględnia obecnie 207 aglomeracji na terenie województwa wielkopolskiego, w tym 175 priorytetowych dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 1 AKPOŚK2010) i 32 niestanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 2 AKPOŚK2010)

Charakterystykę wybranych zagadnień w zakresie gospodarki ściekowej określających stan realizacji KPOŚK w latach 2008-2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Charakterystyka wybranych zagadnień w zakresie gospodarki ściekowej w województwie wielkopolskim – efekty ekologiczne (wg KPOŚK).

Zagadnienie	Jednostka	Rok		
		2008	2009	2010
Długość sieci kanalizacji sanitarnej wg stanu na koniec roku	km	7 855	8 220	8 756,9
Długość sieci kanalizacji ogólnospławnej wg stanu na koniec roku	km	802	657	692,5
Długość sieci kanalizacji deszczowej wg stanu na koniec roku	km	b.d.	2 495	2 529,2
Długość sieci kanalizacyjnej wybudowanej w danym roku	km	491	453	619,8
Długość sieci kanalizacji zmodernizowanej w danym roku	km	13	43	170,2
Liczba rzeczywistych mieszkańców aglomeracji wg stanu na koniec roku	szt.	2 983 546	2 974 176	3 003 298
Liczba mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach wg stanu na koniec roku	szt.	2 135 322	2 160 874	2 190 078
Przyrost liczby mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach w danym roku	szt.	24 939	30 373	34 924
Liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny w aglomeracjach wg stanu na koniec roku	szt.	635 296	655 283	694 315
Przyrost liczby mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny w aglomeracjach w danym roku	szt.	b.d.	19987	39032
Liczba mieszkańców korzystających z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w aglomeracjach wg stanu na koniec roku	szt.	9 471	11 366	19 669
Przyrost liczby mieszkańców korzystających z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w aglomeracjach w danym roku	szt.	b.d.	1895	8303
Średnia łączna przepustowość istniejących komunalnych oczyszczalni ścieków w aglomeracjach	m ³ /d	585 684	574 315	607 570,8
Maksymalna łączna przepustowość istniejących komunalnych oczyszczalni ścieków w aglomeracjach	m ³ /d	821 207	b.d.	878 608,2
Przyrost przepustowości istniejących komunalnych oczyszczalni ścieków w aglomeracjach w ramach inwestycji przeprowadzonych w danym roku	m ³ /d	20 334	b.d.	1 774,7
Ilość ścieków oczyszczonych w danym roku	m ³ /rok	136 802	173 793	228 026,5
Przyrost ilość ścieków oczyszczonych w danym roku w stosunku do roku poprzedniego	m ³ /rok	b.d.	36991	54233,5

7.4. Efekty ekologiczne uzyskane w związku z działalnością WFOŚiGW w Poznaniu

Ustawowym celem realizowanej przez WFOŚiGW pomocy finansowej jest wspieranie działań mających za zadanie poprawę stanu środowiska naturalnego. Bezpośrednią oznaką takiej poprawy są efekty rzeczowe i ekologiczne związane z realizacją oddanych do użytku inwestycji. Poniżej przedstawiono efekty ekologiczne przedsięwzięć współfinansowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w latach 2008-2010.

Tabela 42. *Efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w dziale ochrona wód w latach 2008-2010 (wg danych WFOŚiGW w Poznaniu).*

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane w 2008r. /zadania zakończone w 2008r./	Efekty uzyskane w 2009r. /zadania zakończone w 2009r./	Efekty uzyskane w 2010r. /zadania zakończone w 2010r./
Zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków	m ³ /d	4.301	815	1.080
Wykonanie sieci kanalizacyjnej	km	213	377	491
Zwiększenie wydajności przepompowni	m ³ /h	6.084	19.902	-
Wykonanie sieci wodociągowej	km	6	-	-

Tabela 43. *Efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w dziale ochrona powietrza w latach 2008-2010 (wg danych WFOŚiGW w Poznaniu).*

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane w 2008r. /zadania zakończone w 2008r./	Efekty uzyskane w 2009r. /zadania zakończone w 2009r./	Efekty uzyskane w 2010r. /zadania zakończone w 2010r./
Zmniejszenie emisji SO ₂	Mg/rok	48	75	94
Zmniejszenie emisji NO _x	Mg/rok	7	2	21
Zmniejszenie emisji CO	Mg/rok	234	127	105
Zmniejszenie emisji CO ₂	Mg/rok	7.679	4.005	17.654
Zmniejszenie emisji pyłów	Mg/rok	108	107	304

Efekty ekologiczne uzyskane w dziale ochrony powierzchni ziemi w latach 2008-2010

W zakresie ochrony przyrody dofinansowano zadania związane z renowacją zieleni i ochroną starodrzewu w zabytkowych parkach wiejskich i miejskich, działań polegających na renaturalizacji siedlisk, a także aktywnej ochronie gatunkowej roślin i zwierząt.

Dofinansowywano również działania polegające na obniżeniu wskaźnika kwasowości gleb (pH) na obszarach szczególnie wrażliwych. W tym zakresie wspierana była akcja Wielkopolskiej Izby Rolniczej związana z dofinansowaniem zakupów wapna pochodzenia naturalnego.

Efekty ekologiczne uzyskane w dziale ochrony powietrza w latach 2008-2010

W zakresie ochrony powietrza dofinansowywano działania związane z modernizacją kotłowni i termomodernizacją budynków. Fundusz wspomagał również realizację przedsięwzięć takich jak montaż pomp ciepła i kolektorów słonecznych.

Efekty ekologiczne uzyskane w dziale ochrona wód w latach 2008-2010

W zakresie ochrony wód dofinansowywano przede wszystkim przedsięwzięcia dotyczące budowy kanalizacji sanitarnej oraz budowy/rozbudowy oczyszczalni ścieków.

Efekty ekologiczne uzyskane w dziale edukacja ekologiczna w latach 2008-2010

W odniesieniu do problematyki edukacji ekologicznej wspierane były przede wszystkim przedsięwzięcia realizowane przez ośrodki edukacji ekologicznej o charakterze ponadlokalnym oraz zadania o zasięgu wojewódzkim prowadzone przez pozarządowe organizacje proekologiczne. Dofinansowywano również prenumeratę czasopism Aura, Ekoświat, Przyroda Polski, dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych województwa wielkopolskiego oraz akcję „Zielone Szkoły”.

7.5. Efekty ekologiczne uzyskane w związku z działalnością NFOŚiGW w Warszawie

W tabelach poniżej przedstawiono planowane do uzyskania efekty ekologiczne przedsięwzięć współfinansowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w latach 2009-2010 na terenie województwa wielkopolskiego.

Tabela 44. Efekty ekologiczne planowane do uzyskania w dziale ochrona powietrza w latach 2008-2010 (wg danych NFOŚiGW)

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty planowane do uzyskania w 2008r.	Efekty planowane do uzyskania w 2009r.	Efekty planowane do uzyskania w 2010r.
Ograniczenie emisji:				
dwutlenku siarki	Mg/rok	40	77	4
pyłów ogółem	Mg/rok	bd	196	7
tlenków azotu	Mg/rok	bd	22	0,3
dwutlenku węgla	Mg/rok	50 571	13 712	819
Zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą	GJ/rok	-	15 453	746
Zwiększenie produkcji energii cieplnej z biogazu	GJ/rok	-	-	-
Zwiększenie produkcji energii cieplnej z biomasy	GJ/rok	-	10 235	55 172
Zwiększenie produkcji energii cieplnej z innych źródeł	GJ/rok	-	1 129	6 694

Tabela 45. Efekty ekologiczne planowane do uzyskania w dziale ochrona wód w roku 2010-brak danych za 2008r. i 2009r. (wg danych NFOŚiGW)

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty planowane do uzyskania w 2010r.
Średniodobowa ilość ścieków oczyszczonych	m ³ /d	202 000
Długość nowowybudowanej kanalizacji sanitarnej	km	110
Długość modernizowanej kanalizacji sanitarnej	km	8
Długość modernizowanej sieci wodociągowej	km	8
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	tys. m ³ /d	-
Przyrost LM wyposażonych w wodę do picia odpowiedniej jakości	Mk	-

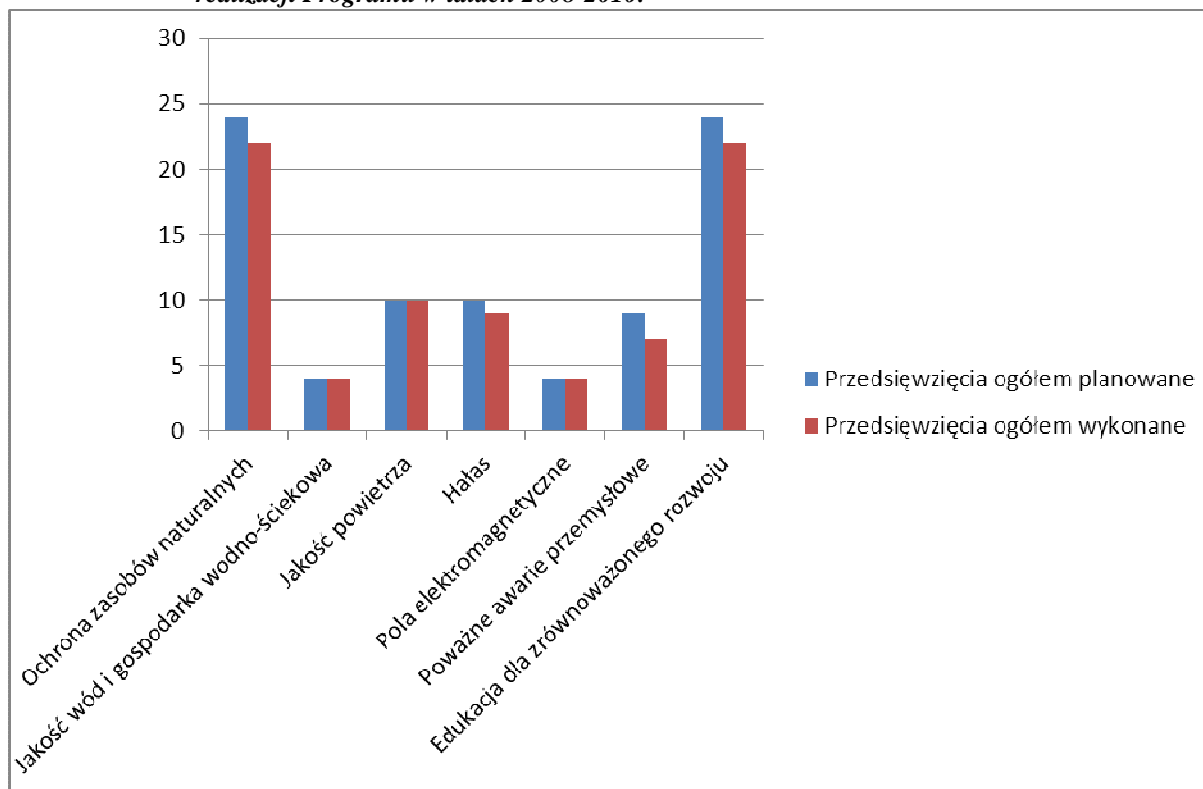
8. PODSUMOWANIE

Miernikiem stopnia realizacji programu ochrony środowiska są:

- ilości zrealizowanych przedsięwzięć w stosunku do zaplanowanych w Programie,
- koszty zrealizowanych przedsięwzięć w stosunku do planowanych,
- zmiany podstawowych wskaźników w zakresie stanu środowiska i presji na środowisko,
- efekty rzeczowe realizacji Programu.

Na wykresach poniżej przedstawiono stopień realizacji przedsięwzięć zawartych w planie operacyjnym „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą na lata 2012-2019” za okres 2008-2010. Na 85 zaplanowanych przedsięwzięć wykonano 78 (91,8%). Analiza finansowa realizacji przedsięwzięć wykazała, że zrealizowano trzykrotnie więcej kosztów niż zaplanowano w Programie na lata 2008-2010 – 308,9%.

Rysunek 1. Liczba przedsięwzięć planowanych i wykonanych w poszczególnych obszarach w ramach realizacji Programu w latach 2008-2010.

Rysunek 2. Procentowy udział kosztów wykonanych w kosztach planowanych w podziale na obszary inwestowania realizacji Programu w latach 2008-2010.

Analiza wartości wskaźników pozwala stwierdzić, że pozytywny trend obserwuje się w zakresie 12 wskaźników na ogólną ilość 19 wskaźników, 5 wskaźników ma trend negatywny a 2 utrzymują się na podobnym poziomie.

Efektami rzeczowymi realizacji Programu w latach 2008-2009 były:

- wybudowanie 845,1 km sieci kanalizacyjnej,
- oddanie do użytku 25 oczyszczalni ścieków,
- wybudowanie 713,2 km sieci wodociągowej
- wybudowanie ujęć wód o łącznej zaprojektowanej wydajności 24 825 m³.

Przyczynami tak wysokiej realizacji zadań ujętych w Programie są:

- znaczne inwestycje w sektorze energetyki zawodowej. W ramach Programu zrealizowano przedsięwzięcia w Elektrowni Pątnów II Sp. z o.o. na kwotę 1,84 mld zł. oraz w Zespole Elektrowni PAK S.A. na kwotę ok. 134,6 mln. Także jednostki samorządu terytorialnego wykazały znaczne inwestycje termomodernizacyjne. Nie bez znaczenia były także inwestycje inwestorów prywatnych w odnawialne źródła energii.
- Wysokie zaangażowanie samorządów gminnych w realizację inwestycji w infrastrukturę oczyszczania ścieków komunalnych, co ma odzwierciedlenie w efektach rzeczowych realizacji Programu.

9. WYKAZ SKRÓTÓW

b.d. – brak danych
b.k.d. – bez kosztów dodatkowych
BAT – ang. best available techniques, najlepsza dostępna technika
dB – decybel
Dz.U. – Dziennik Ustaw
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EMAS – ang. Eco-management and audit scheme of the European Union, Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
gm. – gmina
GUS – Główny Urząd Statystyczny
IUNG – Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa
KDPR – Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
KP PSP – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
KPOŚK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KW PSP – Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
LOP – Liga Ochrony Przyrody
MFEEOG – Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Mg – megagramy
MPEC – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
m.p.z.p. – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MW – megawat
MWh - megawatogodzina
NMF – Norweski Mechanizm Finansowy
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OSChR – Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OZE – odnawialne źródła energii
PEM – pola elektromagnetyczne
PK – Park Krajobrazowy
PN – Park Narodowy
PO - Program Operacyjny
POE – pozarządowe organizacje ekologiczne
POŚ – prawo ochrony środowiska
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PTTK – Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
PZŁ – Polski Związek Łowiecki
PZP- Plan Zagospodarowania Przestrzennego
RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RLM – równoważna liczba mieszkańców
WRPO – Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SP – starostwo powiatowe
SZŚ - Systemy Zarządzania Środowiskowego
tys. – tysiące
UE – Unia Europejska
UG – urząd gminy
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR – Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WZMiUW - Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

ZDR – zakład dużego ryzyka

ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich

zł. – złote

ZPKWW – Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego

ZZR – zakład zwiększonego ryzyka

10. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Sprawozdanie Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu za rok 2008, Poznań 2009
2. Sprawozdanie Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu za rok 2009, Poznań 2010
3. Sprawozdanie Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu za rok 2010, Poznań 2011
4. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2008, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2009
5. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2009, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2010
6. Ankietyzacja urzędów gmin, starostw powiatowych, instytucji i przedsiębiorców
7. Dane uzyskane w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego
8. Sprawozdanie z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2010 roku, Warszawa, kwiecień 2011,
9. Sprawozdanie z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2009 roku, Warszawa, kwiecień 2010,
10. Sprawozdanie z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2008 roku, Warszawa, kwiecień 2009,
11. Dane statystyczne GUS
12. Strona internetowa www.wrpo.wielkopolskie.pl (Lista beneficjentów WRPO - według SIMIK - stan na 15 lipca 2011 r.)